

ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဃုာ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၤလံာ်န့ၣ်ကျဲၤ

WISCONSIN DEPARTMENT
of **HEALTH SERVICES**

Division of Medicaid Services
P-01704KA (08/2021)

IRIS ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်လံာ်န့ၣ်ကျဲ

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်တဖၣ်

1.0	တၢ်ကတိၤလၢညါဒီးတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ.....	1
2.0	လံာ်ဖျါကွဲးဖျါသးတဖၣ်	2
3.0	တၢ်ပၢၤဆၢလီၤနီၢ်ကတိၤသးမူဒါတဖၣ်	3
4.0	သမံသမိးယစုတီၢ်ဟံးဒီးအိၣ်ထီၣ်ယတၢ်တီၢ်ကျဲ.....	5
	တၢ်ဆၢတံၢ်ယစုတီၢ်ဟံးဒ်လဲၣ်.....	5
	ယကဘၣ်စူးကါယစုတီၢ်ဟံးလၢယကတုးဒီးအိၣ်နီၢ်တကၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တီၢ်ကျဲ (Individual Support and Service Plan) ဒ်လဲၣ်.	5
	ကတီၢ်-ယံာ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.....	5
	ယကဘၣ်တဲကျဲသကိးတၢ်အပူၤဒီးပုၤတၢ်မၤစၢၤဒ်လဲၣ်.....	6
	ယမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်ကျိၣ်စုတၢ်မၤစၢၤအါန့ၢ်ဒီးအအိၣ်လၢယစုတီၢ်ဟံးအပူၤတခါလဲၣ်.....	6
	ယကစူးကါတၢ်ဟံးမူဒါလၢယစုတီၢ်ဟံးအဂီၢ်ဒ်လဲၣ်.....	6
5.0	တၢ်ဒီးသဒေတၢ်ပၢၤဆၢရဲၣ်ကျဲစုတီၢ်ဟံးတဂ့ၢ်ဒီးတၢ်လီၤတၢ်ပုၤ.....	8
6.0	တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်လၢတၢ်သးစဲ	11
	တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်လၢတၢ်သးစဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.....	11
	တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်လၢတၢ်သးစဲမ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်တၢ်မနုၤကကဲထီၣ်အသးလဲၣ်.....	11
	မ့ၢ်မတၤဟံးဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးလၢအိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိအတီၢ်ပူၤသ့လဲၣ်.....	11
7.0	တၢ်ဟံးဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးလၢအလီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်.....	12
	မ့ၢ်ယကဘၣ်ဟံးဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးဒ်လဲၣ်.....	12
	မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါတၢ်မနုၤဖဲယဟံးဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးအခါလဲၣ်.....	12
	မ့ၢ်တၢ်မနုၤကမၤအသးဖဲယဟံးဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သး မ့တမ့ၢ် ပုၤတကၤဂၤဟံးဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးလၢယဂီၢ်အခါလဲၣ်.....	12
	ယမ့ၢ်တလီၤတၢ်လၢယကဟံးဖျါထီၣ်တၢ်မနုၤတခါလဲၣ် မ့တမ့ၢ် မ့ၢ်ယကြးဟံးဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးခါ.....	12
8.0	တၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ်	16
	တၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲ (restrictive measure) မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.....	16
	တၢ်ဟံးသ့ၣ်ဟံးသးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တီၢ်ကျဲ (Behavior Support Plan) န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.....	16
	ယကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဟံးသ့ၣ်ဟံးသးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တီၢ်ကျဲ (Behavior Support Plan) ဒီးတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures Application) ဒ်လဲၣ်.....	16
	တၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ဆူၣ်တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤ (Department of Health Services) ဝဲၤလိၤယတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures Application) လီၤ. တၢ်န့ၣ်အခိၣ်ပညိၣ်လဲၣ်.....	17
	တၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ဆူၣ်တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤ (Department of Health Services) ဆူၣ်ကီၤဟ့ၣ်ခွဲးယတၢ်ယုၣ်ထီၣ်လၢ တၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) အဂီၢ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်မနုၤကဲထီၣ်သးအဝဲအါလဲၣ်.....	17
	တၢ်ကကွၢ်ကဒါကွၢ်ယတၢ်ဟံးသ့ၣ်ဟံးသးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တီၢ်ကျဲ (Behavior Support Plan) ပုၤဘျီလဲၣ်.....	17

တကကွကဒကကယတဖိသံတကကူစယါဘျါအကျါအကျတဖ် (Restrictive Measures) ပွါဘျါလဲၣ်.	17
9.0 တနံတဘျါတအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချူတကကွထွတဂ်တကကျါ.	18
တမနုၢ်နဂ်ခိၣ်ထံးတကကွထွကသံၣ်သရၣ်.	18
တီးကူတဆါဒီးပသိၣ်တခုၣ်ဘၣ်ကသံၣ်ဒီးသဒတဖ်.	18
တဆံၣ်ဆါကျါတဆါဘၣ်ကတဖ်.	19
တဆံၣ်ဆါကျါတဆါဘၣ်ကတဖ် (UTI) အံၤမ့ၢ်ဝဲတဘၣ်ကလၢနတဆံၣ်ဆါအကျါအကျါအသနၢၣ်တသနၢၣ်လၢလၢ - နကလုၢ်, ကလုၢ်ဆူဆံၣ်ဒါအကျါ, ဆံၣ်ဒါ, ဒီးဆံၣ်ကျါန့ၣ်လီၤ, တဆါပနီၣ်တဖ်ပၣ်ယုၣ်ဒီး -	19
10.0 တသမံသမီးတခံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးဖီလဲၣ်.	20
တကဘၣ်မၤဝံၤမၤလၢပွါတသမံသမီးတခံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးတဖ်အခါဖဲလဲၣ်.	20
မ့ၢ်ယပုၤရဲၣ်ကျါနီၣ်ကစါကျါစ့ဂ့ၢ်ဝဲခါစး (fiscal employer agent) ကွါတမၤမၤမ့ၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်သဲးမနုၤတဖ်လၢတသမံသမီး တမၤကမၤမ့ၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်သဲးတခံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးအပူၤလဲၣ်.	20
ယပုၤမၤတဖ်မိမ့ၢ်တဖ်တသမံသမီးတခံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးတဖီလဲၣ်.	21
တမ့ၢ်ဂံၢ်လိၣ်တပတံသကွါကညးတဖီလဲၣ်.	21
11.0 ၄၀ နၣ်ရဲၣ်တအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချူဒီးတပူၤဖျးတဘျါတဖ်.	22
၄၀-နၣ်ရဲၣ်တဘျါန့ၣ်မ့ၢ်တမနုၤလဲၣ်ဒီးတအံၤဘၣ်ထွဘၣ်ယးဒီးယပုၤမၤတဖ်တဖ်ဒ်လဲၣ်.	22
တမၤကစါတစီတကမီၤတဘျါတဖ်လၢယကဘၣ်လူၤပိၣ်မၤထွန့ၣ်မ့ၢ်တမနုၤတဖ်လဲၣ်.	22
ယပုၤမၤတဖ်မိမ့ၢ်အိၣ်ဆိးဒီးယတပူၤလိတဖီလဲၣ်.	23
ဘၣ်ယးဒီး IRIS တပၤဆုၤကွါထွလီၤနီၣ်ကစါသးဒ်ဝဲ (Self-Directed Personal Care) တဖီလဲၣ်.	23
12.0 ပုၤနၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တ-ပုၤမၤတဖ်မိလၢတဖ်ဒီးလဲၣ်အီၤတမၤလိ.	24
ဂံၢ်ဂီၢ်အူတခါအတဖ်.	24
13.0 တဘီးဘၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ယးတဟံးဂံၢ်ဝဲတဖ်တမၤဒီးတခံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တထံးတုၤသီးတလိၣ်ဘၣ်တဖ်.	25
ယမ့ၢ်ဒီးန့ၢ်တဘီးဘၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ယးတဟံးဂံၢ်ဝဲတဖ်တမၤအခါတမနုၤကကဲထီၣ်အသးလဲၣ်.	25
ကီၢ်စံၣ်တခံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တထံးတုၤသီးန့ၣ်မ့ၢ်တမနုၤလဲၣ်.	25
ယကတီၣ်ဖျါထီၣ်ကီၢ်စံၣ်တခံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တထံးတုၤသီးတယထီၣ်ဒ်လဲၣ်.	25
တတီၣ်ဖျါထီၣ်တယထီၣ်လၢတခံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တထံးတုၤသီးအဂီၢ်အမုၢ်နံၤမုၢ်သီလၢဂံၢ်ကွါအခါဖဲလဲၣ်.	26
မ့ၢ်ယဆဲးမနုၤယတမၤစၢၤတဖ်သ့တုၤလၢတမၤတခံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တထံးတုၤသီးအကတီၢ်ခါ.	26
တအၢၣ်လီၤတူၢ်လိၣ်သကီးတကွါကဒါကန့ၣ်မ့ၢ်တမနုၤလဲၣ်.	26
ယမ့ၢ်ဆီတလဲယတဆီကမိၣ်ဒီးတဆဲးဒီးမၤလၢတခံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တထံးတုၤသီးတဖီလဲၣ်.	27
နထးကွါနတယထီၣ်တခံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တထံးတုၤသီးသ့တဘျါလၢလၢတဂံၢ်တမၤလၢလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ, နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးထးကွါ နတယထီၣ်န့ၣ်, နကဘၣ်အၢထီၣ် တထးကွါလၢတသးအိၣ်ဒ်ဝဲလံာ်ကွါဒ် (Voluntary Withdrawal form DHA-17) ဆူ တခံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်ဒီးတပတံသကွါကညးဝဲၤဒု (Division of Hearings and Appeals) အဆိၣ်န့ၣ်လီၤ, နမၤန့ၢ်လံာ်ကွါဒ်အံၤအကွဲးဒီးလၢန IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတ, Metastar, မ့တမ့ၢ် အထၢၣ်နဲးအမိခိၣ်ဝဲ https://doa.wi.gov/DHA/WFSVW.pdf -သ့န့ၣ်လီၤ.	27
တခံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တထံးတုၤသီးတမၤအကျါအကျါန့ၣ်မၤအသးဒ်လဲၣ်.	27
ယမ့ၢ်တအၢၣ်လီၤတူၢ်လိၣ်တခံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တထံးတုၤသီးတဆါတဲာ်တဖီလဲၣ်.	27
မ့ၢ်မတၤကဲန့ၢ်ဝဲးတလၢယဂီၢ် မ့တမ့ၢ် မၤစၢၤယလၢကမၤလိဘၣ်ယးဒီးယတဲာ်န့ၢ်ဝဲးတယာ်တဖ်အဂီၢ်လဲၣ်.	28
14.0 တဟံးဒုၣ်ဟံးကမၤဒီးတသ့ၣ်တမံသးတမံတဖ်.	29
တလီၤဆီလၢတဟံးဒုၣ်ဟံးကမၤဒီးတသ့ၣ်တမံသးတမံတဖ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်မ့ၢ်တမနုၤလဲၣ်.	29

မုန့်၊မုန့်သီလာကွက်အိုင်လၢတၢ်ကတိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သုၣ်တမံသးတမံဇါ.....	29
ဃတီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သုၣ်တမံသးတမံဝံၤအလီၢ်ခဲၣ် မ့ၢ်တၢ်မနုၤကကဲထီၣ်အသးလဲၣ်.	29
ပၤကျဲၤယူကျဲၤဖိးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.	29
ပၤဖိၣ်ယံးတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.....	29
မ့ၢ်ယကဘၣ်တီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သုၣ်တမံသးတမံခဲလဲၣ်.....	30
မ့ၢ်ယကဆဲးကျိးပၤလၢအမၤစၢၤကသုၣ်လဲၣ်.....	30
15.0 န MEDICAID တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်.....	31
IRIS ပၤနုၤလီၤပၣ်ယုၣ်တၢ် တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သုၣ်ညါန့ၣ်ပၤလံာ်န့ၣ်ကျဲ - တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ.....	33

1.0 တၢ်ကတိၤလၢညါဒီးတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ

IRIS န့ၣ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်ပၤဆူၤလီၤနီၣ်ကစၢ်အသးခဲလၢၣ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျၤလၢနကဆၢတၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအိၣ်မူနတၢ်အိၣ်မူနလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢ IRIS အပူၤ, န့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟံၣ်လီၤစုတီၢ်ဟံၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤ, အခိပညိၣ်န့ၣ်ယုထၢတၢ်ပိးတၢ်တၢ်လီၤ, တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်, ဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤမနုၤတဖၣ်လၢနကစုးကါအိၣ်လၢနကတုၤထီၣ်ဒီးန့ၣ်ကတီၢ်-ယံၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. န့ၣ်မ့ၢ်ပၤသ့ပၤဘၣ်စၢ်နီၤလၢနတၢ်အိၣ်မူအဖီခိၣ်ဒီး IRIS ပျဲန့ၣ်လၢနကစုးကါန့ၣ်တီၢ်ဟံၣ်လၢကျဲလၢအိၣ်ဒီးအခိပညိၣ်ဒီးကဲဘျုးလၢနကတီၢ်-ယံၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢဒီးတၢ်သဘျၤဒီးတၢ်ယုထၢတဖၣ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ဟံးမူဒါတဖၣ်လၢနဘၣ်ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်အိၣ်ဖဲန့ၣ်ပၤဆူၤလီၤနီၣ်ကစၢ်သးလၢ IRIS န့ၣ်အပူၤအသးန့ၣ်လီၤ.

ပၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၤလံာ်န့ၣ်ကျဲ (Participant Education Manual) အံၤတၢ်ကွဲးသကိးယုဒီးန့ၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ထံဆိကမိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဆၢဒိၣ်တဆၢဒိၣ်စုၣ်စုၣ်ပညိၣ်ဖဲန့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ဟံးမူဒါလီၤဆိတဖၣ်အဖီခိၣ် န့ၣ်မ့ၢ် IRIS ပၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုတၢ်အသးဒီးတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢကမၤစၢၤန့ၣ်လၢနကပၤဆူၤလီၤနီၣ်ကစၢ်အသးန့ၣ်လီၤ. န့ၣ် IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကမးသကိးလံာ်အဆၢဒိၣ်တဆၢဒိၣ်စုၣ်စုၣ်ဒီးန့ၣ်တပူၤယီၤဖဲဆဲးလီၤမံၤအဆိကတၢ်တဘျီဒီးတန့ၣ်တဘျီစုၣ်စုၣ်ဝံၤအလီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ဖးလံာ်အဆၢဒိၣ်တဆၢဒိၣ်စုၣ်စုၣ်ဝံၤအလီၢ်ခဲ, န့ၣ် IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကမးန့ၣ်ဆဲးလီၤမံၤလၢ IRIS ပၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၤလံာ်န့ၣ်ကျဲတၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လီၢ်လံာ်ကီၣ်ဒိ (F-01947) န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲန့ၣ်မံၤဒီးတၢ်ဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လီၢ်လံာ်ကီၣ်ဒိလၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤ (Department of Health Services) ကစုးကါဝဲလၢကမၤလီၤတၢ်တၢ်လၢနကွၢ်ကဒါကွၢ်လံာ်န့ၣ်ကျဲဒီးတဘျီဒီးန့ၣ်ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်ယၢ်န့ၣ်လံာ်န့ၣ်ကျဲ ဒ်သိးန့ၣ်ကွၢ်ကွၢ်အိၣ်ကသ့ဖဲန့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အခါတက့ၢ်. န့ၣ်မ့ၢ်တန့ၢ်ပၤတၢ်တမံၤမံၤ မ့တမ့ၢ် န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်လၢလံာ်န့ၣ်ကျဲတဟ့ၣ်န့ၣ်တၢ်စံးဆၢဘၣ်န့ၣ်, သံကွၢ်န့ၣ် IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ် မ့တမ့ၢ် ပၤရဲၣ်ကျဲနီၣ်ကစၢ်ကျိၣ်စုၣ်ဝံၤခါၣ်စး (fiscal employer agent) န့ၣ်တက့ၢ်. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဖဲအံၤလၢကမၤစၢၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအရူဒိၣ်

ယ IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခါၣ်စးကရၢ -

မံၤ - _____ လိတဲစိနီၣ်ဂံၢ်အခိၣ်သ့ၣ်- _____

ယ IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်

မံၤ - _____ လိတဲစိနီၣ်ဂံၢ်- _____

ယပၤရဲၣ်ကျဲနီၣ်ကစၢ်ကျိၣ်စုၣ်ဝံၤခါၣ်စး (Fiscal Employer Agent)-

မံၤ - _____ လိတဲစိနီၣ်ဂံၢ်အခိၣ်သ့ၣ်- _____

2.0 လံာ်ဖျာၣ်ကွဲးဖုၣ်သးတဖၣ်

IRIS မ့ၣ်ဝဲလံာ်ဖျာၣ်ကွဲးဖုၣ်လၢအခိပညီအထီမ့ၣ်ဝဲ တၢ်ဒုးပၣ်ယုၣ်, တၢ်ပုၤယိၣ်ဟံၣ်ကဲ, တၢ်ပၤဆၢလီၤနီၣ်ကစၢ်အသး (Include, Respect, I Self-Direct) န့ၣ်လီၤ. လံာ်ဖျာၣ်ကွဲးဖုၣ်တဖၣ်မ့ၣ်ဝဲတၢ်ကတိၤလၢတၢ်ကွဲးဖုၣ်ဒီးဟံၣ်ဖိၣ်လံာ်ဖျာၣ်အဆိကတၢ်တဖျာၣ်လၢအဖဲလၢမံၤဒီးဝီၤကွၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နကနၢ်ဟူလံာ်ဖျာၣ်ကွဲးဖုၣ်တဖၣ်တဘျီဘၣ်တဘျီဖဲန့ၣ်သးကိးတၢ်ဒီးန့ၣ်ပုၤရဲၣ်ကျဲၤနီၣ်ကစၢ်ကျိၣ်စ့ၣ်ဝီၤခၢၣ်စး (fiscal employer agent) မ့တမ့ၢ် IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်, ဒီးနကထံၣ်ဘၣ်လံာ်ဖျာၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢလံာ်ကွၢ်ဒီးလီၤလီၤဆိဆိဒီးတၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤလံာ်လံာ်တဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ဖျါလၢလံာ်ဟ့ၣ်လီၤလံာ်ဖျာၣ်ကွဲးဖုၣ်လၢတၢ်စူးကါအီၤအါတက့ၢ်လၢ IRIS တၢ်တီၢ်ကျဲၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. သံကွၢ်န IRIS ဖဲနမ့ၢ်နၢ်ဟူ မ့တမ့ၢ် ထံၣ်ဘၣ်လံာ်ဖျာၣ်ကွဲးဖုၣ်တဖၣ်ဒီးနတသ့ၣ်ညါအခိပညီအထီတဖၣ်အခါန့ၣ်တက့ၢ်.

ADRC	သ့ၣ်ကုသးပုၤဒီးကွၢ်ဂီၤတလၢတပွဲၤတၢ်မၤစၢၤစ့ၣ် (Aging and disability resource center)
AFH	သးပုၤဟံၣ်ဖိၣ်ယိၣ်အဟံၣ် (Adult family home)
ALJ	ပုၤပၤဆၢသဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်ညိၣ်ကွီၢ် (Administrative law judge)
APS	တၢ်ဒီးသးပုၤသးပုၤတၢ်မၤစၢၤတဖၣ် (Adult protective services)
BA	တၢ်ဘျီဘၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်စ့တိၢ်ဟံ (Budget Amendment)
BOALTC	သ့ၣ်ကုသးပုၤကမံးတံၢ်ဒီးကတီၢ်ယံၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲ (Board on Aging and Long-term Care)
BSP	တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ဒီးသ့ၣ်ဟံသးတၢ်တီၢ်ကျဲၤ (Behavior support plan)
BUP	တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်တီၢ်ကျဲၤ (Back-up plan)
CIC	တၢ်ဆိတလဲတၢ်ဆိသး (Change in condition)
CIR	တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးလၢလီၤဘၣ်ယိၣ် (Critical incident report)
DHA	တၢ်စံၣ်ညိၣ်ဒီးကနၢ်ဒီးတၢ်ပတိၤသက့ၢ်ကညးဝဲၤဒု (Division of Hearings and Appeals)
DHS	တၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ချ့တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤ (Department of Health Services)
DRW	ကွၢ်ဂီၤတလၢတပွဲၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယံၣ်ဝဲးစၢၣ်စၢၣ် (Disability Rights Wisconsin)
EVV	တၢ်သမံသမိးဝီၤထွဲခိၣ်အိၣ်လဲးတြီၤန့ၣ်တၢ်မၤအကျဲၤသန့ (Electronic visit verification)
FEA	ပုၤရဲၣ်ကျဲၤနီၣ်ကစၢ်ကျိၣ်စ့ၣ်ဝီၤခၢၣ်စး (Fiscal employer agent)
HCBS	ဟံၣ်ယိၣ်ဒီးပုၤတဝၢတၢ်မၤစၢၤတဖၣ် (Home and community-based services)
IC	IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ် (IRIS consultant)
ICA	IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ (IRIS consultant agency)
ILC	တၢ်ဆိၣ်မူဆိၣ်ဂၢၤလၢတၢ်သဘျီစ့ၣ် (Independent living center)
IMD	ဝဲၤကျိၤလၢသးအတၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ချ့တၢ်ဆူးတၢ်ဆါအဂီၢ် (Institution for mental disease)
ISSP	နီၣ်တဂၢၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တီၢ်ကျဲၤ (Individual support and service plan)
LTC FS	ကတီၢ်ယံၣ်-တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်သမံသမိး (Long-Term Care Functional Screen)
MAPC	ဝဲးဒုးခွဲးနီၣ်ကစၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲခၢၣ်စးကရၢ (Medicaid personal care agency)
NOA	တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ယးတၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ (Notice of action)
OTE	တၢ်လၢၣ်ဘျီလၢၣ်စ့ၣ်တဘျီခိၣ် (One-time expense)
PCST	တၢ်သမံသမိးနီၣ်ကစၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ပိးတၢ်လီ (Personal care screening tool)
PHI	တၢ်ဒီးသးတၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ (Protected health information)
PHW	ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်-ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ဒီးလဲအီၤ (Participant-hired worker)
RCAC	တၢ်ကွၢ်ထွဲပုၤအိၣ်ဆိးထီၣ်ဘၣ်ဒီးဖိၣ်တူၢ်ရဲၣ် (Residential care apartment complex)
RM	တၢ်ဖိၣ်ယံးအကျိၤအကျဲ (Restrictive measure)
RN	သရၣ်မုၢ်ကွၢ်ပုၤဆါလၢအဆးလီၤမံၤ (Registered nurse)
SDPC	တၢ်ပၤဆၢကွၢ်ထွဲလီၤနီၣ်ကစၢ်အသးဒၣ်ဝဲ (Self-directed personal care)
SOD	တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်တလၢတပွဲၤ (Statement of deficiency)

3.0 တၢ်ပၤဆၢလီၤနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်

လၢ IRIS အပူၤနမ့ၢ်ပၤအခိၣ်ဒီးနမ့ၢ်ပၤလၢအပၤဆၢလီၤနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်န့ၣ်အခိၣ်ပညိၣ်လၢနကဘၣ်မၤတၢ်ဆၢတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ပၤသ့ပၤဘၣ်စဉ်နီၤလၢနနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နသ့ၣ်ညါတၢ်အဂၤကတၢၢ်လၢတၢ်မနုၤအရၤဒိၣ်လၢနဂီၢ်ဒီးနလိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤမနုၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. IRIS အိၣ်လၢကမၤစၢၤနလၢနကတၢၢ်လိာ်ဒီးနကတၢၢ်ယၢ်-တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိတဖၣ်ဒ်သီးနအိၣ်မူဒါတဖၣ်ဂၤကသ့ၣ်ကျဲလၢနအိၣ်ဒီးအသီးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၣ်လီၤပၣ်ယုာ်လၢ IRIS အခိၣ်ပညိၣ်တမ့ၢ်နကဘၣ်မၤတၢ်ဆၢလီၤလၢနနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်- ပၤအဂၤအိၣ်လၢကမၤစၢၤနလၢနကတၢၢ်လိာ်ဒီးတဘျီညါန့ၣ်လီၤ. န IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်ခၢၣ်စးကရၢဒီးပၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်စ့ၣ်ဝီခၢၣ်စး (fiscal employer agent) တဖၣ်အိၣ်ဖဲန့ၣ်လၢကမၤစၢၤနလၢနနမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်သံဒီးတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တနၢ်ပၤနမူနဒါတဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

နကဲပၤပၤဆၢတၢ်အခိၣ်ပညိၣ်မၤထွဲ IRIS တၢ်တိာ်ကျဲၤတၢ်ဘျီဒီးဖိလစံာ်တဖၣ်စ့ၣ်ကိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအရၤဒိၣ်လၢနကနၢ်ပၤနမူနဒါတဖၣ်ဖဲနမၤတၢ်ဆၢတၢ်တဖၣ်ဒီးစူးကါနစ့တိာ်ပၤအခါန့ၣ်လီၤ.

လၢ IRIS အပူၤ, နကဘၣ်မၤတၢ်ဆၢတၢ်တဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤဒီးပၤအဂၤတဖၣ်လၢတၢ်မနုၤအရၤဒိၣ်လၢနဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အယိတၢ်အံၤမ့ၢ်ဖဲနမူနဒါလၢနက-

- ဆၢတၢ်လၢနကအိၣ်ဒီးအိၣ်လၢတၢ်လီၤဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးအိၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ထွဲဟံၣ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢပၤလၢအိၣ်ဒီးကွၢ်ဂီၢ်တလၢတပျဲတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်, နအိၣ်လၢ IRIS တၢ်တိာ်ကျဲၤအပူၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးအိၣ်လၢပၤတတၢ်အပူၤလၢနနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်အပူၤ, သးပၤဟံၣ်ဖိယိတၢ်ကွၢ်ထွဲဟံၣ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်ကွၢ်ထွဲပၤအိၣ်ဆိးထီၣ်ဟံၣ်ဒီးဖိတၢ်တူၢ်ရဲၣ် (Residential care apartment complex) အပူၤန့ၣ်, နအိၣ်လၢ IRIS အပူၤသ့န့ၣ်လီၤ.
- ယုထၢ IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢဒီး IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဖဲလဲၣ်တဂၤလၢနအိၣ်ဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီးအိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ယုထၢပၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်စ့ၣ်ဝီခၢၣ်စး (fiscal employer agent) လၢနအိၣ်ဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီးအိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲဘၣ်န IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဖဲနလီၤတဲစီနီၣ်ဂံၢ် မ့တမ့ၢ် လီၤအိၣ်ဆိးထံးဆိတလဲအခါန့ၣ်တက့ၢ်.
- ဟ့ၣ်န IRIS ဒီး ပၤမၤတၢ်ဆၢတၢ်လၢအိၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖိးသဲးလၢကွၢ်ဘျီလံာ်တိလံာ်မိအကွဲးဒိတက့ၢ်.
- မၤစၢၤတၢ်လၢနကမၤလၢပျဲနကတၢၢ်ယၢ်-တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်သမံသမိးတနံၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ.
- တဲဘၣ်န IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဖဲနတၢ်အိၣ်သး မ့တမ့ၢ် တၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်ဆိတလဲအသးအခါန့ၣ်တက့ၢ်.
- မၤလီၤတၢ်လၢနဆဲးလီၤမံၤလၢလံာ်တိလံာ်မိလၢအရၤဒိၣ်တဖၣ်, ဒ်အမ့ၢ်နတၢ်တိာ်ကျဲၤ, ဒီးဟ့ၣ်လီၤအကွဲးဒိဆူန IRIS ပၤဟ့ၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဖၣ်အအိၣ်တက့ၢ်.
- မၤနနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ် မ့တမ့ၢ် ပၤကွၢ်ထွဲတၢ် မ့တမ့ၢ် ပၤမၤတၢ်ဆၢတၢ်လၢအိၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖိးသဲးလၢကွၢ်ဘျီလၢတၢ်ကိးအိၣ်လၢလိတဲစီဒီးထံၣ်လိာ်သးလၢနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်, အစၢၤကတၢၢ်တလၢတဘျီ, မ့တမ့ၢ် အါစုအါဘျီဒ်အလိာ်အိၣ်ဖဲအသီး, ဒ်သီးနပၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်သမံသမိးဒီးမၤစၢၤနလၢနတၢ်ပၤဆၢလီၤသးကသ့န့ၣ်လီၤ.
- မၤလီၤတၢ်လၢနပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဒီးပၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်စ့ၣ်ဝီခၢၣ်စး (fiscal employer agent) တဖၣ်မၤစၢၤနလၢကျဲလၢနလိာ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. နမ့ၢ်တသးဖိဒီးန IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်, IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ, မ့တမ့ၢ်ပၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်စ့ၣ်ဝီခၢၣ်စး (fiscal employer agent) န့ၣ်, နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနကဆိတလဲအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ရုလိာ်မၤဘၣ်နပၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်, ခၢၣ်စးကရၢပၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်, သရဲၣ်မုာ်ကွၢ်ပၤဆၢလီၤအကွၢ်ထွဲန့ၣ် (Self-directed personal care nurse), IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်, IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ, ဒီးပၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်စ့ၣ်ဝီခၢၣ်စး (fiscal employer agent) ဒီးတၢ်ယုးယိာ်ဟံၣ်, ပၣ်ယုာ်ဒီးတၢ်လီၤလၢအပူၤဖျဲးဖဲနဟံၣ်လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်ဖဲတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ဖဲတၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ယးဒီးနီၢ်တဂၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တိာ်ကျဲၤ (Individual support and service plan)

အခါ, တၢ်အံၤမ့ၢ်ဖဲနမူနဒါလၢနက-

- ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ယးဒီးနတၢ်အိၣ်မူ, မ့ၢ်လၢနတၢ်တိာ်ကျဲၤဘၣ်ယးဒီးနတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်ဖဲလၢာ်, နတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်ကဘၣ်တၢ်မၤလၢပျဲအိၣ်လဲၣ်, ဒီးနကစူးကါတၢ်ပိးတၢ်လီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစၢၤမနုၤတဖၣ်လၢကမၤလၢပျဲနတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဒီးသန့ၣ်ထီၣ်သးလၢနတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်, ဟံၣ်လီၤကတီၢ်-ယံာ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိတဖၣ်လၢနနီၢ်ကၢၢ်သးမူဒါတဖၣ်, ဒ်သီးနစူးကါန IRIS တၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢကတၢၢ်လိာ်ဒီးနတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

- စူးကါတပ်မတော်လီတဖန်, တာဆိုင်ထွဲမစာတဖန် မှတမ့် တာမစာတဖန်လအဒီးသန့ထိုင်သးလနတတ်ကျဲအဖီခိန်န့တက့.
- ဟ့ဂ်လီတပ်သ့ညါနဟ်ဆူနပုမတပ်ဖိတဖန်ဒီးပုဟ့ဂ်လီတပ်မစာတဖန်ဘဉ်သးဒီးနတပ်ဆိုင်ထွဲတလိာ်ဘဉ်တဖန်ဒီးမချးမသီထိုင်န့တဂ်တကျဲတဖန်လအဒဲသ့အဂီဖဲနတပ်တကျဲဆိတလဲအခါန့တက့.

နတပ်ဆိုင်ဆိုင်ချးဒီးတပ်ပူဖျးန့တမ့တပ်အရဒိုင်ကတပ်, အယိတပ်အံမ့နမူနဒါလနက-

- မသကိးတဒီးန IRIS ပုဟ့ဂ်ကူဂ်ဟ့ဂ်ဖးတလကမလီတပ်လနပူဖျးဒီးအိုင်ပုဒီးတပ်ဆိုင်ဆိုင်ချးန့လီ.
- မန့ဂ်ဂီအူတပ်ဆိုင်ထွဲတတိကျဲဖဲနပုမတပ်ဖိ မှတမ့် ခာ်စးကရပုဟ့ဂ်လီတပ်မစာလနဒီးလဲအံမ့တဟဲဒ်တဂ်ကျဲဟ်လီအီအသးအခါန့တက့.
- ဟ်ဖျါထိုင်တဂ်ထိုင်သးလအိုင်လတပ်လီဘဉ်ယိာ်တဖန်အပူဆူန IRIS ပုဟ့ဂ်ကူဂ်ဟ့ဂ်ဖးတတသ့ဖဲအသ့ဖဲနပူဖျးဒီးဆဲးကျဲအဒဲသ့သ့အခါန့တက့.
- တဲဘဉ်န IRIS ပုဟ့ဂ်ကူဂ်ဟ့ဂ်ဖးတဖဲနမ့အိုင်လတပ်ဆိဟ်အပူ, အိုင်ဆိးလတပ်ကွဲထွဲပုသးပုအဟ်လတပ်ကူစါယါဘျါအဂီ, တာကွဲထွဲပုဟးပုအဟ်, ယိာ် မှတမ့် တာသ့ထိုင်ဝဲကျဲအဂါတဘျီယိာ် ဖဲနကိးအဒဲသ့သ့န့တက့.
- တဲဘဉ်န IRIS ပုဟ့ဂ်ကူဂ်ဟ့ဂ်ဖးတဖဲပုမတပ်ဖိလနဒီးလဲအီတဂါမသးတမုန, မလပုတပ်ကွဲနီတပ်မအဆာကတီအလံာ်ကမမအခါ, ဘဉ်တဟ့ဂ်ကွဲအီအခါ, မှတမ့် တမအဒဲသ့အမူအခါအခါန့တက့.

လၢ IRIS အပူနအိုင်ဒီးတပ်ဟံးမူဒါလကျိာ်စုတကပူန့လီ. တာအံမ့နမူနဒါလနက -

- မနတပ်ယုထိုင်တနီဟ့ဂ်သကိးတပ်အပူတဖန်အစါခံကတပ် ဖဲလထိုင်အခိုင်ထံးတသီတလီစုန့တက့. နလီကဝီတပ်ဟဲနတပ်အံးထွဲကွဲထွဲခာ်စးကရ၊ ကတဲဘဉ်နဖဲနမ့ဘဉ်ဟ့ဂ်သကိးတပ်အပူလကအိုင်ဆိးကြးဝဲဘဉ်လၢ Medicaid ဒီး IRISအဂီန့တက့.
- စူးကါတပ်မစာတဖန်လန Medicaid ForwardHealth ခးက့ဟ့ဂ်န့တပ်အပူတဖန်တချးလနစူးကါ IRIS စုမီပုတဖန်လကဟ့ဂ်တပ်မစာတဖန်အပူလနတပ်တကျဲအဂီန့တက့.
- တဲဘဉ်နပုဟ့ဂ်တပ်မစာတဖန်ဒီးပုမတပ်ဖိတဖန်လအဒဲသ့ဆာကွဲစရီလတပ်မစာတဖန်အဂီတသ့ဖဲနအိုင်လတပ်ဆိဟ်အပူ, အိုင်ဆိးလတပ်ကွဲထွဲပုသးပုအဟ်လတပ်ကူစါယါဘျါအဂီ, တာကွဲထွဲပုသးပုအဟ်, ယိာ်, မှတမ့် တာသ့ထိုင်ဝဲကျဲအဂါအခါန့တက့.

ဒ်နမ့ IRIS ပုဟ့ဂ်ကူဂ်ဟ့ဂ်ဖးတပ်အသိး, နကဲထိုင်တပ်မကစာသ့ဒီးတပ်အံမ့နမူနဒါလနက-

- ယုထာလနအိုင်ဒီးမအါထိုင်ပုအသိ, သံကွဲသံဒီး, ဒီးဒီးလဲနပုမတပ်ဖိဒ်နဲ, ယုထာခာ်စးကရလကဟ့ဂ်လီနတပ်ကွဲထွဲ, မှတမ့် မတပ်ခံခါလၢန့လီ.
- ဟ့ဂ်ကူဂ်ဟ့ဂ်ဖးဒီးဟ့ဂ်လီတပ်မလီဆူနပုမတပ်ဖိတဖန်လနဒီးလဲအီတဖန်.
- မလီတပ်နပုမတပ်ဖိတဖန်ဒီးပုဟ့ဂ်တပ်မစာတဖန်လနဒီးလဲအီမစာလနလၢကျဲလနလိာ်ဘဉ်တပ်မစာတဖန်အပူ.
- ဆဲးကျိးန ပုရဲကျဲနီကစာကျိာ်စုဂီဝါခာ်စး (fiscal employer agent) ဖဲအိုင်ဒီးတပ်ကီတဲဒီးတပ်ဟ့ဂ်တပ်အပူလနပုမတပ်ဖိလနဒီးလဲအီအတဲကွဲနီတပ်မတပ်ဆာကတီအလံာ်က မှတမ့် ခာ်စးကရအကွဲစရီအဂီအခါန့တက့.

နမ့ဆာတပ်လနကဒီးလဲနပုမတပ်ဖိဒ်နဲတဖန်လတမ့ခာ်စးကရတဖန်န့, တာအံမ့နမူနဒါလနက -

- မသကိးတဒီးန IRIS ပုဟ့ဂ်ကူဂ်ဟ့ဂ်ဖးတလကမလီလနလနမ့တပ်မကစာလနပုမတပ်ဖိတဖန်အဂီဒ်လဲဒီးကမလီတပ်လနအံးထွဲကွဲထွဲနပုမတပ်ဖိလနဒီးလဲအီ, ဟ့ဂ်တပ်မလီ, ရဲလီကျဲလီတပ်, ဟ့ဂ်ကူဂ်ဟ့ဂ်ဖးဒီးဟံးထိုင်ကွဲအီတဖန်န့လီ.
- မလီတပ်လနပုမတပ်ဖိလနဒီးလဲအီအံဘဉ်တအုဂ်ကီဟ့ဂ်ခွဲအီဒီးဖျါတသမံသမိးတဂ်စံခါထံးတချးလအဒဲသ့စးထိုင်မတပ်လနဂီန့လီ.
- ရဲကျဲလီတပ်ဆာကတီလနပုမတပ်ဖိလတပ်ဒီးလဲအီလကဆိုင်ထွဲမစာနဒီးရဲကျဲနပုမတပ်ဖိတဖန်လနဒီးလဲအီအတဲမအနဲရဲတဖန်လကမလီတပ်လနတစူးကါအါထိုင်တဆာကတီ မှတမ့် ကျိာ်စုအါန့ဒီးဘဉ်တအုဂ်ကီဟ့ဂ်ခွဲအီလနတတိကျဲအဖီခိန်ဘဉ်န့လီ.
- တဲဘဉ်န IRIS ပုဟ့ဂ်ကူဂ်ဟ့ဂ်ဖးတဒီးနပုရဲကျဲနီကစာကျိာ်စုဂီဝါခာ်စး (fiscal employer agent) ဖဲနမ့ဟံးထိုင်ကွဲပုမတပ်ဖိလနဒီးလဲအီ မှတမ့် ရဲကျဲလနကဒီးလဲပုမတပ်ဖိအသိအခါန့တက့.
- မလီတပ်နပုမတပ်ဖိလနဒီးလဲအီအတဲကွဲနီတပ်မအဆာကတီအလံာ်ကတဖန်လီတပ်လီဆဲးဒီးမလပုအီဘဉ်ဆာဘဉ်ကတီလဘဉ်တပ်ဟံးဂုဝါမအီလပုရဲကျဲနီကစာကျိာ်စုဂီဝါခာ်စး (fiscal employer agent) အဂီန့တက့. နကွဲနပုရဲကျဲနီကစာကျိာ်စုဂီဝါခာ်စး (fiscal employer agent) အတဲဒီးန့ဘဉ်လဲတဂ်ရဲလီကျဲလီလတပ်ဟ်ပီတိတဆာကတီလကကွဲတဖန်ဒီးတဟ့ဂ်ဘူးလဲမုနံမုနံသီတဖန်အဂီန့တက့.

4.0 သမံသမိယစုတိတ်ဟ်ဒီးဒုးအိတ်ထီၣ်ယတ်တိတ်ကျဲၤ

လာ် IRIS အပူၤ၊ နဆၢတဲာ်လာ်နကစူးကါနစုတိတ်ဟ်လာ်ကမၤလာ်ပဲၤထီၣ်နကတီၢ်-ယံာ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ။ နစုတိတ်ဟ်အံၤတၢ်လာ်နဒီးနပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်စူးကါဝဲဒၣ်လာ်ကတုးဒုးအိတ်ထီၣ်နတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပုၤနီၢ်တဂၤစုၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တိတ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ။ တၢ်အံၤအရဲဒိၣ်လာ်နနီၢ်ပၢ်နစုတိတ်ဟ်အံၤတၢ်ဆၢတဲာ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်ဒီးနစူးကါနစုတိတ်ဟ်လာ်နကတုၤထီၣ်ဒီးနတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်သ့ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ။ နကဘၣ်မၤလီၤတၢ်စုၣ်ကိးလာ်နစူးကါန IRIS စုတိတ်ဟ်လာ်တၢ်ကူၣ်သ့အပူၤန့ၣ်လီၤ။

တၢ်ဆၢတဲာ်ယစုတိတ်ဟ်ဒ်လဲၣ်.

ကိးနံၣ်ဒီးန့ၣ်, န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢကမၤလာ်ပဲၤကတီၢ်-ယံာ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်သမံသမိန့ၣ်လီၤ။ တၢ်သမံသမိမၤလီၤတၢ်လာ်နဆဲးကြးဝဲဘၣ်ဝဲတုၤလီၤတၢ်လီၤဒီးလာ် IRIS အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။ ဝံၤဒီးတၢ်ထၢန့ၣ်လီၤနတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလာ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်သမံသမိအပူၤအံၤဆုတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဒုးအကျိၤအကျဲၤအပူၤန့ၣ်လီၤ။ တၢ်အကျိၤအကျဲၤအံၤဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလာ်တၢ်မၤစၢၤအပူၤလာ်အပူၤကွၢ်တဖၣ်အဖီဒိၣ်ဒီးကံၢ်ဒုးဝဲဒၣ်နစုတိတ်ဟ်အိၣ်ထဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ။ စုတိတ်ဟ်အံၤတၢ်ဒုးတယၢ်အံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကအါထီၣ် မ့တမ့ၢ် စုၤလီၤ, ဖဲနကတီၢ်-ယံာ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ဖဲတၢ်မၤသမံသမိအိၣ်တမံၤယီၤအခါဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ။ ဝံၤဒီးနစုတိတ်ဟ်အံၤကဒုးအိတ်ထီၣ်နနီၢ်တဂၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တိတ်ကျဲၤ (Individual Support and Service Plan) န့ၣ်လီၤ။

ယကဘၣ်စူးကါယစုတိတ်ဟ်လာ်ယကတုးဒုးအိတ်နီၢ်တဂၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တိတ်ကျဲၤ (Individual Support and Service Plan) ဒ်လဲၣ်.

နီၢ်တဂၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တိတ်ကျဲၤ (Individual Support and Service Plan) ကဒုးနဲၣ်နၤလာ်နကစူးကါနစုတိတ်ဟ်လာ်နကတုၤထီၣ်ဒီးနကတီၢ်-ယံာ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ။ န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲနပုၤမၤသကိးတၢ်ဖဲဖဲနဒုးအိတ်ထီၣ်နတၢ်တိတ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ။ နတၢ်တိတ်ကျဲၤကအိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယးဒီးနကတီၢ်-ယံာ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်, နပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်, ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်, တၢ်မၤစၢၤတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်, ဒီးတၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်လာ်နလိာ်ဘၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ။

ကတီၢ်-ယံာ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

ကတီၢ်-ယံာ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လာ်နအိၣ်ဒီးမၤဝံၤမၤကဲတၢ်ခီဖျိတၢ်စူးကါတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်, တၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်, ဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်လာ်နဒီးန့ၣ်ဘၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ။ နတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်ကြးပညိၣ်မၤလီၤတၢ်လာ်နအိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤသ့လာ်လီၤလာ်နအိၣ်ဒီးဒီးနအိၣ်ဒီးတၢ်စူးတၢ်ယၢ်လာ်နကန့ၣ်လီၤပၣ်ယုာ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဒုးပၣ်ယုာ်နၤလာ်နပုၤတဝၢအပူၤသ့န့ၣ်လီၤ။ နတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤအံၤလာ်ကျိၣ်စုသ့ခီဖျိလာ်တၢ်မၤစၢၤအကျိၤအကျဲၤတဘျုးကလုာ်, တမ့ၢ်ထဲ တၢ်တိတ်ကျဲၤဒီးဘၣ်. ဖဲနနီၢ်ပၢ်နတၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ်န့ၣ်, န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကမၤသကိးတၢ်ဒီးနၤလာ်ကယုကွၢ်တၢ်အကျိၤအကျဲၤတဖၣ်လာ်ကမၤစၢၤနၤလာ်နကတုၤထီၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။

အခိ-

တၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်တဖၣ် - ယအဲၣ်ဒီးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ယတ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့လီၤ။

တၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤတဖၣ် - ယကပတုာ်တၢ်အိမိၣ်ခီဖျိယကမၤန့ၢ်ကသံၣ်သရၣ်အတၢ်နဲၣ်လီၤလာ် Chantix (Medicaid ခးကုတ်မၤစၢၤ) အဂီၢ်.

ယကမၤအါထီၣ်နီၢ်ခိတ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခီဖျိန့ၣ်လီၤပၣ်ယုာ်လာ်လီၤကဝီၤတၢ်ဂဲၤလိနီၢ်ခိတ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအလီၢ် (IRIS). ယကအိၣ်အါထီၣ်တၢ်ဆိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘၢခီဖျိရဲၣ်ကျဲၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိတဖၣ်ဒီးမၤတၢ်လဲၤပုၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤစရိ (တလိာ်တၢ်မၤစၢၤ/တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ).

တဘျုးလာ်နစူးကါန IRIS စုတိတ်ဟ်တနီၤန့ၣ်, နကြးစူးကါတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအကလုာ်တနီၤအံၤလာ်အဆိ -

- နူဆၢၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်လာ်တဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်အပူၤ, ဒ်အမ့ၢ် တံၤသကိး မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်ဖိယီဖိလာ်အသးအိၣ်မၤစၢၤတၢ်လာ်တလိာ်ဟ့ၣ်တၢ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- Medicaid ခးကုတ်မၤစၢၤတဖၣ်.

- ပုဂံတော်ဆိုင်ထွဲမေးစာအကတဖဉ်, ဒ်အမှ် တ်မမူမဂ္ဂေထီဉ်ကွဲတော်ဖဲတံးတံးမဂ္ဂေ (Division of Vocational Rehabilitation).

၆ နန်းပါးနတ်ပညိဉ်ဖိတၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်မၤအကျါအကျဲတဖၣ်အခါ, နၤဒီးနၤ **IRIS** ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကယုတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်ဒီး ပှၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်တဂၤစုၣ်စုၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝံဒီးနကနၢ်ပါးနတ်ပညိဉ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတခါစုၣ်စုၣ် ထဲလဲၣ် မ့တမ့ၢ် ပှၤဘျီလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. နကသ့ၣ်ညါပှၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢနအံၣ်ဒီးအိၣ်လၢကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤနၤဒီးနကမၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ် လၢကနၢ်ပါးတၢ်အပူၤလၢအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၣ်အရွဲဒိၣ်လၢတၢ်အပူၤလၢနဟံလီၤအိၣ်ဒီးနပှၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်ကြး ဝဲဘၣ်ဝဲ, မ့ၢ်တၢ်လၢအညိၣ်နၤဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်မၤညိၣ်နဝဲအလုၢ်အလၢအသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၣ်အခိပညိဉ်လၢတၢ်အပူၤလၢနပှၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤမၤ နၢ်န့ၣ်ကြးဒ်သိးဒီး မ့တမ့ၢ် ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢပှၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအဂၤလၢနလီၢ်ကဝီၤအပူၤညိၣ်နၢ်လုတၢ်မၤစၢၤတမံၤလိၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဝဲနဒီးနု IRIS ပှဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကွဲးလီၤတၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါဝဲလၢၢ်အံၤအခါ, နနီၣ်တဂၢၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တီၢ်ကျါ (Individual Support and Service Plan) ကဝဲၤဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအရၢဒိၣ်လၢနနီၣ်ပၢၢ်တၢ်မနုၤအိၣ်လၢနတၢ်တီၢ်ကျါအဖီခိၣ်, ပၣ်ယုၣ်ဒီး-

- တ်မၤစၢၤတၢ်ဖံးတ်မၤတဖၣ်လၢန့ၣ်တၢ်အိၤ
- ပှၤဟ့ၣ်တ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢကဟ့ၣ်လီၤန့ၣ်ဒီးတ်မၤစၢၤတၢ်ဖံးတ်မၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်
- တ်အပူၤလၢတၢ်အုၣ်ကီၤအိၤလၢတၢ်မၤစၢၤတၢ်ဖံးတ်မၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်အဂီၢ်
- ယုၣ်နံးအနီၣ်ဂံၢ် မ့တမ့ၢ် န့ၣ်ရံၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ခဲလၢဂ်ဟံၣ်ဖျိၣ်လၢတၢ်အုၣ်ကီၤအိၤလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤတၢ်အိၤလၢတၢ်မၤစၢၤတၢ်ဖံးတ်မၤတဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

နတ်လိင်ဘၣ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်အိၣ်သးတဖၣ်မ့ၢ်ဆိတလဲၣ်န့ၣ်, နကြးမးလိၤတၢ်လၢနကတဲဘၣ်န IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဘျီယိ
န့ၣ်လိၤ. န IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကမးလိၤတၢ်နတ်တိၣ်ကျဲၤအံၤချးနံၤချးသိၣ်လိၤ.

ယကဘဉ်တဲကျဲသကိးတၢ်အပူၤဒီးပှၤတၢ်မၤစၢၤနီၤလဲၣ်.

နပုဟိုတ်မၤစၢၤတဖၣ်အံၤအမူအဒါအိၣ်လၢကဟ့ၣ်နတၢ်အပူၤထဲသိးတၢ်သိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အပူၤတဖၣ်ကြးဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢ
နတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်ဒီးတၢ်အပူၤတဖၣ်ကဘၣ်ဒ်သိးသိးဒီးပုဟိုတ်လီၤတၢ်မၤစၢၤအဂၤတဖၣ်လၢနလီၤကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. နအိၣ်ဒီး
တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနကဆဲးကျၢပုဟိုတ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဂၤလၢနကသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ယုတ်အပူၤတဖၣ်လၢတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ယီၤအဂီၢ်
န့ၣ်လီၤ. ဖဲနထီၣ်သတိၤတၢ်အပူၤတဖၣ်အခါ, နကြးမၤလီၤတၢ်လၢနထီၣ်သတိၤတၢ်မၤစၢၤအကလုာ်တဖၣ်ယီၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနကသံကွၢ်နပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်လၢကတဲနၢ်ပၢ်နၤလၢအဝဲသ့ၣ်ဆၢတၢ်နတၢ်အပူၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမၤစၢၤနၤလၢနနၢ်ပၢ်တၢ်မနုၤဂ့ၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစၢၤလၢနမ့ၢ်လၢကွၢ်စိအိၣ်သ့လၢနကမၤန့ၢ်အိၣ်ဒ်တၢ်အပူၤတနီၤအသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမၤစၢၤစ့ၢ်ကိးနၤလၢနကနၢ်ပၢ်ဘၣ်မနုၤအယိတၢ်အပူၤအံၤအါ မ့တမ့ၢ် စ့ၢ်န့ၢ်တၢ်အပူၤတဖၣ်လၢပှၤမၤစၢၤတၢ်အဂၤတဖၣ်ယုဝဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. နသံကွၢ်န IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဖဲနမ့ၢ်ဆိကမိၣ်လၢတၢ်အပူၤလၢနဘၣ်ဟ့ၣ်အံၤတကြၢၢ်ဝဲအခါသ့န့ၣ်လီၤ. နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနကတဲက့ၤတၢ်အပူၤတဖၣ်ဒီးနပှၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်တဘျီလၢလၢန့ၣ်လီၤ.

ယမ့်လိာ်ဘာ်ကျိာ်စုတၢ်မၤစၢၤအါန့ၢ်ဒီးအအိာ်လၢယစုတိာ်ဟ်အပူၤတခီလဲာ်.

နယူအီထိပ်ကျိပ်စုတံမၤစၢလၢတၢ်ဆိဃ်ထွဲမၤစၢလၢနလိာ်ဘၣ်အဂီၢ်သ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤတၢ်မၤအိၤခီဖျိတၢ်ဘၣ်က့ၤစုတံၣ်ဟ် မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤထဲတဘျီဇးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ဆိကမိာ်လၢနလိာ်ဘၣ်အီၤထိပ်ကျိပ်စုတံမၤစၢလၢန့ၣ်. နကြးၤတဲသကးတၢ် ဇးန IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဇးအဝဲသ့ၣ်ကတဲဘၣ်နၤလၢတၢ်အကျိၤအကျဲမနုၤတဖၣ်အိၣ်လၢနဂီၢ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဲဘၣ်နၤလၢ နကတိၣ်ဖျါထိပ်တၢ်ယုထိပ်လၢတၢ်ဘၣ်ဂ့ၤထိပ်စုတံၣ်ဟ် မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤထဲတဘျီဇးအဂီၢ်သ့စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်နအိၣ်ဇး မူဒါလၢနကမၤစၢန IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်လၢနကထၢဖိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ယုထိပ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တၢ်မၤစၢလၢတၢ်ကျိၤအံၤအိၣ်ဇးမူဒါလၢကကုၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ယုထိပ်တဖၣ်ဇးမၤတၢ်ဆၢတံၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ယကစူးကါတ်ဟံးမူဒါလယစုတိတ်ဟ်အဂီၢ်ဒ်လဲၣ်.

နုဒီးနုပုဟွာ်ကူၣ်ဟွာ်ဖးတၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢၤတၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤတဖၣ်လၢကလဲၤဖိးမံဒီးနီၢ်တၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တီၢ်ကျါ (Individual Support and Service Plan) န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤစၢၤတၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤတဖၣ်အံၤဒုးန့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအကလုာ်, ယုၣ်နံးအနီၣ်ဂံၢ်, တၢ်အပူၤ, ပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤ, ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- နအိဉ်ဒီးမူဒါလာနကတဲနပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤအနီၣ်ဂံၢ်လၢတၢ်အုၣ်ကီၤအဝဲသ့ၣ်လၢကဟ့ၣ်လီၤဝဲန့ၣ်လီၤ.
- နအိဉ်ဒီးမူဒါလာနကစူးကါန IRIS စုတိၣ်ဟံၣ်တၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢတၢ်လိာ်ဘၣ်အီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- နတကြးရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အတၢ်မၤတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကမၤတၢ်အါန့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤအီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- နတကြးဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်က့တဖၣ်လၢတၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်တဟ့ၣ်လီၤအီၤတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- နတကြးဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်က့တဖၣ်လၢတၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လၢတၢ်လၢကွံာ်တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤပှမၤတၢ်ဖိလၢကဟ့ၣ်လီၤဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆိဉ်ဆူၣ်အိဉ်ချ့တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤတဖၣ်, န ပှဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခါၣ်စးကရၢ, ဒီး နပှရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စုဂၢ်ဝိခါၣ်စး (fiscal employer agent) တဖၣ်ခဲလၢာ်မၤသကိးတၢ်တပူၤယီၤလၢကဟံၣ်ထွဲထီၣ်တၢ်စူးကါကျိၣ်စုဒီးကွၢ်စုၣ်ကယၢ်တၢ်အပူၤလၢတၢ်စူးကါတလၢကွံာ်အီၤတဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်တစူးကါအီၤတဖၣ်, ဒီးတၢ်လီၤတၢ်ပှတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိဉ်ဆူၣ်အိဉ်ချ့တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤတဖၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စူးကါတလၢကွံာ်တၢ်အပူၤအဒိတဖၣ်ခဲလၢာ်ဒီးတၢ်တစူးကါတၢ်လၢာ်ဘၣ်လၢာ်စ့ၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးအယီၤ တၢ်အံၤအရ့ဒိဉ်လၢနဂီၢ်လၢနကနၢ်ပၢၢ်နကဘၣ်စူးကါနစုတိၣ်ဟံၣ်ဘၣ်ဘၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်တရဲၣ်ကျဲၤနစုတိၣ်ဟံၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဒါဘၣ်န့ၣ်, တၢ်ထုးထီၣ်ကွံာ်နမံၤသ့န့ၣ်လီၤ.

- နမ့ၢ်စူးကါတလၢကွံာ်တၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤနလၢတၢ်တိာ်ကျဲၤလၢတၢ်အုၣ်ကီၤနအဖီခိၣ်န့ၣ်, နကဘၣ်မၤပိာ်ထွဲကဒါက့ၤတၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤန့ၣ်လီၤ. န IRIS ပှဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်မၤစၢၤနလၢကဒုးအိဉ်ထီၣ်တၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤသ့န့ၣ်လီၤ.
- နမ့ၢ်တစူးကါန IRIS စုတိၣ်ဟံၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်န့ၣ်, တၢ်အံၤဖျါလၢနတလိာ်ဘၣ် IRIS တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်ဆၢတဲာ်လၢမ့ၢ်နအိဉ်ဒီးတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်လၢနစုတိၣ်ဟံၣ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၤန့ၣ်လီၤ. မၤသကိးတၢ်ဒီးနပှဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်လၢနကထံၣ်သ့ၣ်ညါလၢဘၣ်မနုၤအယီၤနစုတိၣ်ဟံၣ်တဘၣ်တၢ်စူးကါအီၤလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- မၤလီၤတၢ်လၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်က့တဘၣ်လၢလၢနဆဲးလီၤမံၤ မ့တမ့ၢ် ပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတၢ်ယုထီၣ်ကဒွဲစရိတဖၣ်လၢတၢ်တိာ်ဖျါထီၣ်အီၤတဖၣ်ဘၣ်လိာ်လၢနစုတိၣ်ဟံၣ်အပူၤဒီးတတလၢကွံာ်တၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤအီၤလၢနတၢ်တိာ်ကျဲၤအပူၤဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

5.0 တၢ်ဒိသဒၢတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤစ့တၢ်ဟံၣ်တဂ့ၤဒီးတၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤ

လၢ IRIS အပူၤတၢ်အံၤအရၢဒိၣ်လၢနဟံးန့ၢ်မူဒါလၢနကပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤစ့တၢ်ဟံၣ်, ဒိသဒၢတၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤ, ဒီးတမၤလၢာ်ဂီၤကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်တဖၣ်, ပုၤမၤတၢ်ဆၢတၢ်လၢအဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖိးသဲးလၢကျိၣ်ဘျီၣ်, ဒီးပုၤဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အရၢဒိၣ်ခဲလၢာ်လၢတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤစ့တၢ်ဟံၣ်ဒီးဒိသဒၢတၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ. “ပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်” ပၣ်ယုၣ်ဒီးပုၤလၢအမၤတၢ်လၢနဂီၢ်ခိဖျိခၢၣ်စးကရၢဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်လၢနဒီးလဲၣ်န့ၢ်လၢနနီၢ်ကစၢ်အဂီၢ်, စ့ၢ်ကိးမ့ၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်-ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ဒီးလဲၣ်အိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးပုၤကျဲၤထွဲတၢ် မ့တမ့ၢ် ပုၤမၤတၢ်ဆၢတၢ်လၢအဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖိးသဲးလၢကျိၣ်ဘျီၣ်န့ၣ်, ပုၤတဂၤအံၤကဘၣ်ဟံးမူဒါလၢကမၤလိာ်တၢ်ဝုၤဒၣ်တၢ်လၢနစ့တၢ်ဟံၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤအိၣ်ဒီးစူးကါအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်ဆိကမိၣ်လၢနပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအကျိၣ်တဂၤကမၤတၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤန့ၣ်, နကဘၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အံၤတဘျီယီၤနယုထံၣ်န့ၢ်တၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. နဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အံၤလၢကျဲၤလၢတဘျီဘိအပူၤသ့-

- ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါန IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်.
- ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါ နပုၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စ့ဂ့ၢ်ခါစး (fiscal employer agent).
- ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျဲၤ ပုၤယီၤသမံထံတၢ်ထီၣ်ရီၤအဝဲၤဒီးခိဖျိစူးကါအဝဲၤသ့ၣ်အတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤပၣ်ယုၣ်သဲးန့ၣ် - <https://www.dhs.wisconsin.gov/fraud> မ့တမ့ၢ် ကိးဖဲ - ၁-၈၇၇-၈၆၅-၃၄၃၂ န့ၣ်တက့ၢ်.

လၢကဒိသဒၢတၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤဒီးပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤစ့တၢ်ဟံၣ်ဘၣ်ဘၣ်အဂီၢ်, နကဘၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤတၢ်တဂ့ၤဒီးတၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤတဖၣ်မၤအသးဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢလၢာ်န့ၢ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤစ့တၢ်ဟံၣ်တဂ့ၤဒီးတၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤအဒိတနီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤတပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ကိးမံၤဒီးလၢအမၤအသးသ့ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ကြးဟ့ၣ်န့ၢ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်လၢအဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

- နပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအံၤမ့ၢ်ယုတၢ်မၤအန့ၣ်ရဲၣ်အဆၢကတီၢ်အပူၤအါန့ၢ်ဒီးမၤတၢ်အန့ၣ်ရဲၣ်န့ၣ်, တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ - နပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤမၤတၢ် ၂၀ န့ၣ်ရဲၣ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်ဘူးလဲၣ်အကတီၢ်, ဘၣ်ဆၣ်အဝဲၤသ့ၣ်ဟ့ၣ်န့ၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကုလၢအဟံၣ်ဖျါထီၣ်လၢအဝဲၤသ့ၣ်မၤတၢ် ၄၀ န့ၣ်ရဲၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - နပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ယုတၢ်အပူၤသ့ထဲလၢန့ၣ်ရဲၣ်လၢအဝဲၤသ့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤန့ၢ်တၢ်ကွဲးထွဲတဖၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤအိၤလၢနနီၢ်တဂၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တိၢ်ကျဲၤ (Individual Support and Service Plan) ဧီၤန့ၣ်လီၤ.
  - နကဘၣ်မၤလိာ်တၢ်လၢနပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်တယုတၢ်မၤန့ၣ်ရဲၣ်အပူၤအါန့ၢ်ဒီးအဝဲၤသ့ၣ်မၤဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - နမ့ၢ်ဆဲးလိာ်မံၤလၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကုလၢအပျဲနပုၤမၤတၢ်ဖိမၤန့ၢ်တၢ်မၤအန့ၣ်ရဲၣ်ဘူးလဲၣ်အပူၤလၢအအါန့ၢ်အဝဲၤသ့ၣ်မၤဝဲန့ၣ်, နပုၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤမၤစ့တၢ်ဟံၣ်ဒီးမ့ၢ်နမၤတၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢန့ၢ်ဆူၣ်ပုၤယီၤသမံထံတၢ်ထီၣ်ရီၤအဝဲၤဒီး (Office of the Inspector General), တၢ်စိၣ်ဆၢန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်တိၢ်တြၢဝဲၤကျဲၤ (Department of Justice) လၢတၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤအဂီၢ်ဒီးတၢ်ထုးထီၣ်ကွံာ်နမံၤလၢ IRIS တၢ်တိၢ်ကျဲၤအပူၤသ့န့ၣ်လီၤ.
- နပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအံၤမ့ၢ်ဆဲးလိာ်နမံၤလၢအဝဲၤသ့ၣ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကုအဖီခိၣ်န့ၣ်, အဝဲၤသ့ၣ်မၤတၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ- နပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤမ့ၢ်ဆဲးလိာ်နမံၤလၢအဝဲၤသ့ၣ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကုအဖီခိၣ်ဒီးအဝဲၤသ့ၣ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကုဟံၣ်ဖျါထီၣ်လၢအဝဲၤသ့ၣ်မၤတၢ်အန့ၣ်ရဲၣ်အါန့ၢ်ဒီးအဝဲၤသ့ၣ်မၤဝဲနီၣ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ.
  - တၢ်အံၤအခိပညိလၢနဆဲးလိာ်နပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအံၤလၢအဝဲၤသ့ၣ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကုအဖီခိၣ်တသ့ မ့တမ့ၢ် ဆဲးလိာ်ဆိမံၤလၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကုဝံၤဒီးမၤနပုၤမၤတၢ်ဖိမၤလၢပုၤတၢ်အံၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤတၢ်ဒ်သိးအံၤန့ၢ်မ့ၢ်တၢ်လိာ်တၢ်ဝုၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.
  - ထဲနၤ မ့တမ့ၢ် နပုၤမၤတၢ်ဆၢတၢ်လၢအဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖိးသဲးလၢကျိၣ်ဘျီၣ်ခါ ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤဒီးဆဲးလိာ်မံၤလၢနပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကု မ့တမ့ၢ် တၢ်ယုထီၣ်တဖၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.
  - နကဘၣ်မၤလိာ်တၢ်လၢန မ့တမ့ၢ် နပုၤမၤတၢ်ဆၢတၢ်လၢအဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖိးသဲးလၢကျိၣ်ဘျီၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအဆဲးလိာ်မံၤလၢနပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ယုထီၣ်တဖၣ်ခါသ့န့ၣ်လီၤ.

- နပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤမ့ၢ်ဆိတလဲၣ်န့ၣ်ရံၣ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒုးတဖၣ်လၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢနတူၢ်လိာ်ဟံၣ်ဂၢ်ဟံၣ်ကျၢၤလံာ်အိးဆဲးလီၤမံၤလၢအဖီခိၣ်န့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်လီၤတၢ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ- နဆဲးလီၤမံၤလၢနပှဟ့ၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤတၢ် ၁၀ န့ၣ်ရံၣ်လၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢဟံၣ်ဃီတၢ်ကွဲးအဂီၢ်ဖဲတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အပူၤအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. နမၤနပှဟ့ၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢနဂီၢ်, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဆူၤလၢအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဆိတလဲၣ် “၁၀” န့ၣ်ရံၣ်ဆူ “၄၀” န့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - ပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အတၢ်စိတၢ်ကမီၤတအိၣ်လၢကဆိတလဲၣ်တၢ်ဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢနတသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးတၢ်အံၤဒီးတဲဟံၣ်ဂၢ်ဟံၣ်ကျၢၤတၢ်အံၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - နကဘၣ်မၤလီၤတၢ်လၢနပှဟ့ၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢ မ့ၢ်တၢ်ယုထီၣ်တဖၣ်တအိၣ်တလဲအသးဖဲနဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်အံၤအဖီခိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှဟ့ၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စ့ဂ့ၢ်ဝဲ (fiscal employer agent) မ့ၢ်ယုထီၣ်လၢနတသ့ၣ်သမိးပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်န့ၣ်, ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်ကယုနလၢနကတီၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကျိၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.
  - နစူးကတၢ်တြုၤသံမဲၣ်ထံဝါလၢတၢ်ဘၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်တဖၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်တၢ်လီၤထဲတဘၣ်ခါလၢတၢ်ကမၣ်တမံၤလၢလၢအဖီခိၣ်ဝံၤဒီးထၢန့ၣ်လီၤမ့ၢ်နီၤဒီးပှဟ့ၣ်လၢအဆၢကတီၢ်ဆိတလဲၣ်အမံၤခိၣ်ထံးတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. နပှဟ့ၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စ့ဂ့ၢ်ဝဲ (fiscal employer agent) ဖးတၢ်ထၢန့ၣ်လီၤနီၤနီၤအံၤကဘၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.
- နမ့ၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်ကျိၣ်လၢအကမၣ်လၢနကတီၢ်-ယံာ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်သမံၤသမိးအဖီခိၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ် တၢ်သမံၤသမိးနီၢ်ကစၢ်တၢ်ကွဲးထွဲဝီးလီၤတဖၣ် (နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပၤဆုၤကွၢ်ထွဲလီၤနီၢ်ကစၢ်သးဒၣ်ဝဲ (Self-directed personal care) လၢကဂ့ၢ်ကျဲးစးမၤန့ၢ်စ့တီၢ်ဟံၣ်လၢအဖးဒိၣ်န့ၣ်, နမၤတၢ်လီၤတၢ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ- နတဲဘၣ်ဃးဒီးနက့ၢ်ဂီၤတလၢတပှၤဒီးလိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်ဖဲတၢ်သမံၤသမိးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအဆၢကတီၢ်, ဘၣ်ဆၣ်နတဲဘၣ်ပှဟ့ၣ်တၢ်သမံၤသမိးတၢ်လၢနတၢ်ဆါတၢ်အိၣ်သး မ့ၢ်တမ့ၢ် နီၢ်ကစၢ်တၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်နးဒိၣ်န့ၣ်ဒီးအလီၢ် မ့ၢ်တမ့ၢ် မၤညီၣ်န့ၢ်အသးအါန့ၢ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်နီၢ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လီၤတၢ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ.
  - နကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်ကျိၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဒီးလီၤတၢ်လီၤဆဲးဖဲတၢ်သမံၤသမိးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လၢကမၤလီၤတၢ်လၢနစ့တီၢ်ဟံၣ်ခါဆၢတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး မ့ၢ်တမ့ၢ် နမၤန့ၢ် IRIS တၢ်ပၤဆုၤကွၢ်ထွဲလီၤနီၢ်ကစၢ်သးဒၣ်ဝဲ (Self-directed personal care) န့ၣ်ရံၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - တဲဒိၣ်ထီၣ်နက့ၢ်ဂီၤတလၢတပှၤ, နီၢ်ကစၢ်တၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်, တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢတၢ်လိာ်ဘၣ်အီၤတဖၣ်, မ့ၢ်တမ့ၢ် တၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးတၢ်ကိတၢ်ခဲတဖၣ်လၢကဂ့ၢ်ကျဲးစးမၤအါထီၣ်န IRIS စ့တီၢ်ဟံၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ် IRIS တၢ်ပၤဆုၤကွၢ်ထွဲလီၤနီၢ်ကစၢ်သးဒၣ်ဝဲ (Self-directed personal care) န့ၣ်ရံၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ဟံၣ်လီၤသးယါမနၤလၢတၢ်လီၤတၢ်ဝုၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအဆၢကမၤထီၣ်လၢတၢ်ထုးထီၣ်နမံၤလၢတၢ်တီၢ်ကျဲၤဒီးတၢ်ကဆၢထီၣ်ဆူတၢ်တီၢ်တြုၤဝဲကျဲၤဒီးတၢ်လိာ်ဘၣ်လိာ်ကွီၢ်နၤသ့န့ၣ်လီၤ.
- နပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤမ့ၢ်ယုတၢ်အပူၤလၢတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်ဖဲနစူးကွၢ်သးဝံၤအလီၢ်ခံ မ့ၢ်တမ့ၢ် ဖဲနအိၣ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်, ယိာ်, တၢ်ဒုးယံာ်အလီၢ်, တၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၤအဟံၣ်, တၢ်ကူစါယါဘျါမၤဂ့ၢ်ထီၣ်သးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်, မ့ၢ်တမ့ၢ် တၢ်အိၣ်ဆိးတၢ်အိၣ်သးလၢတၢ်တပျဲအီၤအဂၤတဖၣ်အပူၤအခါန့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်လီၤတၢ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ - ဖဲနအိၣ်တဖၣ်တလီၤလၢတၢ်ကွၢ်ထွဲပှၤသးပှၤအဟံၣ်လၢနယါဘျါနသးလၢနယိာ်တၢ်ခိၣ်ကဘျါက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲနအိၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ထွဲပှၤသးပှၤအဟံၣ်လၢယုန့ၣ်အကတီၢ်, နပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤဆုၤတၢ်ယုဘူးလဲစရိလၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ကွၢ်ထွဲလၢဟံၣ်ဒ်အညီၣ်န့ၢ်အသးအဂီၢ်, ဖဲနတထံၣ်အီၤနီၤတဘျီအခါဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - တၢ်ဟံၣ်ပတုၣ်နတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဖဲနမ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်, ယိာ်, တၢ်ဒုးယံာ်အလီၢ်, တၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၤအဟံၣ်, တၢ်ကူစါယါဘျါမၤဂ့ၢ်ထီၣ်သးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်, မ့ၢ်တမ့ၢ် တၢ်အိၣ်ဆိးတၢ်အိၣ်သးလၢတၢ်တပျဲအခါအပူၤအခါန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢတၢ်အံၤအယိ, တၢ်ယုကဒ္ဒဲစရိလၢတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်အံၤအကတီၢ်န့ၣ်တၢ်တဟ့ၣ်အခါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - နကဘၣ်မၤလီၤတၢ်လၢနပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်တတီၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကွဲးအဖီခိၣ်လၢ မ့ၢ်တမ့ၢ် တၢ်ယုထီၣ်တဖၣ်ဖဲနအိၣ်လၢတၢ်ဆိၣ်ဆိးတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အံၤအကျါတခါခါအပူၤအခါန့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤလဲလၢာ်တဘျီလၢလဲလၢနနီၤအိၣ်လၢတၢ်လီၤတၢ်ကျဲၤတခါခါအံၤအပူၤ- တၢ်ကွၢ်ထွဲပှၤသးပှၤအဟံၣ်, တၢ်ဆါဟံၣ်, ယိာ်/တၢ်ဒုးယံာ်အလီၢ်, တၢ်ကူစါယါဘျါမၤဂ့ၢ်ထီၣ်သးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်, မ့ၢ်တမ့ၢ်တခါ တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးတၢ်အိၣ်သးလၢတၢ်တပျဲအခါဘၣ်န့ၣ်လီၤ. နတြုၤမၤသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ယုထီၣ်ကဒ္ဒဲစရိအပူၤဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်အံၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- နပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်မ့ၢ်ယုတၢ်အပူၤတနံၤဘၣ်တနံၤလၢသးပှၤဟံၣ်ဖိယိဖိအဟံၣ်တဖၣ် (adult family home) ဒီးတၢ်အိၣ်ဘုးအိၣ်သါတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်လၢမ့ၢ်နီၤမ့ၢ်သီအနီၣ်ဂံၢ်လၢတလၢအတီၢ်ပူၤန့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်လီၤတၢ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ, တၢ်မ့ၢ်ယုနသးပှၤဟံၣ်ဖိယိဖိအဟံၣ် (adult family home) အပူၤလၢ ၃၀ သီလၢတလၢအတီၢ်ပူၤဒီးနတၢ်အိၣ်ဘုးအိၣ်သါပှဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအံၤယုန့ၢ်တၢ်အပူၤလၢန့ၣ်သီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအခါပညိလၢတၢ်ယုထီၣ်တဖၣ်ကျၢၤဘၢဝဲ ၃၇ သီလၢတလၢယိအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဘုးအိၣ်သါ

ဒီးသးပုဂံဟံပိယိဖိအဟံ (adult family home) ပုဟ့တ်တမၤစၢတဖၣ်ယုတ်အပူၤလၢတၢ်မၤစၢခံခါလၢတၢ်အဂီၢ်လၢတၢ်အဂီၢ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အဒိအံၤအပူၤ, တၢ်ယုတ်အပူၤခံစးလၢန့ၣ်သိအဂီၢ်မ့ၢ်လၢတၢ်လၢန့ၣ်အိၣ် ၃၀ သိအယိန့ၣ်လီၤ.

- ပုဟ့တ်တမၤစၢတဖၣ်လၢအယုတ်အပူၤလၢတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်ယုတ်အပူၤအါန့ၣ်မ့ၢ်န့ၣ်သိအနီၣ်ဂံၢ်လၢတၢ်လၢအတီၢ်ပူၤလၢအဝဲသ့ၣ်အနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ မ့တမ့ၢ် ဒီးတၢ်မၤစၢအကလုာ်အကတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- နကဘၣ်မၤလိၤတၢ်မ့ၢ်န့ၣ်သိအနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ်လၢန့ၣ်ယုတ်အပူၤလၢအိၣ်လၢတၢ်ယုတ်အပူၤလၢတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်တအါန့ၣ်မ့ၢ်န့ၣ်သိအနီၣ်ဂံၢ်လၢတၢ်လၢအတီၢ်ပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

- နပုဟ့တ်တမၤစၢတဖၣ်မ့ၢ်တီၣ်ထီၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကတဖၣ်ကလုာ်လၢအယုတ်တၢ်ကွဲးတၢ်လဲလၢတၢ်မၤန့ၣ်ရံၣ်တန့ၣ်ရံၣ်ယိအဂီၢ်န့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်လိတၢ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ- နပုၤန့ၣ်လီၤပုၤယုတ်တၢ်-ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ဒီးလဲအီၤဟ့ၣ်လီၤန့ၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢလၢဟံၣ်ယိတၢ်ကွဲးထွဲအဂီၢ် (supportive home care) ဒီးဟ့ၣ်လီၤကသံၣ်ကသိတၢ်တိစၢမၤစၢနီၣ်ကစၢ်တၢ်ကွဲးထွဲမိဖျိ Medicaid နီၣ်ကစၢ်တၢ်ကွဲးထွဲခၢၣ်စးကရၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအခိပညိလၢခၢၣ်စးကရၢအုၣ်ကီၤအဝဲအတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အလံာ်ကတဖၣ်လၢကသံၣ်ကသိတၢ်တိစၢမၤစၢနီၣ်ကစၢ်တၢ်ကွဲးထွဲအဂီၢ်. ဒီးနအုၣ်ကီၤဟ့ၣ်ခွဲးအဝဲအတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကတဖၣ်လၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢလၢဟံၣ်ယိတၢ်ကွဲးထွဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤနဆဲးလီၤမံၤလၢအဝဲအတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကတဖၣ်လၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢလၢဟံၣ်ယိတၢ်ကွဲးထွဲအဂီၢ်ယုတ်ရံၣ် ဝံၤဒီးအဝဲတီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ယုတ်အပူၤစရိအုၣ်ခၢၣ်စးကရၢလၢကသံၣ်ကသိတၢ်တိစၢမၤစၢနီၣ်ကစၢ်တၢ်ကွဲးထွဲအဂီၢ်ယုတ်ရံၣ်တမံၤယိန့ၣ်လီၤ. အဝဲယုတ်အပူၤခံၣ်လၢတၢ်မၤလိၤတၢ်လိၤဆဲးတမံၤယိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုဟ့တ်တမၤစၢတဖၣ်ယုတ်ကွဲးထွဲလၢအဟ့ၣ်လီၤဒၣ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်တမံၤယိအကတီၢ်အပူၤလၢခၢၣ်စးကရၢလီၤဆိခံဖုအအိၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- နကဘၣ်မၤလိၤတၢ်လၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကတဖၣ်ဒီးတၢ်ယုတ်ထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်အန့ၣ်ရံၣ်တဘၣ်ဒီးဒီးလိာ်အသးလၢပုဟ့တ်တမၤစၢတဂၤယိအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

- ပုၤတဂၤမၤမ့ၢ်ပတံထီၣ်ပုၤန့ၣ်လီၤပုၤယုတ်တၢ်-ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ဒီးလဲအီၤဒီးအဝဲသ့ၣ်လိတၢ် မ့တမ့ၢ် ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအကမၢ်လၢကပူၤဖျဲးလၢတၢ်သမံသမိးတၢ်စံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးတၢ်မၤအကျိၤအကျိၤန့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်မၤကမၢ် Medicaid တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးတၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်မၤကမၢ်တၢ်ဟ့ၣ်န့ၣ်နီၣ်ကစၢ်တၢ်အုၣ်သးန့ၣ်လီၤ. အဒိ, Jane Doe မၤကမၢ်တၢ်သဲးလၢကွီၢ်မ့ၢ်တကပၤ, ဒီးအဝဲဘၣ်တၢ်ဖိၣ်အီၤဒီးလီၤလၢယိာ်ပူၤဖျဲးအဝဲမၤတၢ်လၢအမိၢ်အဂီၢ်လၢ IRIS တၢ်တီၢ်ကျိၤန့ၣ်လီၤ. Judy, လၢအမ့ၢ် Jane အဒိပုၤဝဲမ့ၢ်, တအိၣ်ဒီးတၢ်မၤကမၢ်ကွီၢ်မ့ၢ်သဲးတၢ်စံၣ်စီၤဘၣ်. Jane တီၣ်ဖျါထီၣ်အဒိပုၤဝဲမ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအလီၤလၢကဖျါတၢ်သမံသမိးတၢ်စံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးန့ၣ်လီၤ. ဝံၤဒီး Jane မၤတၢ်လၢအမိၢ်အဂီၢ်ခိဖျါစူးကါ Judy အတၢ်ဂီၢ်ခိၣ်/နီၣ်ကစၢ်အတၢ်အုၣ်သးန့ၣ်လီၤ.
- ပုၤန့ၣ်လီၤပုၤယုတ်တၢ်-ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ဒီးလဲအီၤကိးဂၢၤဒီးကဘၣ်ဖျါတၢ်သမံသမိးတၢ်မၤကမၢ်ကွီၢ်မ့ၢ်သဲးလၢလၢပုၤပုၤဒီးတၢ်ကသမံသမိးပုၤဟ့ၣ်တၢ်ကွဲးထွဲအတၢ်စံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးတချုးလၢအမၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.
- နတဘၣ်ပျဲပုၤလၢန့ၣ်ညါအီၤနီၣ်တဂၤတီၣ်ဖျါထီၣ်ပုၤအဂၤတဂၤအနီၣ်ကစၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒ်အဝဲအနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအသိးလၢကပူၤဖျဲးဒီးတၢ်သမံသမိးတၢ်စံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးတၢ်မၤအကျိၤအကျိၤတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်အုၣ်အိၣ်ချ့တၢ်မၤစၢဝဲၤကျိၤဟံးဂ့ၢ်တၢ်မၤကမၢ်သဲးလၢတၢ်လိတၢ်ဝုၤတကပၤလဲလၢာ်ယံးယံးန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤကမၢ်သဲးလၢတၢ်လိတၢ်ဝုၤတကပၤန့ၣ်တၢ်စီၢ်အုၣ်အီၤဆူတၢ်တီၢ်တြိၤဝဲၤကျိၤလၢတၢ်ယိသမံထံတၢ်မၤကမၢ်ကွီၢ်မ့ၢ်သဲးအဂီၢ်သ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်လိတၢ်ဝုၤန့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤတၢ်ကမၢ်သ့ဒီးတၢ်လိၤဘၣ်ယိာ် မ့တမ့ၢ် တၢ်အိၣ်လိးစု \$၂၅,၀၀၀ လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးတခါစုၣ်စုၣ်အဂီၢ်သ့န့ၣ်လီၤ. ပုၤလိတၢ်ဝုၤတၢ်အတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကတဖၣ်စုၣ်စုၣ်လၢနဆဲးလီၤမံၤန့ၣ်ကမ့ၢ်တၢ်လိတၢ်ဝုၤတၢ်ကဲထီၣ်သးလီၤလီၤဆီဆီသ့, အယိန့ၣ်မၤလိၤတၢ်ထီၣ်တိလၢနသမံသမိးကွၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ်လံာ်ကတဖၣ်အံၤလီၤတၢ်လိၤဆဲးတချုးလၢနဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်ယုတ်န့ၣ်လၢနပာ်ရဲၣ်ကျိၤကမၢ်နစုတီၢ်ပာ် မ့တမ့ၢ် မၤကမၢ်သဲးလၢတၢ်လိတၢ်ဝုၤန့ၣ်, တၢ်ထုးထီၣ်ကွံာ်န့ၣ်လၢ IRIS အပူၤသ့န့ၣ်လီၤ. ပုၤန့ၣ်လီၤပုၤယုတ်တၢ်လၢတၢ်ယုတ်န့ၣ်လၢအမၤကမၢ်သဲးလၢတၢ်လိတၢ်ဝုၤတကပၤန့ၣ်တၢ်တဖျဲၣ်လီၤကဒါကွၢ်အီၤဆူ IRIS တၢ်တီၢ်ကျိၤအပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

6.0 တာသဘာ်ဘုၣ်လၢတာ်သးစဲ

ဖဲနဒီးန IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်န နီၣ်တၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တီၣ်ကျဲၤ (Individual Support and Service Plan) အခါ, ဖဲန့ၣ်ကအိၣ်ဒီးပှၤအဂၤဒီးခၢၣ်စးကရၢတဖၣ်လၢအမၤန့ၣ်ကျိၣ်စ့လၢကဟ့ၣ်လီၤနဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ, တၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအရ့ၣ်ဒိၣ်လၢနကသ့ၣ်ညါနတၢ်တီၣ်ကျဲၤအဂီၢ်လၢနကမၤလီၤတၢ်လၢနမၤန့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢနလိၣ်ဘၣ်အိၣ်လၢနကတၢ်ထီၣ်ဒီးနတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တာသဘာ်ဘုၣ်လၢတာ်သးစဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤန့ၣ်လဲၣ်.

တာသဘာ်ဘုၣ်လၢတာ်သးစဲန့ၣ်မ့ၢ်ဖဲ ဖဲပှၤတဂၤ မ့တမ့ၢ် ခၢၣ်စးကရၢ န့ၣ်ဘျးလၢကျိၣ်စ့တကပၤ မ့တမ့ၢ်တခီ န့ၣ်ဘျးလၢတာ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်နနီၣ်တၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တီၣ်ကျဲၤ (Individual Support and Service Plan) န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အခိပညိၣ်လၢပှၤ မ့တမ့ၢ် ခၢၣ်စးကရၢလၢအမၤစၢၤန့ၣ်လၢနကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တီၣ်ကျဲၤလၢကမၤန့ၣ်တၢ် မ့တမ့ၢ် မၤန့ၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤ, ကျိၣ်စ့, မ့တမ့ၢ် မၤန့ၣ်တၢ်အဂၤတနီၣ်န့ၣ်လီၤ. တာသဘာ်ဘုၣ်လၢတာ်သးစဲအံၤအါတက့ၢ်ကကဲထီၣ်အသးဖဲပှၤ မ့တမ့ၢ် ခၢၣ်စးကရၢအိၣ်ဒီးမူဒါတဘျးခါအခါန့ၣ်လီၤ.

တာသဘာ်ဘုၣ်လၢတာ်သးစဲမ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်တၢ်မၤန့ၣ်ကကဲထီၣ်အသးလဲၣ်.

ဖဲန IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ မ့တမ့ၢ် ပှၤရဲၣ်ကျဲၤနီၣ်ကစၢ်ကျိၣ်စ့ဂ့ၢ်ဝိခၢၣ်စး (fiscal employer agent) ယုထံၣ်တာသဘာ်ဘုၣ်လၢတာ်သးစဲအခါ, န IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်က -

- ထံၣ်လိၣ်သးဒီးနလၢကတဲသကိးဘၣ်သးဒီးတၢ်မၤန့ၣ်မၤအသး, စံးဆၢနတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်, ဒီးကွၢ်ကဒါက့ၤလံာ်တၢ်န့ၣ်ကျဲၤအကူၢ်အံၤ.
- ထၢဖိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်သးဒီးနတၢ်ရဲၣ်လိၣ်မ့ၢ်လိၣ်ဒီးနပှၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတဖၣ်, ခၢၣ်စးကရၢတဖၣ်, ဒီးပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်-ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ဒီးလဲအိၣ်တဖၣ်လၢကမၤလီၤတၢ်တာသဘာ်ဘုၣ်လၢတာ်သးစဲအဂၤတဖၣ်တအိၣ်ဘၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- မၤစၢၤန့ၣ်လၢကယုကျဲၤလၢကဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိလၢအဘၣ်ထွဲဒီးတာသဘာ်ဘုၣ်လၢတာ်သးစဲန့ၣ်လီၤ.
- သမံသမိးဒီးနလၢကမၤလီၤတၢ်တာသဘာ်ဘုၣ်အံၤတၢ်ဘၣ်အိၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

န IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်မ့ၢ်တဲဘၣ်န့ၣ်လၢအိၣ်ဒီးတာသဘာ်ဘုၣ်လၢတာ်သးစဲအခါ, နကဘၣ် -

- တဲတၢ်တီၣ်လီၤလီၤဘၣ်သးဒီးနတၢ်ရဲၣ်လိၣ်မ့ၢ်လိၣ်တဖၣ်ဒီးနပှၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတဖၣ်, ခၢၣ်စးကရၢတဖၣ်, ဒီးပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်-ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ဒီးလဲအိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- မၤသကိးတၢ်ဒီးနပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်လၢကဘၣ်တၢ်တာသဘာ်ဘုၣ်လၢအဒီးသန့ၣ်ထီၣ်အသးလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အကျါတခါခါအဖိခိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်တီၣ်ကျဲၤလီၤဆိလၢနယုထံၣ်အိၣ်ဒီးဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၣ်ဒီးနပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အစၢၤန့ၣ်ကဘၣ်ပိာ်ထွဲ IRIS တၢ်တီၣ်ကျဲၤဖိလဲစံၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- မၤလၢပှၤနတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်လၢတၢ်တီၣ်ကျဲၤအပူၤလၢန IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်လၢကဘၣ်တၢ်တာသဘာ်ဘုၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

နတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ပူၤဖျးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အရ့ၣ်ဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ပၤဆုၤလီၤနီၣ်ကစၢ်အသးတၢ်တီၣ်ကျဲၤအပူၤ, ဒ်အမ့ၢ် IRIS, န IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ် ဒီးသန့ၣ်ထီၣ်အသးလၢနဖိခိၣ်လၢကဒုးသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်လၢ တၢ်မ့ၢ်ကဲထီၣ်အသးတမံၤမံၤဒီးနလၢကမၤဘၣ်ဒီးနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ မ့တမ့ၢ် တၢ်ပူၤဖျးအခါန့ၣ်လီၤ. နအိၣ်ဒီးမူဒါလၢနကတဲဘၣ်န IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဖဲနပၣ်ယုၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီအတီၢ်ပူၤအခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးလီၤဆိအိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်တဘျးမံၤ, ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံး, တၢ်အိၣ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်, တၢ်ဆူးတၢ်ဆါလၢအိၣ်ထီၣ်သတူၢ်ကလံာ်, အိၣ်လၢတၢ်ဒုးယာ်အလီၢ်, တၢ်မၤတရီတပါ, မ့တမ့ၢ် တၢ်တကန့ၣ်ယုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးလၢအဆိအချ့ဆူၣ် IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်အအိၣ်ဖဲနပူၤဖျးအခါန့ၣ်အရ့ၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်မတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးလၢအိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီအတီၢ်ပူၤသ့လဲၣ်.

နၤ, နပှၤကွၢ်ထွဲတၢ်, ပှၤမၤတၢ်ဆါတၢ်လၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖိးသဲးလၢကွီၢ်ဘျိၣ်, ဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်, ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်, ဒီးပှၤအဂၤတဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးသ့န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလဲၣ်ဖဲအခိၣ်ထံးဘၣ်န့ၣ်တဘၣ်သးကီၢ်တၢ်တဂ့ၤ, နကြးဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢနသ့ၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် လိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤတဘျီယီၤန့ၣ်, ကိး ၉၁၁ တက့ၢ်. အိၣ်ဒီးတုၤလၢနပူၤဖျးလၢနကဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးန့ၣ်တက့ၢ်. နၤ မ့တမ့ၢ် ပှၤတဂၤလၢနသ့ၣ်ညါ မ့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤတရီတပါအိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်တကန့ၣ်ယုၣ်အိၣ်န့ၣ်, နကြးကိးနလီၢ်ကဝီၤပၤကီၢ်ခိၣ်န့ၣ်/ပဒိၣ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအဒုးလူၤပိာ်မၤထွဲသဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်ခၢၣ်စးကရၢ မ့တမ့ၢ် နကီၢ်ရၢခိးထီၣ်တၢ်ဒိသဒၤပှၤသးပှၤတၢ်မၤစၢၤတဖၣ် (Adult protective services) ဝဲၤဒၤလၢကမၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါသ့န့ၣ်လီၤ.

တဘၣ်ပျံၤတၢ်လၢနကဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးတဂ့ၤ.

နတၢ်ပူၤဖျး, တၢ်ဟံၣ်ခူသ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ, ဒီးတၢ်ဒိသဒၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်အရ့ၣ်ဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲထီၣ်သးအကလုာ်	တၢ်ကဲထီၣ်သးအဂီၢ်အကျါ
တၢ်ဒုးလူၤပိာ်မၤထွဲတၢ်ဘျၢသဲး— တၢ်ဖိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဒုးလီၤယိာ်	တၢ်အံၤအခီပညီလၢတၢ်ဒုးလူၤပိာ်မၤထွဲတၢ်ဘျၢသဲးဟံၣ်လီၤန့ၣ်တၢ်တၢ်လီၤလၢတၢ်ဒုးယၢ်အလီၢ် မ့တမ့ၢ် ယိာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
တၢ်ဒုးလူၤပိာ်မၤထွဲတၢ်ဘျၢသဲး— တၢ်မၤကမၢ်ကိၣ်မ့ၢ်သဲး	တၢ်အံၤအခီပညီ တၢ်ဒုးလူၤပိာ်မၤထွဲတၢ်ဘျၢသဲးဆိကမိၣ်န့ၣ်မၤကမၢ်ကိၣ်မ့ၢ်သဲးဒီးအဝဲသ့ၣ်ယိာ် သမံထံတၢ်လၢကထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.
တၢ်ဒုးလူၤပိာ်မၤထွဲတၢ်ဘျၢသဲး— ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်လၢတၢ်မၤကမၢ်ကိၣ် မ့ၢ်သဲး	တၢ်အံၤအခီပညီန့ၣ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်လၢတၢ်မၤကမၢ်ကိၣ်မ့ၢ်သဲး, ဒ်အမ့ၢ် တၢ်မၤတရီၢ်တပါ, ဒီး တၢ်ဒုးလူၤပိာ်မၤထွဲတၢ်ဘျၢသဲးအံၤယိာ်သမံထံလၢကံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.
တၢ်စူးကါကမၢ်တၢ်ဖိၣ်ယံးအကျါ အကျဲ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်	တၢ်အံၤအခီပညီတၢ်မၤစၢၤအပူၤဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤစၢၤအံၤဖိၣ်ယံးတၢ်လၢတအိၣ်ဒီးအဂီၢ်အပီၢ် မ့တမ့ၢ် ဒုးယၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်သုးကွံာ်န့ၣ်လၢနတၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ်ကဝီၤ, ဟ့ၣ်န့ၣ် ကသံၣ်ကသီလၢနတၢ်လိၣ်ဘၣ်အီၤ, စူးကါတၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢတၢ်တလိၣ်ဘၣ်အီၤ, ဟ့ၣ်ဒုးအီၤန့ၣ် ကသံၣ်ဖိၣ်အါတလၢလၢတၢ်ပညိၣ်အဖီခိၣ်, မ့တမ့ၢ် ဒုးယၢ်န့ၣ်လၢဒၢးအပူၤဒီးသိးတၢ်ယၢ်န့ၣ်လၢ တအိၣ်ဒီးအဂီၢ်အခါးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်တကန့ၣ်ယုာ်—ကသံၣ်ကသီ မ့တမ့ၢ် လီၤတီၢ်လၢကယုကသံၣ် ကသီတၢ်ကွၢ်ထွဲ	တၢ်အံၤအခီပညီတၢ်မၤစၢၤအပူၤဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤစၢၤတအံၤထွဲကွၢ်ထွဲကူၤယါဘျၢန့ၣ်တၢ်မံၤမံၤ ကဲထီၣ်သးဝံၤအလီၢ်ခံဘၣ်န့ၣ်လီၤ. နပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤမ့ၢ်တဟ့ၣ်န့ၣ်တၢ်ကူၤယါဘျၢတၢ်ကွၢ်ထွဲ တဘျီယိာ်လၢလၢပုၤပုၤ, တဟ့ၣ်န့ၣ်ကသံၣ်ကသီလၢကသံၣ်သရၣ်တဲန့ၣ်လၢနကဘၣ်အီၤအီၤ, မ့တမ့ၢ် တလဲၤဆူၤန့ၣ်ကသံၣ်သရၣ်အအိၣ်ဖဲနကဘၣ်လဲၤအခါန့ၣ်, တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်တကန့ၣ် ယုာ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအရၢဒိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢနကတဲဘၣ်န့ၣ် IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဖဲနတၢ် အိၣ်သးမ့ၢ်ဆိတလဲအခါ မ့ၢ်လၢနတၢ်တီၢ်ကျဲၤကဘၣ်ဆိတလဲလၢနကတုၤထီၣ်ဒီးနတၢ်လိၣ်ဘၣ် အသီတဖၣ်အယိာ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်တကန့ၣ်ယုာ်—ကသံၣ်ကမၢ်	တၢ်အံၤအခီပညီလၢတၢ်ဟ့ၣ်န့ၣ်ကသံၣ်ကမၢ်ဒီးတၢ်အံၤမၤဆိးက့ၢ်လၢနကဘၣ်လဲၤထီၣ်ကသံၣ် သရၣ်လၢဂီၢ်ဂီၢ်အူၤဒၢးအပူၤ, သတူၢ်ကလၢတၢ်ကွၢ်ထွဲထီၣ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်တကန့ၣ်ယုာ်—တၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ် န့ၣ်ဘါ	တၢ်အံၤအခီပညီလၢတၢ်တဟ့ၣ်န့ၣ်တၢ်အိၣ်လၢအဘၣ်, ထံ မ့တမ့ၢ် တၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘါတၢ်မၤစၢၤ တဖၣ်လၢလၢလိၣ်လိၣ်လၢကမၤလၢပုၤနတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးတဟံၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်တကန့ၣ်ယုာ်—တၢ်ကွၢ်ထွဲ တဂ့ၢ်/ လီၤတီၢ်လၢကလူၤပိာ်မၤ ထွဲတၢ်တီၢ်ကျဲၤ	တၢ်အံၤအခီပညီတၢ်မၤစၢၤအပူၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤဒုးလီၤနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးလၢတၢ် လီၤဘၣ်ယိာ်အပူၤမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တမၤပိာ်ထွဲနတၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်တီၢ်ကျဲၤ, ဖိလစံၣ်တဖၣ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်ဘျၢတဖၣ်ဘၣ်အယိာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤစၢၤအပူၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤမ့ၢ်တဖျဲးနစူးကါတၢ်သုးထီၣ်သုး လီၤသးတၢ်ဖိတလဲၤ မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်လီၤအသးလၢတမၤစၢၤန့ၣ်ဒီးနတၢ်န့ၣ်ဘၣ်တန့ၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတ ဖၣ်န့ၣ်, တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်တကန့ၣ်ယုာ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်တကန့ၣ်ယုာ်—တၢ်ကန့ၣ်ယုာ် လီၤသး	တၢ်အံၤအခီပညီလၢနတကွၢ်ထွဲလီၤနသးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအခီပညီနဒုးလီၤနနီၢ်ခိမိာ်ပုၢ် မ့တမ့ၢ် သးအတၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့လၢတၢ်ဘၣ်ယိာ်အပူၤ မ့ၢ်လၢနတအိၣ်တၢ်, ဆိ တလဲနတၢ်ကူၤတၢ်သိးတဖၣ်, လဲၤဆူၤကသံၣ်သရၣ်အတၢ်သ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ်တဖၣ်, မ့တမ့ၢ် လဲၤဆူ မဲကသံၣ်သရၣ်အတၢ်သ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ်အယိာ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်တကန့ၣ်ယုာ်—ပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤ စၢၤအတၢ်တတဲဟံၣ်ဖျါထီၣ်သး လၢတၢ်တဆိကမိၣ်ဆိဟံၣ်စၢၤအီၤ	တၢ်အံၤအခီပညီလၢတၢ်မၤစၢၤအပူၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤရဲၣ်ကျဲၤသ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ်လၢကမၤတၢ်လၢနဂီၢ် ဘၣ်ဆၢအဝဲသ့ၣ်တတဲဟံၣ်ဖျါအသးလၢကဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢနလိၣ်ဘၣ်အီၤဘၣ် န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တတဲဟံၣ်ဖျါထီၣ်သးအယိာ်, နဟးထီၣ်ကွၢ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤဒီးတၢ် မၤစၢၤတဖၣ်လၢနလိၣ်ဘၣ်အီၤလၢကမၤလီၤတၢ်လၢနပူၤဖျဲးဒီးပုၤဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်တကန့ၣ်ယုာ်—တၢ်အိၣ်သးလၢ တပူၤဖျဲး မ့တမ့ၢ် တၢ်အိၣ်သးလၢ တကဆဲကဆိ	တၢ်အံၤအခီပညီနအိၣ်လၢဟံၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢတကဆဲကဆိ, တပူၤဖျဲး, မ့တမ့ၢ် ကလံၤ ကလိတဂ့ၢ်မ့ၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်, ဒၢး, မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်ယိတၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်တၢ်တဟံၣ်အီၤလၢတၢ်အိၣ် သးဂ့ၢ်ဂ့ၢ် မ့တမ့ၢ် ကဆဲကဆိဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်အိၣ်ကသံၣ် မ့တမ့ၢ် သးအါတ လၢ	တၢ်အံၤအခီပညီလၢနအိၣ်ကသံၣ်အါတလၢမ့ၢ်လၢနအိၣ်ကသံၣ်လၢတအိၣ်ဒီးကသံၣ်သရၣ်တၢ်န့ၣ် လီၤအါတလၢ, တအိၣ်ကသံၣ်လၢအိၣ်ဒီးကသံၣ်သရၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါ, အိသးအါ တလၢ, မ့တမ့ၢ် စူးကါကသံၣ်ကသီလၢတဖိးသဲး/ကသံၣ်မူၤဘျီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲထီၣ်သးအကလုာ်	တၢ်ကဲထီၣ်သးအဂီၢ်အကျိၤ
တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဟးဂီၤ ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်	တၢ်အံၤအခိၣ်ပညိၣ်နတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်, နတၢ်မၤစၢၤအပူၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်, နဟံၣ် ဃီ, နတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ, မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲလၢနမၤန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤအလီၢ်တဖၣ်ဟး ဂီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢနမၤဟးဂီၤအီၤ, လၢတၢ်ပညိၣ်အဖီခိၣ် မ့တမ့ၢ် ခိဖျိ တၢ်ဘၣ်ဖုး, ယုၣ်ဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဂၤလၢအဟးဂီၤလၢအအုၣ်အိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် လၢနတၢ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးအဂီၢ်သ့တၢ်မ့ၢ်စူးကါတၢ်အံၤအခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟးဂီၤဟး ဂီၤတဖၣ်အိၣ်ထီၣ်သ့ခိဖျိမူခိၣ်ကလံၤသိၣ်ဂီၤတၢ်တတၢ်တနီၤအမ့ၢ် ကလံၤမ့ၢ်တဖၣ်, ထီၣ်နီၤဒီး, မူခိၣ်ဖိကလံၤမ့ၢ်တဖၣ်, မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်ခိၣ်ဟူးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်ကျဲးစးမၤသံလီၤသး	တၢ်အံၤအခိၣ်ပညိၣ်နကျဲးစးမၤသံလီၤသးလၢတၢ်ပညိၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
ဂီၢ်ဂီၢ်အူတၢ်ထီၣ်တၢ်ဆါဟံၣ် လၢတၢ်တဆိကမိၣ်ဆိပၤစၢၤအီၤ	တၢ်အံၤအခိၣ်ပညိၣ်လၢနကဘၣ်ယုၣ်ကသံၣ်ကသီတၢ်မၤစၢၤဖဲတၢ်ဆါဟံၣ် မ့ၢ်လၢနဆိးက့ထီၣ်သတူၢ် ကလံၤ မ့တမ့ၢ် လၢတၢ်တဆိကမိၣ်အပူၤဒီးဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကနးထီၣ်ဖဲနမ့ၢ်တလဲၤဆူတၢ်ဆါဟံၣ် တဘျီယိအခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးအဒိတဖၣ်အံၤကဲထီၣ်အသးသ့ၣ်သ့ၣ်ဖဲနထီၣ်တၢ်ဆါ ဟံၣ် မ့ၢ်လၢသးတၢ်ဆါ, တၢ်သံတခါပၤ, ပံၣ်ဖးဒုဉ်း, တၢ်ကီၢ်လီၤဘျုးနးနးကလံၤ, ပစီၤဖီအုၣ်/နီၤ တံၤဖီအုၣ်, တၢ်သမံသမိးခိၣ်န့ၣ်/သးအတၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်ကသါဖုၣ် နးနးကလံၤတဖၣ်အယိန့ၣ်လီၤ.
တၢ်ဆိးက့, တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး, မ့တမ့ၢ် တၢ်ဘၣ်ဒိဖုးနးနးကလံၤလၢ တၢ်တဆိကမိၣ်ဆိပၤစၢၤအီၤ	တၢ်အံၤအခိၣ်ပညိၣ်လၢနကဘၣ်ယုၣ်ကသံၣ်ကသီတၢ်မၤစၢၤဖဲသတူၢ်ကလံၤတၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ဆါဟံၣ် မ့တမ့ၢ် ဂီၢ်ဂီၢ်အူဒီးမ့ၢ်လၢနဆိးက့နးနးကလံၤ, မၤဘၣ်ဒိဆါလီၤနးသး, မ့တမ့ၢ် ပၣ်ယုၣ်လၢတၢ် ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးပူၤအယိန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးအကလုာ်အဒိတဖၣ်အံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကမ့ၢ်တၢ် လီၤတံၤ, သီလုၣ်ဘၣ်ထံးလီၤသးတဖၣ်, စုချဲးခိၣ်ချဲး/ထုၣ်တလံၤ, မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆိၣ်ဆါကျိၤတၢ် ဆါဘၣ်ကံတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤတပၣ်ယုၣ်ဖဲနလဲၤဆူသတူၢ်ကလံၤတၢ်ကွၢ်ထွဲ မ့တမ့ၢ် ဂီၢ်ဂီၢ်အူ ဒီးတဖၣ်လၢတၢ်အိၣ်သးလၢဘၣ်တၢ်ကျိၢ်ဘၢအီၤလၢနနီၢ်တဂၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤ တၢ်တံၢ်ကျဲၤ (Individual Support and Service Plan) အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်ပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးလၢအခိၣ်အမ့ၢ် လၢတၢ်တဆိကမိၣ်ဆိပၤစၢၤလၢတၢ် တယၢၤထီၣ်အီၤလၢတၢ်ပၣ်သ့ၣ် ပၣ်သးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တံၢ်ကျဲၤ (Behavior Support Plan) အပူၤ	တၢ်အံၤအခိၣ်ပညိၣ်နအိၣ်ဒီးတၢ်ပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးလၢအဒုးလီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤလၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢနအိၣ်ဒီး မၤဆါလီၤနးသး မ့တမ့ၢ် အဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးအံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကမ့ၢ်တၢ်လၢ အသိ မ့တမ့ၢ် တညီန့ၢ်ကဲထီၣ်အသးအါစုအါဘျီလၢနတၢ်မၤစၢၤအပူၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤကရဲၣ်ကျဲၤ ပၣ်သးလၢတၢ်အံၤအဂီၢ်လၢလၢပုၤပုၤ, အယိတၢ်အံၤတအိၣ်လၢတၢ်ပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးတၢ်ဆိၣ်ထွဲ မၤစၢၤတၢ်တံၢ်ကျဲၤ(Behavior Support Plan) အပူၤနဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်စူးကါတၢ်တကန့ၣ်ယုၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ပၣ်မၤကွၢ်လၢတၢ်တရဲၣ်ကျဲၤအီၤ	တၢ်အံၤအခိၣ်ပညိၣ်တၢ်ဖိၣ်ယံးန့ၣ်, တၢ်ပၣ်တၢ်န့ၣ်ထဲတဂၤစီၤ, မ့တမ့ၢ် တၢ်တကန့ၣ်ယုၣ်န့ၣ်မ့ၢ်လၢ ဂီၢ်ဂီၢ်အူလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်အုၣ်ကီၤဟ့ၣ်ခွဲးလၢတၢ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်တဖၣ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်မ့ၢ်စူးကါအသးတခါ, တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်, ပုၤမၤတၢ်ဆါတံၢ်လၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖိးသဲးလၢကွၢ်ဘျီၣ်,
ဟံၣ်ဖိယိဖိ, မ့တမ့ၢ် တံၤသကိးလၢကဟ်ဖျါထီၣ်နတၢ်သံအဂီၢ်အကျိၤအူန IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခါၣ်စးကရၢအအိၣ်လၢအဆိအချ့
န့ၣ်လီၤ.

တဘၣ်ပျံၤတၢ်လၢနကဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးတဂ့ၤ.
နတၢ်ပူၤဖျဲး, တၢ်ပၣ်သ့ၣ်တၢ်ဂီၢ်တၢ်ကျိၤ, ဒီးတၢ်ဒီသဒၢတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်အရူဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

8.0 တစ်ဖိုင်ပံးတက်ကူစီယာဘျီအကျိုးအကျေတဖှ်

တက်ဆီဉ်ဆူဉ်ဆီဉ်ဆူတက်မစာဝဲကျီ (Department of Health Services) ဆဲဉ်ဒီးမလီတက်လၢနပူဖျးဒီးပဲဒီးတက်ဆီဉ်ဆူဉ်ဆီဉ်ဆူ န့ဉ်လီၤ. တဘျီတခိဉ်နကဆီဉ်ဒီးကသံဉ်ကသီတက်ကူစီယာဘျီလီၤဆီ မ့တမ့ တက်ဟ်သ့ဉ်ဟ်သးတက်လီဉ်ဘဉ်လၢအလီဉ်ဘဉ်တက်ဖိုင်ပံး အကျီအကျဲ. တက်ကူစီယာဘျီ, မ့တမ့ တက်ဒီသဒါတက်ပီးတက်လီဉ်လီလၢအဖိုင်ပံးတက်သးထီဉ်သးလီၤနီဉ်မိဉ်ပုဉ်ဒီးတက်သးထီဉ်သးလီၤသး လၢနဟံဉ်ဒီတဖျဉ်အပူန့ဉ်လီၤ. တက်အံတက်ကိးအီလၢတက်ဖိုင်ပံးအကျီအကျဲ (restrictive measure) န့ဉ်လီၤ.

တက်ဆီဉ်ဆူဉ်ဆီဉ်ဆူတက်မစာဝဲကျီကွဲးကွဲးတက်ဖိုင်ပံးအကျီအကျဲ (restrictive measure) လံာ်ပတံထီဉ်တက်လၢကမလီတက် နဘဉ်တက်ဆံးထွဲကွဲးထွဲနလၢတက်ဖိုင်ပံးကျဲအစကတၢ်ဒီးနပူဖျးန့ဉ်လီၤ. တက်ကြးစူးကတၢ်တက်ဖိုင်ပံးအကျီအကျဲ (restrictive measure) ထဲဒဉ်ဖဲတက်မစာဝဲလၢခံကတၢ်ဖဲတက်ဆံဘဉ်တက်ဆူဉ်ကီဟ့ဉ်ခွဲးအီလၢတက်ဆီဉ်ဆူဉ်ဆီဉ်ဆူတက်မစာဝဲကျီဝံအလီဉ်ခံန့ဉ် လီၤ. တက်ဆီဉ်ဆူဉ်ဆီဉ်ဆူတက်မစာဝဲကျီနလၢတက်စူးကတၢ်တက်ဟ်သ့ဉ်ဟ်သးလၢအဂ့ၤ, တက်မဘဉ်လီဉ်ဘဉ်စးဂ့ၤထီဉ်တက်, ဒီးတက်ဘိးဘဉ် သ့ဉ်ညါပုာ်ဘဉ်သးဒီးတက်ပျံတီတက်ထီဉ်တက်န့ဉ်မစာဝဲလီလၢတက်စူးကတၢ် တက်ဖိုင်ပံးအကျီအကျဲ (restrictive measure) တဖှ်ဒီးမဂ့ၤထီဉ် တက်ဆီဉ်ဆူဉ်ဆီဉ်ဆူဒီးတက်ပူဖျးဒီဉ်ထီဉ်န့ဉ်လီၤ.

တက်ဖိုင်ပံးတက်ကူစီယာဘျီအကျိုးအကျဲ (restrictive measure) မ့တမ့မန့လဲဉ်.

တက်ဖိုင်ပံးအကျီအကျဲ (restrictive measure) ဆီဉ်ခံကလုာ် -

- **ကသံဉ်ကသီတက်ဖိုင်ပံးတဖှ် (Medical restraints)** - ကသံဉ်ကသီတက်ဖိုင်ပံးတဖှ် (Medical restraints) န့ဉ်မ့တမ့တက်ပီး တက်လီအကူအခီဒီးတက်အကျီအကျဲလၢအဖိုင်ပံးနတက်သ့တက်ဘဉ်လၢနကသးနသးလၢတက်သဘျီဒီးတက်သ့ဉ်ဆီဉ်သးဆီဉ်အပူဖဲတက် ကူစီယာဘျီ မ့တမ့ တက်ကူးကွဲးယာ်ဘျီအကတီဉ်န့ဉ်လီၤ. ကသံဉ်ကသီတက်ဖိုင်ပံးတဖှ် (Medical restraints) တက်စူးကတၢ်အီသ့ တချုးလၢကသံဉ်ကသီအကျီအကျဲ မ့တမ့ ဝံအလီဉ်ခံလၢကဒီသဒါတက်ဘဉ်ဒီဘဉ်ထံးလၢကမအသးဆူညါ မ့တမ့ ကတီစာမစာ တက်လၢနတက်ဘျီကွဲးအပူန့ဉ်လီၤ.
- **တက်ဖိုင်ပံးတဖှ်, တက်တကန့ဉ်ယုာ်, မ့တမ့ တက်ဒီသဒါပီးလီ** - တက်အံမ့တမ့တက်အဒီစာတီ -
  - တက်ဖိုင်ပံးတဖှ် — တက်အံမ့တမ့ပီးလီတမံလၢလၢ, တက်ကူတက်က, မ့တမ့ တက်လၢအဖိုင်ပံးဂၢ်ယာ်နီဉ်မိဉ်ပုဉ်လၢအတြီနတက်သ့ တက်ဘဉ်လၢနကသးထီဉ်သးလီၤသး မ့တမ့ ဆီဉ်ဒီးတက်ခွဲးတက်ယာ်လၢကန့ဉ်လီၤဆူနီဉ်မိဉ်ပုဉ်အကူအကူတမံလၢလၢအပူန့ဉ် လီၤ. နထူးကွဲးတက်ဖိုင်ပံးတဖှ်အံတသ့ညီညီဘဉ်.
  - တက်တကန့ဉ်ယုာ် — တက်အံဖဲနအီဉ်လီၤဖးဒီးပုာ်အဂ့ၤ (တက်သးတဆီဉ်/တက်သးတပဉ်အပူ) လၢနီဉ်မိဉ်ပုဉ်တကပမ့ဂ့ၤ မ့တမ့ လၢတက်ရဲလီဉ်မ့တမ့လီဉ်သးတကပမ့ဂ့ၤလၢလၢနသးခုဉ်လီၤတစုန့ဉ်လီၤ.
တက်ဒီသဒါတက်ပီးတက်လီ - တက်အံမ့တမ့တက်ပီးတက်လီ, ဒီးအမ့တမ့ စုဖျီဉ်တက်ဖံး မ့တမ့ ခိဉ်ကုာ်ကျဲ, လၢနဖျီဉ်နကုာ်အီဒီးနထူးထီဉ် ကွဲးအီလၢနနီဉ်ကစာဒဉ်နဲတသ့ဘဉ်န့ဉ်လီၤ. တက်အံညီနီဉ်တက်ကုာ်တက်ဖျီဉ်အီလၢကဒီသဒါနဲနဲကျဲစးမဘဉ်ဒီဆါလီၤနသး အဆၢကတီအခါန့ဉ်လီၤ.

တက်ဟ်သ့ဉ်ဟ်သးတက်ဆီဉ်ထွဲမစာဝဲတက်တီကျဲ (Behavior Support Plan) န့ဉ်မ့တမ့မန့လဲဉ်.

တက်ဟ်သ့ဉ်ဟ်သးတက်ဆီဉ်ထွဲမစာဝဲတက်တီကျဲပညီဉ်လၢကတဲဘဉ်နပူန့ဉ်လီၤပုဉ်ယုာ်တက်-ပုာ်မတက်ဖီလၢတက်ဒီးလဲအီလၢကတီစာမစာ နဒီးနတက်လီဉ်ဘဉ်တဖှ်အဂ့ၤကတၢ်ဒီလဲဉ်န့ဉ်လီၤ. တက်ဟ်သ့ဉ်ဟ်သးတက်တီကျဲတဖှ်ပုဉ်ယုာ်စုာ်ကိးဒီးတက်န့ဉ်ကျဲလၢနကမန့တက်ဆီဉ် ထွဲမစာဝဲအဂ့ၤတဖှ်ဒီလဲဉ်, လၢနကမလီတက်လၢနပူဖျးဒီးကမစာဝဲလီၤနတက်တက်တက်ဟ်သ့ဉ်ဟ်သးန့ဉ်လီၤ. နမ့တမ့ဆီဉ်ဒီးတက်ဖိုင်ပံး အကျီအကျဲ (restrictive measures) လၢတက်ဆူဉ်ကီအီန့ဉ်, တက်သ့ဉ်တဖှ်အံကဘဉ်ဆီဉ်စုာ်ကိးလၢနတက်ဟ်သ့ဉ်ဟ်သးတက်ဆီဉ်ထွဲ မစာဝဲတက်တီကျဲအပူန့ဉ်လီၤ. နတက်တီကျဲကဘဉ်ပုဉ်ယုာ်စုာ်ကိးဒီးတက်ဂ့ၤတက်ကျီလၢတက်ကဘဉ်စူးကတၢ်တက်ဖိုင်ပံးအကျီအကျဲဒီလဲဉ်ဒီး အခါဖဲလဲဉ်န့ဉ်လီၤ. န IRIS ပုာ်ဟ့ဉ်ကုာ်ဟ့ဉ်ဖးတက်စံးဆၢမစာဝဲတက်သံကွဲးတမံလၢလၢလၢနအဲဉ်ဒီးသံကွဲးဘဉ်သးဒီးနတက်ဟ်သ့ဉ်ဟ်သး တက်ဆီဉ်ထွဲမစာဝဲတက်တီကျဲ မ့တမ့ တက်ဖိုင်ပံးအကျီအကျဲတဖှ်န့ဉ်လီၤ.

ယကဘဉ်ဒုးဆီဉ်ထီဉ်တက်ဟ်သ့ဉ်ဟ်သးတက်ဆီဉ်ထွဲမစာဝဲတက်တီကျဲ (Behavior Support Plan) ဒီးတက်ဖိုင်ပံးတက်ကူစီယာဘျီ အကျီအကျဲတဖှ် (Restrictive Measures Application) ဒီလဲဉ်.

နယုထာလၢနအဲဉ်ဒီးမတၢ်န့ဉ်လီၤပုဉ်ယုာ်လၢတက်ဒုးဆီဉ်ထီဉ်နတက်ဟ်သ့ဉ်ဟ်သးတက်ဆီဉ်ထွဲမစာဝဲတက်တီကျဲဒီးတက်ဖိုင်ပံးတက်ကူစီယာဘျီ အကျီအကျဲတဖှ်အပူလဲဉ်သ့န့ဉ်လီၤ. န IRIS ပုာ်ဟ့ဉ်ကုာ်ဟ့ဉ်ဖးတက်ကဲထီဉ်တက်မစာဝဲလၢအဂ့ၤလၢကမစာဝဲနဲတက်မစာဝဲအကျီအကျဲ အံအကတီသ့န့ဉ်လီၤ. နဒီးပုာ်လၢနယုထာအီတဖှ်ကမလၢပုာ်တက်တီကျဲဒီးတက်မစာဝဲအကျီအကျဲန့ဉ်လီၤ. န IRIS ပုာ်ဟ့ဉ်ကုာ်ဟ့ဉ်

ဖေးတက်ကမသကိးတံးဒီးနုလၢကမလၢပုၤနတၢ်ဟံသုၣ်ဟံသးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤဒီးတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢကကွၢ်ကဒါက့ၤဒီးကဆၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူတၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ချ့တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤလၢအတၢ်ဆူၣ်ကိၤဟ့ၣ်ခွဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ချ့တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤ (Department of Health Services) ဂ့ၢ်လိာ်ယတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures Application) လီၤ. တၢ်န့ၣ်အခီပညီၣ်လဲၣ်.

တၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ချ့တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤကဂ့ၢ်လိာ်နလံာ်ပတံထီၣ်တၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖိၣ်ယံးအကျိၤအကျဲတဖၣ် မ့တမ့ၢ်လၢတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအစၢၤကတၢ်ဆိၣ်ဘၣ်န့ၣ်တၢ်ကဂ့ၢ်လိာ်လံာ်ပတံထီၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်လိာ်နလံာ်ပတံထီၣ်တၢ်န့ၣ်, နကြးမၤသကိးတံးဒီးန IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်လၢကယုကွၢ်ကျဲအဂၤလၢကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤနတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စူးကါတၢ်အကျိၤအကျဲလၢဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လိာ်အိၣ်န့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အစၢၤလၢတၢ်ထုးထီၣ်ကွၢ်နုၤလၢ IRIS တၢ်တိၣ်ကျဲၤအပူၤသ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ချ့တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤ (Department of Health Services) အုၣ်ကိၤဟ့ၣ်ခွဲးယတၢ်ယုထီၣ်လၢ တၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) အဂီၢ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်မနုၤကထီၣ်သးအခဲအံၤလဲၣ်.

ဖဲတၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ချ့တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤအုၣ်ကိၤနတၢ်ယုထီၣ်လၢနကစူးကါလၢ တၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) အခါ, အခိၣ်ထံးနကဘၣ်သိၣ်လိပုၤလၢအဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤနတဖၣ်လၢကဘၣ်စူးကါ တၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) ပုၤပူၤဖျဲးဖျဲးဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စူးကါ တၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) တသ့ဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါန့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢနၤ မ့တမ့ၢ် ပုၤဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤနၤသ့န့ၣ်လီၤ. ပုၤကိးဂၤဒီးလၢအဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤနကဘၣ်မၤန့ၢ်တၢ်သိၣ်လိဘၣ်ယးဒီးနတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) အစၢၤကတၢ်တနံၣ်တဘျီကိးနံၣ်ဒဲးန့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါဟံယာ်စရိလၢပုၤတကၤစုၣ်စုၣ်လၢအဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤနတဖၣ်မၤန့ၢ်တၢ်မၤလိလၢနတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မ့ၢ်အုၣ်ကိၤလံာ်နုၤလၢနကစူးကါတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) န့ၣ်, နဒီးနပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ကဘၣ်ဟံယာ်လံာ်စရိ မ့တမ့ၢ် လံာ်ကွဲးနီၣ်တၢ်လံာ်တိၣ်လံာ်မိလံာ်အုၣ်သးတဖၣ်-

- မ့ၢ်နုၤလၢနကစူးကါတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures),
- တၢ်စူးကါတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) ပုၤန့ၣ်ရံၣ်
- တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယးဒီးတၢ်စူးကါတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures),
- တၢ်ဟံသုၣ်ဟံသး မ့တမ့ၢ် ကသံၣ်ကသီတၢ်ကူစါယါဘျါအဂ့ၢ်အကျိၤလၢအကထီၣ်သးတချုးတၢ်စူးကါတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) မ့တမ့ၢ် တၢ်စူးကါတၢ်န့ၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ.
- တၢ်ဒိသဒၢတၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်မ့ၢ်နတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) တၢ်တိၣ်ကျဲၤလၢတၢ်အုၣ်ကိၤဟ့ၣ်ခွဲးအိၣ်အသနၢၣ်တခါန့ၣ်, နကဘၣ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါတၢ်စူးကါတၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်, တၢ်ယိသမံထံတၢ်အံၤအခါဖဲလဲၣ်, ဒီးတၢ်ပိးတၢ်လိအတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ.

လံာ်စရိ မ့တမ့ၢ် လံာ်ကွဲးနီၣ်တၢ်အံၤတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်ခိနီၤအိၣ်ဒီးန IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟဲဟးဒီးထံၣ်လိာ်သးဒီးနုၤမဲာ်သကိးမဲာ်အခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကကွၢ်ကဒါက့ၤယတၢ်ဟံသုၣ်ဟံသးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤ (Behavior Support Plan) ပုၤဘျီလဲၣ်.

တၢ်ကဘၣ်ကကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဟံသုၣ်ဟံသးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤ (Behavior Support Plan) အံၤယုလိတဘျီစုၣ်စုၣ်ကိးဘျီဒဲး, မ့တမ့ၢ် ဖဲနလိၣ်ဆိတလဲအိၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကြးဝဲသကိးတံးဒီးနဘၣ်ယးဒီးနတၢ်ဟံသုၣ်ဟံသးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤ (Behavior Support Plan) အံၤမၤတၢ်ကထီၣ်လိာ်ထီၣ်လိာ်နဂီၢ်ဒ်လဲၣ်ခိဖျိလိတဲမိဒီးတၢ်ထံၣ်လိာ်သးဒီးနီၣ်ကစၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နတၢ်ဟံသုၣ်ဟံသးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤ (Behavior Support Plan) အံၤမ့ၢ်တကထီၣ်လိာ်ထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်, န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကမၤချုးမၤသီထီၣ်စၢၤနတၢ်တိၣ်ကျဲၤလၢကမၤလၢပုၤနတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်ကဂ့ၢ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကကွၢ်ကဒါက့ၤယတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) ပုၤဘျီလဲၣ်.

ကသံၣ်ကသီတၢ်ဖိၣ်ယံးတဖၣ်ဒီးတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) တမံလၢလၢအကွဲးရဲၣ်လီၤအသးလၢနတၢ်ဟံသုၣ်ဟံသးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤအပူၤတဖၣ်ကဘၣ်တၢ်ကကွၢ်ကဒါက့ၤအိၣ်တနံၣ်တဘျီအစၢၤကတၢ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်တလိာ်ဘၣ်လၢတၢ်ဖိၣ်ယံးတၢ်ကူစါယါဘျါအကျိၤအကျဲတဖၣ် (Restrictive Measures) န့ၣ်, နကြးဝဲဘၣ်န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်န့ၣ်လီၤ. နပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကမၤစၢၤနလၢနကမၤသီထီၣ်နတၢ်တိၣ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.

9.0 တနံတဘျီတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

ကျဲအဂ့ၤကတၢၢ်အကျိၤတဘျီတဘျီလၢနကီၢ်လၢနကအိၣ်ပူၤပူၤဖျဲးဖျဲးဒီးပွဲၤဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်မၤန့ၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကွၢ်ထွဲကသံၣ်သရၣ် ဖဲန့ၣ်လိာ်တၢ်ကသံၣ်ကသီတၢ်ကူၤယါဘျီတၢ်မၤစၢၤအခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကဲဘျီလၢနကသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးလၢနကဒီးသတၢ်ဆိးက့ၢ်ဆါဘိး သ့ၣ်ညါတၢ်ဆါဘၣ်ကတဖၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆူးတၢ်ဆါတဖၣ်သ့ၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ, တနံတဘျီ, န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး တၢ်ကတဲသကိးတၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ယးဒီး-

- မၤန့ၢ်ပုၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်မၤစၢၤ
- တၢ်အရူၤဒိၣ်ဘၣ်ယးပသိၣ်တၢ်ခုၣ်ဘၣ်ဒီးတိးကွၢ်တၢ်ဆါကသံၣ်ဒီးသတၢ်တဖၣ်
- တၢ်ဆါပနီၣ်လၢတၢ်ဆံၣ်ဆါကျိၤတၢ်ဆါဘၣ်ကတဖၣ် (UTIs) န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤန့ၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကွၢ်ထွဲကသံၣ်သရၣ်

ဒ်န့ၣ်မ့ၢ် IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤအသိး, နအိၣ်ဒီး Medicaid န့ၣ်လီၤ. နကအိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီး Medicare မ့တမ့ၢ် တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ် ချ့တၢ်အုၣ်ကီၢ်အဂၤခိၣ်တၢ်တိၢ်ကျိၤအဂၤတခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအခိၣ်ညါနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်အုၣ်ကီၢ်ကဟ့ၣ်န့ၢ်တၢ်အပူၤလၢ ကသံၣ်ကသီတၢ်မၤကွၢ်ပတီၢ်မ့ၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးတိးကွၢ်ကသံၣ်ဒီးသတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နလဲၤထံၣ်လိာ်ဒီးပုၤဒီးနသးဒီးကသံၣ်သရၣ်ဖဲန့ၣ်အိၣ် ဒီးတၢ်ဆိးက့ၢ်ဆါဘိးတဖၣ် ဒီးတၢ်ဆါဘၣ်ကတဖၣ်ပနီၣ်တဖၣ်အခါသ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

- မ့ၢ်နအိၣ်ဒီးကသံၣ်ကသီတၢ်ကွၢ်ထွဲကသံၣ်သရၣ်ခါ.
- မ့ၢ်နသ့ၣ်ညါနကဘၣ်မၤတၢ်သ့ၣ်ဆါဖးကတီၢ်ဒီးနကသံၣ်သရၣ်န့ၣ်လဲၣ်ခါ.
- မ့ၢ်နလဲၤထံၣ်လိာ်ဒီးပုၤဒီးနသးဒီးနကသံၣ်သရၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲကသံၣ်သရၣ်လၢနံၣ်လၢအပူၤကွၢ်အပူၤတဘျီဘျီခါ.

နမ့ၢ်စံးဆါ “ဟၢၣ်အါ” ဒီးတၢ်သံကွၢ်တဘျီလၢလၢအံၤန့ၣ်, န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်မၤစၢၤနလၢနကယုကွၢ်ကသံၣ်သရၣ် မ့တမ့ၢ် မၤတၢ်သ့ၣ်ဆါဖးကတီၢ်လၢကထံၣ်လိာ်သးဒီးနကသံၣ်သရၣ်အခဲအံၤသ့န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်တထံၣ်လိာ်ဒီးပုၤဒီးနသးဒီးနဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကွၢ်ထွဲကသံၣ် သရၣ်လၢနံၣ်လၢအပူၤကွၢ်ဘၣ်န့ၣ်, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်မၤစၢၤဝဲကျိၤကမၤန့ၢ်ဆိၣ်ခံၣ်လၢနကရဲၣ်ကျိၤတနံတဘျီတၢ်မၤကွၢ်နီၢ်ခိမိၢ်ပုၤ လၢကမၤစၢၤနလၢကမၤလီၤတၢ်နအိၣ်ပွဲၤဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤထံၣ်လိာ်ဒီးပုၤဒီးနသးဒီးကသံၣ်သရၣ်ညါန့ၣ်ဒီးသတၢ်စၢၤ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါလၢအကဲထီၣ်သးအါတက့ၢ်တဖၣ်, တၢ်လဲၤဒီးပုၤဒီးသးဖဲဂ့ၢ်ဂီၢ်အူၤဒီး, ဒီးတၢ်ထီၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢကမၤန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ယုကွၢ်ဒီးယုထၢကသံၣ်သရၣ်အဂီၢ်, ဝံသးစူၤလဲၤကွၢ်ဖဲ

www.dhs.wisconsin.gov/guide/doctor.htm.

တိးကွၢ်တၢ်ဆါဒီးပသိၣ်တၢ်ခုၣ်ဘၣ်ကသံၣ်ဒီးသတၢ်တဖၣ်

တိးကွၢ်တၢ်ဆါဒီးပသိၣ်တၢ်ခုၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်မၤဆိးက့ၢ်န့ၣ်နးနးကလဲၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ရၤလီၤအသးဆူပုၤအဂၤတဖၣ်အအိၣ်သ့စ့ၢ် ကိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆူးတၢ်ဆါတဖၣ်အံၤအယိနကဘၣ်လဲၤဆူဂ့ၢ်ဂီၢ်အူၤဒီး, ထီၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်သ့, ဒီးတုၤလၢတၢ်သံၣ်လဲၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. တနံ တၢ်စ့ၢ်စ့ၢ်နဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကွၢ်ထွဲကသံၣ်သရၣ်ကဆဲးန့ၢ်နကသံၣ်ဒီးသတၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဆူးတၢ်ဆါခံၣ်မံၤလၢဂံၢ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢနကဘၣ် မၤအိၣ်ခဲလၢဂံၢ်မ့ၢ်ဝဲကိးနကသံၣ်သရၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပၤဆူၤတၢ်ဆါဒီးတၢ်ဒီးသတၢ်စၢၤထီၣ်တဖၣ် (Centers for Disease Control and Prevention) ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးပုၤနီၢ်ဒိၣ်/ပုၤ သးပုၤတဖၣ်ကဘၣ်ဆဲးတိးကွၢ်ကသံၣ်ဒီးသတၢ်တနံတဘျီန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤလီၤဆိၣ်တၢ်အရူၤဒိၣ်လၢပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် လၢတၢ်ဆူးတၢ်ဆါနးနးကလဲၣ်တဖၣ်ကဆဲးဘၣ်ကသံၣ်ဒီးသတၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤပၣ်ယုၣ်ဒီး-

- ပုၤလၢအသးအိၣ် ၆၅ နံၣ် မ့တမ့ၢ် သးပုၤန့ၢ်အန့ၣ်.
- ပုၤလၢအသးအိၣ် ၁၈-၆၄ အဘၢၣ်စၢၤဒီးကသံၣ်ကသီတၢ်ဆူးတၢ်ဆါတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အမ့ၢ်-
  - တၢ်သါအံး
  - တၢ်ဆံၣ်ဆါ
  - ကလုာ် မ့တမ့ၢ် သ့ၣ်တၢ်ဆါတဖၣ်
  - ပသိၣ်တၢ်ဆါ
  - သးတၢ်ဆါ
- ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲတဖၣ်လၢအမၤဘၣ်ဒီးအနီၢ်ခိၣ်တြီဆါတၢ်မၤအကျိၤအကျဲ,
- ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲဒီးတၢ်စံးသးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပၤဆၢတၢ်ဆါဒီးတၢ်ဒိသဒါစထၢၣ်တဖၣ် (Centers for Disease Control and Prevention) ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးစ့ၢ်ကိးပသိၣ်တၢ် ခုၣ်ဘၣ်ကသံၣ်ဒိသဒါလၢပုၤလၢအိၣ်ကရဲးတဖၣ်, အိၣ်ဆိးလၢသးပုၤဟံၣ်ဖိယီဖိဟံၣ် (ဇိကူအိၣ်ဓါပုၤသၢ်န) အပူၤ, မ့တမ့ၢ် အိၣ်ဆိးလၢ တၢ်ကွၢ်ထွဲပုၤအိၣ်ဆိးထီၣ်ဟံၣ်ဒါးဖိၣ်တူၢ်ရဲၣ် (Residential care apartment complex) တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢကမၤန့ၢ် အါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယးဒီးပသိၣ်တၢ်ခုၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါအဂီၢ်, ဝံသးစူၤတၢ်ပၤဆၢတၢ်ဆါဒီးတၢ်ဒိသဒါစထၢၣ်တဖၣ်အပုၤယဲသန့စဲ - <https://www.cdc.gov/vaccines/vpd-vac/pneumo/>.

တၢ်ဆံၣ်ဆါကျိၤတၢ်ဆါဘၣ်ကတဖၣ်

တၢ်ဆံၣ်ဆါကျိၤတၢ်ဆါဘၣ်ကတဖၣ် (UTI) အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဘၣ်ကလၢနတၢ်ဆံၣ်ဆါအကျိၤအကျဲအသနၢၣ်တသနၢၣ်လၢလၢ - နကလုၢ်, ကလုၢ်ဆူဆံၣ်ဒါအကျိၤ, ဆံၣ်ဒါ, ဒီးဆံၣ်ကျိၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆါပနီၣ်တဖၣ်ပၣ်ယုၣ်ဒီး -

- မိၣ်ဆံၣ်ဆါသးခဲအံၤခဲအံၤထီၣ်ဘိ
- ဆံၣ်ကျိၤကိၢ်အူကိၢ်သွးဖဲဆံၣ်ဆါအခါ
- ဟးဆံၣ်ခဲအံၤခဲအံၤ, ဘၣ်ဆံၣ်ဆံၣ်ဆါစဲးဗြဲးစဲးဗြဲး
- ဆံၣ်နူယး
- ဆံၣ်ဂီၤ, ဂီၤစၢ်ကပိၤ, အလွဲၤလီၤကၢ်ခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်လၢအသိး - ဆံၣ်ဆါပၣ်ယုၣ်ဒီးသွံၣ်တၢ်ပနီၣ်
- ဆံၣ်နၢဆူၣ်ဒိၣ်မး
- ခံကွီၤယံဆါဒိၣ်မး

နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပနီၣ်တဖၣ်အံၤတမံၤလၢလၢန့ၣ်, နကြၢၤဆဲးကျိးနဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကွၢ်ထွဲကသံၣ်သရၣ်တဘျီယီန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ကအံၤညီန့ၢ် တၢ်မၤကွၢ်ဆံၣ်အဒိလၢတၢ်ယုထံၣ်တၢ်ဆါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ညီန့ၢ်ကသံၣ်သရၣ်ကဟ့ၣ်လီၤကသံၣ်မၤသံတၢ်ဆါယၢ်တဖၣ်လၢကကူၤယါဘျါ တၢ်ဘၣ်ကတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆံၣ်ဆါကျိၤတၢ်ဘၣ်ကတဖၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၤယါဘျါဘၣ်န့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆါဘၣ်ကလၢအနး မ့တမ့ၢ် ကလုၢ်ဟးဂီၤသ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆံၣ်ဆါကျိၤတၢ်ဘၣ်ကတဖၣ်လၢတၢ်တကူၤယါဘျါတဖၣ်န့ၣ် နကဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်, လဲၤဆူဂ့ၢ်ဂီၢ်အူဒါး, ဒီးတုၤလၢတၢ်သံဒၣ် လဲၤန့ၣ်လီၤ. နဒိသဒါတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အံၤသ့ခိဖျိမၤတၢ်သ့ၣ်ဆါဖးကတီၢ်ဒီးနကသံၣ်သရၣ်ဖဲနထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါပနီၣ်လၢအကွဲးရဲၣ်လီၤ အသးလၢထးတၢ်တဖၣ်အဆိကတၢ်တဘျီန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်မၤကမၤကွၢ်မ့ၢ်သဲစးတၢ်နီၤန့ၣ်တြီၤပုၤတၢ်ကၤတၢ်စၢ်သးလၢကမၤတၢ်လၢ IRIS ပုၤန့ၣ်လီၤပုၤန့ၣ်တၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤကမၤတဖၣ်အံၤတၢ်မၤသ့ၤယၢ်လံာ်မဲၣ်ဖျၢၣ်လၢတၢ်ပိာ်ထွဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်န့ၣ်အခိၣ်ညါလၢနပုၤမၤတၢ်ဖိမ့ၢ်မၤကမၤကွၢ်မ့ၢ်သဲစးအံၤတၢ်ခါခါန့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်လၢနဂီၢ်တသ့ဒီးတၢ်ပတံၤကွၢ်ကညးအကျိၤအကျတဖၣ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤကမၤမ့ၢ်သဲစးကွၢ်မ့ၢ်တဖၣ်လၢတမ့ၢ်လံာ်မဲၣ်ဖျၢၣ်သ့တဖၣ်တၢ်ပတံၤကွၢ်ကညးထီၣ်အိၣ်သ့ခိၣ်ဖျိ တၢ်သမံၤသမိးတၢ်စံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးတၢ်ပတံၤကွၢ်ကညးထီၣ်တၢ်မၤအကျိၤအကျိၤ (Background Check Appeal Process) သ့န့ၣ်လီၤ. လၢကျဲတဘီၤလၢလၢအပူၤ, နပုၤမၤတၢ်ဖိတၢ်သမံၤသမိးတၢ်စံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးအပူၤမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်မၤကမၤကွၢ်မ့ၢ်သဲစးတမံၤလၢလၢတၢ်ပိာ်ထွဲအပူၤန့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်တဖျိတၢ်သမံၤသမိးတၢ်စံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယပုၤမၤတၢ်ဖိမ့ၢ်တဖျိတၢ်သမံၤသမိးတၢ်စံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးတခါလဲၣ်.

နပုၤမၤတၢ်ဖိမ့ၢ်တဖျိတၢ်သမံၤသမိးတၢ်စံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိမ့ၢ်တမၤကမၤကွၢ်မ့ၢ်သဲစးလၢတၢ်မၤသ့ၤယၢ်လံာ်မဲၣ်ဖျၢၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ပိာ်ထွဲအပူၤဘၣ်န့ၣ်, နဆုၤထီၣ်တၢ်ပတံၤကွၢ်ကညးဆူတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤအအိၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. နပုၤမၤတၢ်ဖိမ့ၢ်မၤကမၤကွၢ်မ့ၢ်သဲစးလၢတၢ်မၤသ့ၤယၢ်လံာ်မဲၣ်ဖျၢၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ပိာ်ထွဲအပူၤန့ၣ်, တၢ်ပတံၤကွၢ်ကညးထီၣ်တၢ်ယုထၢအကျတဖၣ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢနကပတံၤထီၣ်တၢ်ပတံၤကွၢ်ကညးအဂီၢ်, နဒီးပုၤပတံၤထီၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤလၢပုၤ “တၢ်သမံၤသမိးတၢ်စံၣ်စီၤဂံၢ်ထံးတၢ်ပတံၤကွၢ်ကညးတၢ်ယုထီၣ်-IRIS တၢ်တိာ်ကျဲ” (F-01352) န့ၣ်လီၤ. န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်မၤစၢၤနၤလၢတၢ်ဝဲၣ်နၢၤတၢ်မၤအကျိၤအကျိၤတဖၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်လိာ်တၢ်ပတံၤကွၢ်ကညးတခါလဲၣ်.

တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်လိာ်နတၢ်ပတံၤကွၢ်ကညးန့ၣ်, တၢ်ယုထၢကျဲအဂၤတဖၣ်တအိၣ်လၢတၢ်ကပတံၤကွၢ်ကညးထီၣ်တၢ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤအဂီၢ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်နဆဲးကျိးတၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိဂံၢ်ဘၢဝဲၤကျိၤ (Department of Workforce Development) လၢတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤဆူညါအဂီၢ်သ့န့ၣ်လီၤ.

11.0 ၄၀ နှစ်ရံတိုက်အိတ်ဆိုင်ချွေးတိုက်ပူဖျေးတိုက်ဘျာတဖန်

နအိတ်ဒီးတိုက်မကစာတိုက်စိတ်ကမီဖဲနဒီးလဲ၊ ရဲၣ်ကျဲ၊ ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိ၊ ဒီးပၢဆုၢ်နီၣ်ကစာတိုက်ဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတဖန်အခါန့ၣ်လီၤ. ပုၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲတဖန်မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပုၤန့ၣ်လီၤပုၤယုၣ်တၢ်-ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ဒီးလဲအိတ်တဖန်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်အကူၣ်အံၤတဲဘၣ်ယးဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိတဖန်အခါ, ပဲတဲဘၣ်ယးဒီးပုၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲအကလုာ်တဖန်အံၤခဲလၢာ်လၢနယုထၢအိတ်သုလၢနကဒီးလဲအိတ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်နမ့ၢ်တၢ်မကစာအသိးနအိတ်ဒီးမူဒါလၢအရူဒိၣ်တဖန်, အယိတ်အံၤအရူဒိၣ်လၢနကနီၣ်ပၢတၢ်ပျဲနပုၤမၤတၢ်ဖိတဖန်မၤတၢ်ပုၤန့ၣ်ရဲၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

၄၀-နှစ်ရံတိုက်ဘျာန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်ဒီးတၢ်အံၤဘၣ်ထွဲဘၣ်ယးဒီးယပုၤမၤတၢ်ဖိတဖန်န့ၣ်လဲၣ်.

တၢ်မၤအနွံစးထီၣ်ဖဲမ့ၢ်အိတ်ဘုးနံၤမ့ၢ်နၢၤမီဖဲမ့ၢ်ဒီးပတုၣ်ဖဲမ့ၢ်ယုန့ၣ်ဟၢမီ ၁၁:၅၉ နှစ်ရံၣ်န့ၣ်လီၤ. ၄၀-နှစ်ရံၣ်တိုက်ဘျာအံၤတဆိတလဲတၢ်ကွၢ်ထွဲအန့ၣ်ရဲၣ်တဖန်လၢအအိတ်လၢနတၢ်တိာ်ကျဲအဖီခိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဘၣ်ယးဒီးလၢာ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖန်လၢနတၢ်ပူၤဖျေးအဂီၢ်ဒီးတၢ်ပူၤဖျေးလၢနပုၤမၤတၢ်ဖိတဖန်အဂီၢ်ဒီးမၤလီၤတၢ်လၢနမ့ၢ်ပုၤရဲၣ်ကျဲဒီးနစုတိာ်ဟံးဒီးတၢ်မကစာအတၢ်စိတ်ကမီန့ၣ်လီၤ.

ပုၤမၤတၢ်ဖိတနီၣ်ကဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကွၢ်ထွဲလၢနဂီၢ်ဒီး IRIS ပုၤန့ၣ်လီၤပုၤယုၣ်တၢ်တဖန်အဂီၢ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. နပုၤမၤတၢ်ဖိကွၢ်ထွဲပုၤပုၤဂၤလဲၣ်န့ၣ်အတွဲးတအိတ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်တပျဲအဲသ့ၣ်မၤတၢ်အါန့ၢ် ၄၀ နှစ်ရံၣ်လၢတနွံအတိာ်ပုၤလၢတအိတ်ဒီးတၢ်အုၣ်ကီၤဟ့ၣ်ခွဲးဆိလၢန IRIS ခၢၣ်စးကရၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤတၢ်ဖိတနီၣ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကွၢ်ထွဲလီၤဆိအကလုာ်ကလုာ်လၢနဂီၢ်, ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဆိထွဲမၤစၢၤလၢဟံၣ်ယိၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲအဂီၢ်, တနံၤဘၣ်တနံၤတၢ်အိတ်ဆိးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တၢ်မၤလိ, မ့တမ့ၢ် IRIS တၢ်ပၢဆုၢ်ကွၢ်ထွဲလီၤနီၣ်ကစာမးဒးၣ် (Self-directed personal care) န့ၣ်လီၤ. နပုၤမၤတၢ်ဖိဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤစၢၤလီၤဆိအကလုာ်ကလုာ်ပုၤခါလဲၣ်န့ၣ်အတွဲးတအိတ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်တပျဲအဲသ့ၣ်လၢကမၤတၢ်အါန့ၢ် ၄၀ နှစ်ရံၣ်လၢတနွံအတိာ်ပုၤလၢတအိတ်ဒီးတၢ်အုၣ်ကီၤဟ့ၣ်ခွဲးဆိလၢန IRIS ခၢၣ်စးကရၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မကစာတၢ်စိတ်ကမီတၢ်ဘျာတဖန်လၢယကဘၣ်လူၤဖိမၤထွဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤတဖန်လဲၣ်.

- သုၣ်ထီၣ်နီၣ်တဂၤတၢ်ဆိထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တိာ်ကျဲ (Individual Support and Service Plan) လၢတပျဲနပုၤမၤတၢ်ဖိလၢနဒီးလဲအိတ်တဖန်မၤတၢ်အါန့ၢ် ၄၀ နှစ်ရံၣ်လၢတနွံစုာ်စုာ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဟံးလီၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢကမၤလၢပုၤနတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖန်ဒီးမၤန့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်ကျၢၢ်ဘၢမၤစၢၤလၢလၢလီၣ်လီၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တဘၣ်ရဲၣ်ကျဲန့ၢ်နပုၤမၤတၢ်ဖိတဖန်မၤတၢ်အန့ၣ်ရဲၣ်အါန့ၢ် ၄၀ နှစ်ရံၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တဘၣ်ဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတိာ်အလံာ်က့ မ့တမ့ၢ် အၢၣ်လီၤအိတ်လီၤနပုၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ကဟ့ၣ်တၢ်မၤအန့ၣ်ရဲၣ်လၢအါန့ၢ် ၄၀ နှစ်ရံၣ်လၢတနွံစုာ်စုာ် မ့တမ့ၢ်လၢတၢ်အုၣ်ကီၤဟ့ၣ်ခွဲးဆိလၢန IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢတစုန့ၣ်တဂ့ၢ်. တၢ်မၤအန့ၣ်ရဲၣ်လၢနပုၤမၤတၢ်ဖိတဖန်န့ၢ်ဘၣ်အခွဲးန့ၢ်တၢ်ကွဲးရဲၣ်လီၤဟံးဖျါထီၣ်အိတ်လၢနနီၣ်တဂၤတၢ်ဆိထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တိာ်ကျဲ (Individual Support and Service Plan)အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တီၢ်နီၣ်- နမ့ၢ်တဒိကန့ၢ်မၤပိာ်ထွဲဒီးမၤလီၤတၢ်လၢနတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတိာ်အလံာ်က့တဖန်ဘၣ်ဘၣ်တချုးလၢနဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်သ့ၣ်တဖန်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်, နပၢဆုၢ်ရဲၣ်ကျဲနတၢ်မကစာတၢ်စိတ်ကမီတသ့ဘၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်မၤကမၣ်တၢ်အံၤ, ဒီးပျဲနပုၤမၤတၢ်ဖိတဖန်မၤကမၣ်တၢ်အံၤ, မ့တမ့ၢ် ပၢဆုၢ်ကမၣ်နစုတိာ်ဟံးန့ၣ်, တၢ်ကထုးထီၣ်ကွံာ်နမံၤလၢ IRIS တၢ်တိာ်ကျဲန့ၣ်လီၤ.

- မၤလီၤတၢ်လၢနပုၤမၤတၢ်ဖိတဖန်မၤန့ၢ်တၢ်အပူၤတဖန်ဒီးတၢ်မၤန့ၢ်ရဲၣ်အဆၢကတိာ်တဖန်လၢအဲသ့ၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်အခွဲးအဂီၢ်တက့ၢ်. ဖဲနအုၣ်ကီၤဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတိာ်အခါ, န ပုၤရဲၣ်ကျဲနီၣ်ကစာကျိၣ်စုာ်ဝီခၢၣ်စး (fiscal employer agent) ကဟ့ၣ်နပုၤမၤတၢ်ဖိတဖန်ဘုးလဲန့ၣ်လီၤ. ဘုးလဲလၢတၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတိာ်အဖီခိၣ်မ့ၢ်ကမၣ်ဒီးနဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်အံၤအဂီၢ်လၢတအိတ်ဒီးတၢ်သမံးသမိးအိတ်ဘၣ်န့ၣ်, နပၢဆုၢ်ကမၣ်နတၢ်မကစာတၢ်စိတ်ကမီန့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်ကွၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတိာ်အံၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးတချုးလၢနဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်သ့ၣ်တဖန်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်တရဲၣ်ကျဲနစုတိာ်ဟံး မ့တမ့ၢ် မၤကမၣ်နစုတိာ်ဟံးန့ၣ်, တၢ်ကထုးထီၣ်ကွံာ်နမံၤလၢ IRIS တၢ်တိာ်ကျဲန့ၣ်လီၤ.
- တုးဒုးအိတ်ထီၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အုၣ်တၢ်ဆိထွဲမၤစၢၤတၢ်တိာ်ကျဲပတြီၣ်တခါလၢနကမၤလီၤတၢ်လၢ နအိတ်ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိ မ့တမ့ၢ် ပုၤဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲလၢကဆိထွဲမၤစၢၤနၢၤသ့ဖဲနပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအကမၤန့ၢ်တၢ်လၢနဂီၢ်တသ့တအိတ်ဘၣ်အခါန့ၣ်တက့ၢ်.
- မၤလီၤတၢ်နပုၤမၤတၢ်ဖိလၢနဒီးလဲအိတ်တဖန်နီၣ်ပၢ ၄၀ နှစ်ရံၣ်ဖိလဲၣ်ဒီးနမူနဒါဒ်နမ့ၢ်တၢ်မကစာတဂၤအသိးန့ၣ်တက့ၢ်.

ယပုမတဖိမုအိဆိဆိးဒီးယတပူလီတခီလဲဉ်.

နမုအိဆိဒီးပုမတဖိမုအိဆိဒီးနတပူလီန့ဉ်, အဝဲသ့ဉ်မုဝဲပုမတဖိမုအိဆိဆိးဒီးမတလဟံဉ်ပူ (Live-in workers) န့ဉ်လီ. ပုမတဖိမုအိဆိဆိးဒီးမတလဟံဉ်ပူဒီးမတတဖဉ်မနုာ်ဘူးလဲလအစုကတၢ်သ့, ဘဉ်ဆဉ်အဝဲသ့ဉ်မနုာ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲလတၢ်မတလကွံတၢ်မအဆကတၢ်တဖဉ်တသ့ဘဉ်န့ဉ်လီ. ပုမတဖိမုအိဆိဆိးဒီးမတလဟံဉ်ပူတဖဉ်မတအဆကတၢ်ထီဉ်ဘးသ့တုလၢ ၆၀ န့ဉ်ရံဉ်လၢတအိဉ်ဒီးတၢ်မနုာ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲလတၢ်မတလကွံတၢ်မအဆကတၢ်တဖဉ်, ဒီးတၢ်အုဉ်ကီၤဟ့ဉ်ခွဲးဆိလၢန IRIS ပုဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးတၢ်ခၢဉ်စးကရၢသ့န့ဉ်လီ. နီလဲဉ်ဂ့ၤ, တၢ်အံၤလိဉ်ဘဉ်တၢ်ကွံထွဲပၢဆုာ်တၢ်လဲလဟးအိဉ်သကိးတဖဉ်အိထီဉ်ဒီးတၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျိးဒီး IRIS ပုဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးတၢ်ခၢဉ်စးကရၢသ့န့ဉ်လီ. တၢ်ပျဲပူအိဉ်တနီၤလၢပုမတဖိမုအိဆိဆိးဒီးမတလဟံဉ်ပူဒီးမတတဖဉ်အဂီၢ်လၢ ပုမတဖိမုတၢ်တၢ်ထဲသိးတုၤသိးတၢ်သိဉ်တၢ်သိ (Fair Labor Standards Act) အဖိလၢန့ဉ်လီ. နမုအိဆိဒီးန့ဉ်အိထီဉ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိတဖဉ်အဂီၢ်န့ဉ်, နလဲကွံသ့ဝဲ www.dol.gov/whd/regs/compliance/whdfs79b.htm မ့တမ့ၢ် ယုတၢ်မၤစၢၤလၢနပုဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးတၢ်အအိဉ်လၢနကနၢ်ပၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိအခိပညီတဖဉ်အဂီၢ်သ့န့ဉ်လီ.

ဘဉ်ယးဒီး IRIS တၢ်ပၢဆုာ်ကွံထွဲလီၤနီၢ်ကစၢ်သးဒၣ်ဝဲ (Self-Directed Personal Care) တခီလဲဉ်.

နတီဉ်ပျဲထီဉ်တၢ်ပျဲပူတၢ်ယုထီဉ်တဖဉ်လၢကဆိတလဲနတၢ်ပၢဆုာ်ကွံထွဲလီၤနီၢ်ကစၢ်သးဒၣ်ဝဲ (Self-Directed Personal Care) အန့ဉ်ရံဉ်တဖဉ်တသ့ မ့တမ့ၢ် ပျဲနတၢ်ပၢဆုာ်ကွံထွဲလီၤနီၢ်ကစၢ်သးဒၣ်ဝဲ (Self-Directed Personal Care) ပုမတဖိမုနဒီးလဲအီၤလၢကမၤပုၤအိထီဉ် တၢ်ပၢဆုာ်ကွံထွဲလီၤနီၢ်ကစၢ်သးဒၣ်ဝဲ (Self-Directed Personal Care) အန့ဉ်ရံဉ်တဖဉ်တသ့ဘဉ်န့ဉ်လီ. န့ဉ်ရံဉ်သ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်ဘဉ်တၢ်ဆၢတၢ်အီၤလၢနကသံဉ်သရဉ်ဒီးပုလၢ IRIS တၢ်တီၢ်ကျဲၤအပူၤဆိတလဲတသ့နီတဂၤဘဉ်န့ဉ်လီ. ဘဉ်ဆဉ်, နမုအိဆိဒီးပုမတဖိမုနဒီးလဲအီၤတဖဉ်လၢအမၤတၢ်ပၢဆုာ်ကွံထွဲလီၤနီၢ်ကစၢ်သးဒၣ်ဝဲ (Self-Directed Personal Care) တၢ်မၤစၢၤတဖဉ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤအဂၤတခါန့ဉ်, နယုထီဉ်တၢ်ပျဲပူလၢတၢ်မၤစၢၤအဂၤတခါလၢအဝဲသ့ဉ်ဟ့ဉ်လီၤသ့န့ဉ်လီ.

ယကဘဉ်ယုထီဉ်တၢ်ပျဲပူလၢဖိလစံဉ်အဂီၢ်လၢယပုမတဖိမုအကျိတဂၤအဂီၢ်လၢအဝဲသ့ဉ်မၤတၢ်အါန့ၢ် ၄၀ န့ဉ်ရံဉ်လၢတန့ၢ်အတီၢ်ပူၤကသ့အဂီၢ်နီလဲဉ်.

လၢနပုမတဖိမုကသ့အါန့ၢ် တန့ၢ် ၄၀ န့ဉ်ရံဉ်အဂီၢ်, နကဘဉ်ယုထီဉ်တၢ်ပျဲပူလၢဖိလစံဉ်အံၤအဂီၢ်လၢကစုးကါပုၤန့ဉ်လီၤပုဉ်ယုတၢ်-ပုမတဖိမုနဒီးလဲအီၤ ၄၀ န့ဉ်ရံဉ်တၢ်အိဉ်ဆုဉ်အိဉ်ဆုဉ်ဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးတၢ်အုဉ်ကီၤတၢ်ပျဲပူတၢ်ယုထီဉ်လံာ်ကွံဉ်ဒီး, လၢနလဲၤမၤန့ဉ်အီၤသ့ဝဲ-<https://www.dhs.wisconsin.gov/forms/f01689.docx> န့ဉ်လီ. န IRIS ပုဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးတၢ်ကတဲသကိးတၢ်ဒီးနၢဘဉ်ယးဒီးဘဉ်မနုာ်အယီၤလၢနလိဉ်ဘဉ်တၢ်ပျဲပူဒီးကမၤစၢၤနလၢနတၢ်မၤပုၤလံာ်ကွံဉ်ဒီးန့ဉ်လီ.

န IRIS ပုဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးတၢ်ကအုဉ်ကီၤ မ့တမ့ၢ် သမၤနတၢ်ပျဲပူတၢ်ယုထီဉ်ဒီးကတဲဘဉ်နၢဒီးအဝဲသ့ဉ်အတၢ်ဆၢတၢ်လၢတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်ယံၤသီလၢတၢ်မၤလၢပုၤလံာ်ကွံဉ်ဒီးအတီၢ်ပူၤန့ဉ်လီ. ဝဲအဝဲသ့ဉ်မၤတၢ်ဆၢတၢ်လၢတၢ်ဖဲး, အဝဲသ့ဉ်ကသံကွံၢ်-

- မ့တၢ်ပျဲပူမၤလၢပုၤနတၢ်လိဉ်ဘဉ်တဖဉ်ခါ.
- မ့တၢ်အံၤပူၤဖျဲးဒီးဂ့ၤလၢတၢ်ကပျဲနပုမတဖိမုမတၢ်အန့ဉ်ရံဉ်အါအါအဂီၢ်ကစီဒီခါ.
- မ့နတၢ်ယုထီဉ်မၤပိာ်ထွဲတၢ်ဘျုးတဖဉ်လၢ ၄၀-န့ဉ်ရံဉ်တၢ်အိဉ်ဆုဉ်အိဉ်ဆုဉ်ဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးတၢ်အုဉ်ကီၤဖိလစံဉ်အပူၤစုးကါခါန့ဉ်လီ.

န IRIS ပုဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးတၢ်မုၢ်သမၤနတၢ်ယုထီဉ်န့ဉ်, နတဒီးန့ဉ်ဘဉ်တၢ်ဘိးဘဉ်သ့ဉ်ညါဘဉ်ယးတၢ်ပံးဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဖဲးတၢ်မၤန့ဉ်အိဉ်ဒီးတၢ်ဆၢတၢ်လၢတဖဉ်အသိးဘဉ်. တၢ်ဘိးဘဉ်သ့ဉ်ညါဘဉ်ယးတၢ်ပံးဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်ကဆုၢ်န့ဉ်လဲၤတၢ်မုၢ်သမၤ, ဟံပနီဉ်, မၤစၢၤလီၤ, မ့တမ့ၢ် ဆိကတီၢ်နတၢ်ဖိတၢ်လံၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစၢၤတခါခါခါခါန့ဉ်လီ. တၢ်မုၢ်သမၤနတၢ်ယုထီဉ်န့ဉ်, တၢ်ပတံသကွံၢ်ကညးတဖဉ်တအိဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီ. ဘဉ်ဆဉ်န IRIS ပုဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးတၢ်မုၢ်သမၤနတၢ်ယုထီဉ်န့ဉ်, နကြၢးတဲသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ဉ်ဒီးမၤသကိးတၢ်တပူၤယီၤလၢကထံဉ်ဘဉ်လၢမုၢ်ကျဲအဂၤအိဉ်တဘိးဘဉ်လၢနဂီၢ်လၢနကမၤန့ဉ်တၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤနလိဉ်ဘဉ်အီၤအဂီၢ်ခါန့ဉ်လီ. တၢ်အစၢတခါဝဲတၢ်သမၤဝဲအလီၢ်ခဲန့ဉ်မုၢ်ဝဲကျဲးစးဒီးယုကွံၢ်ပုမတဖိမုလၢတၢ်ဒီးလဲအီၤလၢအိဉ်ဒီးအကံၢ်အစီအဂၤတဂၤလၢကဟ့ဉ်လီၤတၢ်မၤစၢၤအန့ဉ်ရံဉ်တၢ်ဆၢတၢ်လၢနလိဉ်ဘဉ်အီၤန့ဉ်လီ.

12.0 ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်-ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ဒီးလဲၤအိၤတၢ်မၤလိ

န့ၣ်ပုၤသ့ပုၤဘၣ်လၢနသးသမူဒၣ်ဝဲအဂီၢ်ဒီးန့ၣ်ယုၣ်ထၢလၢနကဒီးလဲၤနမၤတၢ်ဖိတဖၣ်လၢနနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်, နကဘၣ်သိၣ်လိအဝဲသ့ၣ်လၢကဟ့ၣ်လီၤနဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢနလိၣ်ဘၣ်အိၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. နသိၣ်လိနပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးဂ့ၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်မၤစၢၤနဒီးဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကွၢ်ထွဲလၢအိၣ်ဒီးအကၢ်အစိကသ့ဒီးဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲနဒီးလဲၤပုၤမၤတၢ်ဖိအသိအခါ, နကဘၣ်တဲဘၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယးဒီးန့ၣ်န့ၣ်ဒီးသိၣ်လိအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယးဒီးန့ၣ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢနလိၣ်ဘၣ်အိၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်လိအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယးဒီး-

- နတၢ်အိၣ်သး, တၢ်ယုၣ်ညါတဖၣ်, ဒီးတနံၤဘၣ်တနံၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်.
- နနီၣ်တဂၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤ (Individual Support and Service Plan) .
- နတနံၤဘၣ်တနံၤတၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤဒီးတၢ်လၢနမၤညိၣ်န့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်.
- အဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤမူဒါတဖၣ်ဒီးတၢ်သ့ဟံးမူဒါတဖၣ်, ပၣ်ယုၣ်ဒီး, ဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်တၢ်ဟံးပနီၣ်, တၢ်ကွၢ်ထွဲဟံးဒီးဟံးယိတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ကယုၣ်လၢနလိၣ်ဘၣ်အိၤတဖၣ်ဖဲလဲၣ်ဒီးပုၤတဂၤလၢလၢနအိၣ်ဒီးအိၤ.
- ကမၤတၢ်ကွၢ်ထွဲတဖၣ်ဒီးမူဒါတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်ပုၤပူၤဖျဲးဒီးလဲၣ်.
- ကမၤတၢ်မနုၤလၢဂီၢ်ဂီၢ်အူအပူၤလဲၣ်.
- ကမၤသကိးတၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါလဲၣ်ဒီးယုၣ်ယိၣ်ဟံးကဲနတၢ်ယုၣ်ထၢတဖၣ်.
- ကဘၣ်စူးကါစုဖျိၣ်တဖၣ်အခါဖဲနဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကွၢ်ထွဲအခါဖဲလဲၣ်, အဝဲသ့ၣ်ယုၣ်ထံၣ်စုဖျိၣ်တဖၣ်သ့လၢတၢ်လီၤဖဲလဲၣ်, ဒီးအဝဲသ့ၣ်ကတၢၤကွၢ်စုဖျိၣ်တဖၣ်လၢတၢ်စူးကါအိၤဝံၤအလီၢ်ခံသ့လၢတၢ်လီၤဖဲလဲၣ်.
- နဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်တိၣ်ကျဲၤပၤတြိၣ်တခါဖဲနပုၤမၤတၢ်ဖိလၢညိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဟဲဆူတၢ်မၤတသ့အခါ

ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်ဒီဆၢတဖၣ်

န့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် လိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤတဘျီယိၣ်န့ၣ်, ကိး 911 တက့ၢ်. နပုၤမၤတၢ်ဖိကဘၣ်သ့ၣ်ညါကဘၣ်ကိးထီၣ်န့ၣ်လၢနဟံၣ်ချၢအခါဖဲဂ့ၢ်ဂီၢ်အူအပူၤဒ်လဲၣ်. ပုၤမၤတၢ်ဖိကဘၣ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးလၢကကြၢၤကိးမတၢ်ဒီးကဘၣ်မၤတၢ်မနုၤဖဲနအိၣ်လၢဟံၣ်ချၢအခါဒ်လဲၣ်.

ပုၤမၤတၢ်ဖိမ့ၢ်ဘၣ်ဒိဖဲမၤတၢ်လၢနဂီၢ်အခါန့ၣ်, ဆဲးကျၢန IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဒီး ပုၤရဲၣ်ကျဲၤနီၣ်ကစၢ်ကျိၣ်စုဂ့ၢ်ဝိခၢၣ်စး (fiscal employer agent) တဘျီယိၣ်လၢကဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးန့ၣ်တက့ၢ်.

13.0 တာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ယးတာ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ်မးဒီးတာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲသီးတုၤသီးတာ်လိာ်ဘဉ်တဖၣ်

တာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ယးတာ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ်မးဒီးတာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲသီးတုၤသီးတာ်လိာ်ဘဉ်တဖၣ် စးကရၢအအိဉ်ဖဲတာ်မ့ၢ်သမၤ၊ ဟံပနီဉ်၊ မၤစၢၤလီၤ၊ မ့တမ့ၢ် ပတုာ်တာ်ဖိတာ်လံၤ မ့တမ့ၢ် တာ်မၤစၢၤအခါန့ၣ်လီၤ။ တာ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတာ်ဖိတာ်လံၤ မ့တမ့ၢ် တာ်မၤစၢၤလၢနယုထီဉ်အီၤ မ့တမ့ၢ် အိဉ်လၢနတာ်တိာ်ကျဲၤအဖီခိဉ်န့ၣ်လီၤ။ လံာ်ပရၢကရဲၤပုးတာ်ဂ့ၢ်လၢတာ်ဆၢတဲာ်အဂီၢ်ဒီးမ့ၢ်နံၤလၢ တာ်ဆိတလဲမၤအသးန့ၣ်လီၤ။ တာ်ယုထီဉ်န့ၣ် IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူဉ်ဟ့ၣ်ဖးတာ်ခါစးကရၢလၢကဆုၢ်န့ၣ်န့ၣ်တာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ယးတာ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ် မၤတာ်ဟူးတာ်ဂဲၤလံာ်ပရၢတဘျီလၢလံာ်ဖဲတာ်မ့ၢ်သမၤ၊ ဟံပနီဉ်၊ မၤစၢၤလီၤ၊ မ့တမ့ၢ် ဆိကတီၢ် နတၢ်ပိးတာ်လီၤ မ့တမ့ၢ် တာ်မၤစၢၤအခါန့ၣ်လီၤ။

ယမ့ၢ်ဒီးန့ၣ်တာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ယးတာ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ်မၤအခါတာ်မနုၤကကဲထီဉ်အသးလဲဉ်။

နအိဉ်ဒီးတာ်ယုထီတဖၣ်လၢလံာ်အံၤ-

- တူၢ်လိာ်တာ်ဆၢတဲာ်လၢတာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ်မၤတာ်ဟူးတာ်ဂဲၤလၢတာ်သမၤ၊ ဟံပနီဉ်၊ မၤစၢၤလီၤ၊ မ့တမ့ၢ် ပတုာ်တာ်ပိးတာ်လီၤ မ့တမ့ၢ် တာ်မၤစၢၤလၢနယုထီဉ်အီၤအဂီၢ် မ့တမ့ၢ် လၢအအိဉ်လၢနတာ်မၤစၢၤတာ်တိာ်ကျဲၤအဖီခိဉ်န့ၣ်တက့ၢ်။
- မၤသကိးတာ်ဒီးန့ၣ် IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူဉ်ဟ့ၣ်ဖးတာ်ခါစးကရၢလၢကကျဲးစးဒီးယုထီဉ်တာ်အစၢလၢတာ်အာဉ်လီၤတူၢ်လိာ်အီၤသ့န့ၣ် တက့ၢ်။
- ယုထီဉ်တာ်ကွၢ်ကဒါကွၢ်တၢ်သဘျီလၢ IRIS တာ်တိာ်ကျဲၤန့ၣ်တက့ၢ်။ နကြးမၤသကိးတာ်ဒီးတဲသကိးတာ်ဒီးန့ၣ် IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူဉ် ဟ့ၣ်ဖးတာ်ဖဲန့ၣ်အိဉ်ဒီးယုထီဉ်တာ်ကွၢ်ကဒါကွၢ်တၢ်သဘျီလၢအခါန့ၣ်လီၤ။
- တီဉ်ထီဉ်တာ်ယုထီဉ်လၢကီၢ်စံဉ်တာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲသီးတုၤသီးဒီးတာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်ဒီးတာ်ပတံသကွၢ်ကညးဝဲဒု (Division of Hearings and Appeals) ဖဲန့ၣ်တအာဉ်လီၤတူၢ်လိာ်ဒီးတာ်ဆၢတဲာ်လၢတာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ယးတာ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ်မၤအပူၤ အခါန့ၣ်တက့ၢ်။ နအိဉ်ဒီးတာ်ခွဲးတာ်ယာ်လၢ IRIS တာ်တိာ်ကျဲၤဒီးကီၢ်စံဉ်သဲးတာ်သိဉ်တာ်သီအဖီလံာ်လၢနယုထီဉ်တာ်စံဉ်ညီဉ် ဒိကနဉ်ထဲသီးတုၤသီးဘဉ်ယးဒီးတာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ်မၤတာ်ဟူးတာ်ဂဲၤတမံၤလံာ်လၢနဒီးန့ၣ်ဘဉ်အီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။ တာ်ဟ့ၣ် လီၤတာ်န့ၣ်ကျဲဘဉ်ယးဒီးတာ်ကတီၢ်ဖျါထီဉ်ကီၢ်စံဉ်တာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲသီးတုၤသီးလဲဉ်တဖၣ်လၢတာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ယး တာ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ်မၤလံာ်ပရၢအပူၤန့ၣ်လီၤ။

ကီၢ်စံဉ်တာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲသီးတုၤသီးန့ၣ်မ့ၢ်တာ်မနုၤလဲဉ်။

တာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲသီးတုၤသီးဟ့ၣ်န့ၣ်တခွဲးဂ့ၢ်ယာ်ဘဉ်လၢနကရဲၤပုးတာ်လၢဘဉ်မနုၤအယိနဆိကမိဉ်တာ်ဆၢလဲဉ်လၢတာ်မၤအီၤလၢ တာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ယးတာ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ်မၤလံာ်ပရၢအပူၤအံၤကမဉ်လဲဉ်န့ၣ်လီၤ။ ကီၢ်ဘျီဉ်သဲးတာ်သိဉ်တာ်သီစံဉ်ညီဉ်ကီၢ်လၢ တာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်ဒီးတာ်ပတံသကွၢ်ကညးဝဲဒု (Division of Hearings and Appeals) ကဒိကနဉ်တာ်လၢနအိဉ်ဒီးန့ၣ် IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူဉ်ဟ့ၣ်ဖးတာ်ခါစးကရၢ ကဆၢတဲာ်လၢတာ်ဆၢတဲာ်အံၤဘဉ် မ့တမ့ၢ် ကမဉ်စါန့ၣ်လီၤ။ ဖဲ န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူဉ်ဟ့ၣ်ဖးတာ်ခါစး ကရၢဆုၢ်န့ၣ်တာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ယးတာ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ်မၤအခါ၊ အဝဲသ့ကဆၢယုာ်စုာ်ကိးတာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျဲၤဘဉ်ယးဒီးနတၢ်ပတံသကွၢ် ကညးထီဉ်တာ်ခွဲးတာ်ယာ်တဖၣ်ဒီးတာ်ယုထီဉ်ကီၢ်စံဉ်တာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲသီးတုၤသီးလံာ်ကီၢ်ဒီးလၢနကမၤပုၤအီၤဒီးကဆုၢ်ကဒါကွၢ် အီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။

ယကတီၢ်ဖျါထီဉ်ကီၢ်စံဉ်တာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲသီးတုၤသီးတာ်ယုထီဉ်ဒိလဲဉ်။

လၢနကတီၢ်ဖျါထီဉ်တာ်ယုထီဉ်တာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲသီးတုၤသီးအဂီၢ်၊ နကဘဉ်ဆုၢ်တာ်ယုထီဉ်လၢကီၢ်စံဉ်တာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲ သီးတုၤသီးလံာ်ကီၢ်ဒီး မ့တမ့ၢ် ကွဲးဆုၢ်ထီဉ်လံာ်ပရၢဆူ တာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်ဒီးတာ်ပတံသကွၢ်ကညးဝဲဒု (Division of Hearings and Appeals) အအိဉ်န့ၣ်လီၤ။

နယုထီဉ်တာ်ယုထီဉ်အကွဲးဒီးလၢကီၢ်စံဉ်တာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲသီးတုၤသီးလံာ်ကီၢ်ဒီးအဂီၢ်လၢန IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူဉ်ဟ့ၣ်ဖးတာ်ခါစး ကရၢ မ့တမ့ၢ် ယုကွၢ်တာ်အံၤလၢအူထာဉ်နဲးအဖီခိဉ်ဖဲ <https://www.dhs.wisconsin.gov/forms/f0/f00236.docx> သ့န့ၣ်လီၤ။ ဖဲ နဆုၢ်ထီဉ်တာ်ယုထီဉ်လၢတာ်စံဉ်ညီဉ်ဒိကနဉ်တာ်ထဲသီးတုၤသီးအခါနကဘဉ်ထၢနုာ်ယုာ်တာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ယးတာ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ်မၤ လံာ်ပရၢအကွဲးဒီး ဒ်သီးအဝဲသ့ကသုဉ်ညါဘဉ်ယးဒီးတာ်ဆၢတဲာ်လၢနတအာဉ်လီၤတူၢ်လိာ်ယုာ်ဘဉ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။

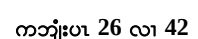
နမ့ၢ်ယုထီဉ်လၢနကကွဲးလံာ်ပရၢလၢနကဆုၢ်လံာ်ကီၢ်ဒီးအလီၢ်န့ၣ်၊ နကဘဉ်ထၢနုာ်ယုာ်တာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျဲၤလၢလံာ်တဖၣ်ခဲလၢာ်-

- တာ်ဘီးဘဉ်သုဉ်ညါဘဉ်ယးတာ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတာ်ဖံးတာ်မၤအကွဲးဒီးလၢနဒီးန့ၣ်ဘဉ်အီၤ
- နမံၤ
- နလီၢ်အိဉ်ဆိးထံးနီဉ်ဂံၢ်
- တာ်တဲနုာ်ပာ်ဘဉ်ယးတာ်ကိတဲတဲာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျဲၤဖုဉ်ကိာ်

- နဆွာလံာ်ပရ၊ မ့တမ့၊ ဖဲး(၈)လီာ်လံာ်ကွီာ်ဒိအလအပဲ၊ မ့တမ့၊ လံာ်ပရ၊ ယုာ်ဒီးတံာ်ဘိးဘဉ်သုာ်ညါဘဉ်ယးတံာ်ဟံးဂုာ်ဝီတံာ်ဖဲးတံာ်မးအလံာ်ပရ၊ဆူလီာ်အိာ်ဆိးထံးနီာ်ဂံာ်လအဖျါလအလံာ်သ့န့ာ်လီာ်.

မှတ်မှတ် 608-264-9885

နမူတိုင်ဖျါထိုင်တၢ်ယုထိုင်လၢတၢ်စံၣ်ညိၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ထံသိးတုၤသိးအခါ, အဆိကတၢ် **Metastar**ကမၤသကိးတၢ်ဒီးန့ၤ, န **IRIS** ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ, ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်မၤစၢၤၤကျိၤလၢကကျိးစးဒီးယုထိုင်န့ၣ်တၢ်အစၢၤခိဖျိတၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်သကိးတၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤတၢ်မၤလီၤဆိအီၤလၢတၢ်စံၣ်ညိၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ထံသိးတုၤသိးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲန့ၣ်လီၤ. **Metastar** မၤလၢပွဲၤတၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်သကိးတၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤလၢ **IRIS** တၢ်စံၣ်ညိၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ထံသိးတုၤသိးတၢ်ယုထိုင်တဖၣ်ခဲလၢၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပုၤကျဲၤယုကျဲၤဖိးသဘျ့ဒီးမၤတၢ်ဆၢတဲာ်လၢနတၢ်ပတံသကွၢ်ကညးအဖိခိၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တခီ, **Metastar** မၤစၢၤနၤသုလၢနကနၢ်ပၢ်နတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်ဒီးယုတၢ်အစၢၤလၢအကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်လၢနဒီးနပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်သကိးတၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်မၤအကျိၤအကျဲကယံာ်ဝဲတုၤတၢ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်အမုၢ်န့ၣ် ၂၀ သိန့ၣ်လီၤ.

ယမ္ဗုဒ္ဓိတလဲယတၢ်ဆိကမိဒ်ဒီးတအံၣ်ဒီးမၤလၢတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တၢ်ထံသီးတုၤသီးတခီလဲၣ်.

နထူးကွၢ်နတၢ်ယုထီၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တၢ်ထံသီးတုၤသီးသုတဘျီလၢလၢတၢ်ဂ့ၢ်တမံၤလၢလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်အံၣ်ဒီးထူးကွၢ်နတၢ်ယုထီၣ်န့ၣ်, နကဘၣ်ဆုၤထီၣ် တၢ်ထူးကွၢ်လၢတၢ်သးအိၣ်ဒၣ်ဝဲလံာ်ကွၢ်ဒီး (Voluntary Withdrawal form DHA-17) ဆူတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်ဒီးတၢ်ပတံသကွၢ်ကညးဝဲဒု (Division of Hearings and Appeals) အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. နမၤန့ၢ်လံာ်ကွၢ်ဒီးအံၤအကွဲးဒီးလၢန IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်, Metastar, မ့တမ့ၢ် အ့ထၢၣ်နဲးအဖီခိၣ်ဖဲ <https://doa.wi.gov/DHA/WFSVW.pdf> -သ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တၢ်ထံသီးတုၤသီးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲန့ၣ်မၤအသးဒ်လဲၣ်.

တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်န့ၣ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤမၤအီၤခိဖျိလိတဲစိ မ့တမ့ၢ် လၢနီၢ်ကစၢ်သ့န့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်ထံၣ်လိာ်သးဒီးတၢ်ပတၢ်ပြးသဲးစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. နကးပုၤတဂၤဂၤလၢကကဲန့ၢ်ခၢၣ်စးလၢနီၢ်ဖဲတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်အကတီၢ်သ့, ဒ်အမ့ၢ်ပုၤတဲန့ၢ်ခဲးတၢ်, တံၤသကိး, ဟံၣ်ဖိယိဖိကရၢဖိ, မ့တမ့ၢ် ပုၤထံၣ်တၢ်မၤအသး/ပုၤအုၣ်သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နတီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အုၣ်သးတဖျါဒီးဖဲတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. နပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ, ပုၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စ့ဂ့ၢ်ဝဲခၢၣ်စး (fiscal employer agent), ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤမၤစၢၤန့ၢ်လၢနကထၢဖျိၣ်ဟံၣ်ဖျိၣ်တၢ်မၤနီၢ်မၤယါတဖၣ်လၢနတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်အဂီၢ်သ့, ဘၣ်ဆၣ်နဘၣ်ယုထီၣ်အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ ကန့ၣ်လီၤပုၤယုၣ်လၢတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်အပူၤဒီးအဝဲသ့ၣ်ကရဲၤပုၤစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်လၢဘၣ်မနုၤအယိအဝဲသ့ၣ်ဆုၤန့ၢ်န့ၢ်တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ယးတၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤလၢနယုထီၣ်အီၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢကအုၣ်အသးလၢ IRIS တၢ်တီၢ်ကျဲၤဖိလဲစံၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လၢအပျဲအဝဲသ့ၣ်လၢကဟ့ၣ်လီၤန့ၢ်တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ယးတၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢတၢ်အံၤအယိ, နအိၣ်ဒီးမူဒါလၢနကအုၣ်သးဟံၣ်ဖျါလၢဘၣ်မနုၤအယိနဆိကမိဒ်န IRIS ပုၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢအတၢ်ဆၢတၢ်မၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. စံၣ်ညီၣ်ကွၢ်ကရဲၤပုၤတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်အတၢ်ဘျါတဖၣ်ဒီးကစံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တၢ်အုၣ်သးလၢအဟဲခိၣ်ခိၣ်မၤလၢလၢ, ဘၣ်ဆၣ်တမၤတၢ်ဆၢတၢ်မၤဖျါန့ၢ်ဝဲန့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. စံၣ်ညီၣ်ကွၢ်ကဆုၤန့ၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တၢ်ဆၢတၢ်မၤခံကတၢ်လၢတၢ်ကွဲးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ယမ့ၢ်တအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တၢ်ထံသီးတုၤသီးတၢ်ဆၢတၢ်တခီလဲၣ်.

နမ့ၢ်တအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တၢ်ထံသီးတုၤသီးတၢ်ဆၢတၢ်တခီန့ၣ်, နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကယုထီၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်ကဒါက့ၤတၢ်အဂီၢ်ဖဲန-

- အိၣ်ဒီးတၢ်အုၣ်သးအသိလၢကဆိတလဲတၢ်ဆၢတၢ်
- တူၢ်ဘၣ်လၢတၢ်ကမၣ်အိၣ်တမံၤမံၤလၢတၢ်ဆၢတၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤနီၢ်တဖၣ်အပူၤ.
- တူၢ်ဘၣ်လၢတၢ်ကမၣ်အိၣ်တမံၤမံၤလၢသဲးဂ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ဝဲလၢတၢ်ဆၢတၢ်တခီအပူၤ

တၢ်ကွဲးယုထီၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ကနၣ်က့ၤတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤန့ၢ်အီၤလၢ ၂၀ သီအတီၢ်ပူၤဖဲတၢ်ကွဲးတၢ်ဆၢတၢ်တခီလၢတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တၢ်ထံသီးတုၤသီးဝဲၤအလီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကွဲးတၢ်ဆၢတၢ်တခီတဖၣ်ကဟ့ၣ်န့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ကွဲးယုထီၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်က့ၤတၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

နပတံသကွၢ်ကညးထီၣ်တၢ်ဆၢတၢ်ဆူစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်အတၢ်ဟးဂ့ၢ်ဝဲဒီးစံၣ်ညီၣ်န့ၢ်တၢ်မူးတၢ်ရဲၤတဖၣ်လၢနကီၢ်ရဲၤခိးထံၣ်အပူၤသ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကွဲးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးကနၣ်တၢ်ဆၢတၢ်တခီတဖၣ်ပုၤယုၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢလၢနကဘၣ်ပတံထီၣ်တၢ်ဆၢတၢ်တခီဒီး စံၣ်ညီၣ်ကွၢ်အတၢ်ဟးဂ့ၢ်ဝဲဒီးစံၣ်ညီၣ်န့ၢ်တၢ်မူးတၢ်ရဲၤတဖၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်, နတအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢနကဆဲးမၤန့ၢ်နတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဖဲစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်အတၢ်ဟးဂ့ၢ်ဝဲဒီးစံၣ်ညီၣ်န့ၢ်တၢ်မူးတၢ်ရဲၤတဖၣ်ပတံသကွၢ်ကညးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲမၤအသးအကတီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

မှီမတကဲနွဲခဲးတၢ်လၢယဂီၢ် မ့တမ့ၢ် မၤစၢၤယၤလၢကမၤလိာ်ဘၣ်ယးဒီးယတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်အဂီၢ်လဲၣ်.

နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးမၤလိာ်အါထီၣ်ဘၣ်ယးဒီးနတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် ကီၢ်စံၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ထဲသိးတုၤသိးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤ မ့တမ့ၢ် တီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်သကိးတၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤန့ၣ်. နကိး Metastar ဖဲ - ၈၈၈-၂၀၃-၈၃၃၈ သ့န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးယထီၣ်ပှၤဖီၣ်ယံးတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢကမၤစၢၤတဲနွဲခဲးတၢ်လၢနဂီၢ်န့ၣ်. နဆဲးကျဲၤပှၤကွၢ်ဂီၤတလၢတပှၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်ဝံး(စ) ခၣ်စၢၣ် (Disability Rights Wisconsin) (၁၈-၅၉ နံၣ်) မ့တမ့ၢ် သ့ၣ်ကုသးပှၤကမံးတံၢ် (Board on Aging) (၆၀ နံၣ်ဆူအဖီ ခိၣ်) န့ၣ်လီၤ.

ပှၤကွၢ်ဂီၤတလၢတပှၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်ဝံး(စ)ခၣ်စၢၣ် (Disability Rights Wisconsin)

Madison Office

1502 West Broadway, St 201
Madison, WI 53713
608-267-0214
800-928-8778 လိတဲစိကလီ
833-635-1968 ဖဲး(စ)
888-758-6049 TTY

Milwaukee Office

6737 W. Washington St,
Ste. 3230
Milwaukee, WI 53214
၄၁၄-၇၇၃-၄၆၄၆
၈၀၀-၇၀၈-၃၀၃၄ လိတဲစိကလီ
၄၁၄-၇၇၃-၄၆၄၇ ဖဲး(စ)
၈၈၈-၇၅၈-၆၀၄၉ TTY

Rice Lake Office

217 W. Knapp Street
Rice Lake, WI 54868
၇၁၅-၇၃၆-၁၂၃၂
၈၇၇-၃၃၈-၃၇၂၄ လိတဲစိကလီ
၇၁၅-၇၃၆-၁၂၅၂ ဖဲး(စ)
၈၈၈-၇၅၈-၆၀၄၉ TTY

သ့ၣ်ကုသးပှၤကမံးတံၢ် (Board on Aging)

လိတဲစိနီၣ်ဂံၢ် -၁-၈၀၀-၈၁၅-၀၀၁၅

14.0 တၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ်ဒီးတၢ်သုၣ်တမံသးတမံတဖၣ်

န IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ၊ ဒီး ပှၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စ့ၣ်ဝီၤခၢၣ်စး (fiscal employer agent) အိၣ်ဖဲအံၤလၢကမၤစၢၤန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်တသးမံဒီးန IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်, IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ, မ့တမ့ၢ် ပှၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စ့ၣ်ဝီၤခၢၣ်စး (fiscal employer agent) န့ၣ်, တၢ်အံၤအရၢဒိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ညါတၢ်မနုၤကမၢ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနကတိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သုၣ်တမံသးတမံ, ဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်နတၢ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ယးဒီး IRIS တၢ်ဂ့ၢ်တမံလၢလၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၤဆိလၢတၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ်ဒီးတၢ်သုၣ်တမံသးတမံတဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

တၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ်အံၤဖဲနတအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ် မ့တမ့ၢ် တသးဖဲဒီးတၢ်ဆၢတၢ်အခါဒီးနကျဲးစးလၢနကယုၣ်လီၤတၢ်အံၤလီၤလီၤဒီးပှၤတဂၤလၢလၢနတအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဒီးအိၣ်, နီၣ်အမ့ၢ် န IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ, IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်, မ့တမ့ၢ် ပှၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စ့ၣ်ဝီၤခၢၣ်စး (fiscal employer agent) န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သုၣ်တမံသးတမံ န့ၣ်ဖိးသဲးအါဒိၣ်န့ၣ်လီၤ, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်မၤအိၣ်လၢတၢ်ကတိၣ် မ့တမ့ၢ် လၢတၢ်ကတိၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်သုၣ်တမံသးတမံမ့ၢ်ဝဲကျဲၤလၢအဖိးသဲးဒိၣ်လၢကမၤနီၣ်မၤပၤတၢ်ဒီးတိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ်ဘၣ်ယးဒီးန IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ, IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်, ဒီး ပှၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စ့ၣ်ဝီၤခၢၣ်စး (fiscal employer agent) န့ၣ်လီၤ. တၢ်တိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်သုၣ်တမံသးတမံန့ၣ်တၢ်ကလိၣ်ဘၣ်နၤလၢနကမၤပှၤလံာ်တိၣ်မိၣ်တနီၤဘၣ်ယးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ပီၤန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်သီလၢကံၤအိၣ်လၢတၢ်ကတိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သုၣ်တမံသးတမံခါ.

တအိၣ်ဘၣ်, နမၤတၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ် မ့တမ့ၢ် တိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်သုၣ်တမံသးတမံသ့ကိးဆၢကတိၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်နတကြၢဒီးအိၣ်ခိးတၢ်ဖဲနအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သုၣ်တမံသးတမံအခါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲယတိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သုၣ်တမံသးတမံဝဲအလီၢ်ခဲန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မနုၤကကဲထီၣ်အသးလဲၣ်.

အတွဲးတအိၣ်လၢပှၤလၢနတိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်သုၣ်တမံသးတမံလၢအဖိးခိၣ်တဖၣ်ဘၣ်, မ့ၢ်လၢပှၤဝဲန့ၣ်, ခၢၣ်စးကရၢဝဲန့ၣ်, ပှၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအဂၤဝဲန့ၣ်, မ့တမ့ၢ် ဝဲကျဲၤဝဲန့ၣ်ကမၤသကိးတၢ်ဒီးနၤလၢကကျဲးစးဒီးယုၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်ကိးဟံၣ်ဖျါထီၣ်နတၢ်ဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပညိၣ်ဖိတၢ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကမၤသကိးတၢ်ဒီးနၤတပူၤယိၣ်လၢကကျဲးစးဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အစၢလၢတၢ်တူၢ်လိာ်အိၣ်သ့လၢကယုၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်သုၣ်တမံသးတမံတဖၣ်တၢ်ကြၢဒီးယုၣ်လီၤအိၣ်လၢ ၃၀ သီအတီၢ်ပူၤ, ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကိးဘၣ်ယးဒီးပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်တၢ်-ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ဒီးအိၣ်အတၢ်ဘူးတၢ်လဲတဖၣ်တၢ်ကယုၣ်လီၤအိၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်ဘူးလဲတၢ်လဲတရံးသးတဝီအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပှၤကျဲၤယုၣ်ကျဲၤဖိးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

ပှၤကျဲၤယုၣ်ကျဲၤဖိးသဘူန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပှၤတဂၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ကရၢကရိတဖုလၢအမၤသကိးတၢ်ဒီးပှၤလၢတအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်လၢကကျဲးစးဒီးယုၣ်ကျဲၤတၢ်အစၢတဖၣ်လၢအကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်လၢပှၤကိးဂၤဒီးအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢ IRIS အပူၤ, ပှၤကျဲၤယုၣ်ကျဲၤဖိးသဘူန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ MetaStar န့ၣ်လီၤ.

ပှၤဖိၣ်ယံးတၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

ပှၤဖိၣ်ယံးတၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပှၤတဲန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢ IRIS ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ယိၣ်သမံထံစၢၤတၢ်ဟံၣ်ဒုၣ်ဟံၣ်ကမၢ်ဒီးတၢ်သုၣ်တမံသးတမံတဖၣ်ဒီးကျဲးစးမၤစၢၤဒီးယုၣ်လီၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢ IRIS အပူၤ, ပှၤဖိၣ်ယံးတၢ်သိၣ်တၢ်သီအိၣ်ဝဲခံဂၤ, ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢနသးန့ၣ်အဖိးခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤဖိၣ်ယံးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲပှၤကွၢ်ဂီၤတလၢတပျဲတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်ဝဲ(စ) ခၢၣ်စာၣ် (Disability Rights Wisconsin) (၁၈-၅၉ နံၣ်) မ့တမ့ၢ် သ့ၣ်ကုသးပှၤကမံးတံၢ် (Board on Aging) (၆၀ နံၣ်ဆူအဖိးခိၣ်) န့ၣ်လီၤ.

မူလကတစ်တိုင်ဖျါထိုင်တတ်ဟ်ဒုတ်ဟ်ကမဉ် မုတမဉ် တၢ်သုဉ်တမံသးတမံဒ်လဲဉ်.

တၢ်ဟ်ဒုတ်ဟ်ကမဉ်တဖဉ်နမၤအိၤလၢတၢ်ကတိၤ, လၢနီၢ်ကစၢ်, မုတမဉ် လၢတၢ်ကွဲးအပူၤ, ဒ်အမဉ်လၢလံာ်ပရၢအပူၤ မုတမဉ် အံမု(လ) သု န့ဉ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဆူဉ်အိၣ်ဆူတၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢနၤလၢနကတဲသကိးတၢ်ဒီးနပၤဟ့ၣ်ကူဉ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ, ပၤဟ့ၣ်ကူဉ် ဟ့ၣ်ဖးတၢ်, တၢ်သမံသမိးတၢ်ပၤဆုၤကွၢ်ထွဲလီၤနီၢ်ကစၢ်သးဒ်ဝဲ (Self-directed personal care) ခၢၣ်စးကရၢ, ပၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ် ကျိၣ်စုဂံၢ်ခၢၣ်စး (fiscal employer agent), မုတမဉ် ပၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤဝဲနမဉ်တအၢၣ်လီၤတူၢ်လီၤဒီးတၢ်ဆၢတံာ် မုတမဉ် တသးမံဒီး ကျဲးစးယုဉ်လီၤနတၢ်ဟ်ဒုတ်ဟ်ကမဉ်တဖဉ်လၢတၢ်တိုင်ဖျါထိုင်တၢ်သုဉ်တမံသးတမံဒ်လဲဉ်. တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသုဉ်လီၤလီၤန့ဉ်ညိၣ်နၢ် မ့ၢ်ဝဲကျဲၤလၢအချ့ဒီးညိၣ်လၢကဟ်ဖျါထိုင်နတၢ်ဘၣ်ယိၣ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. နတိုင်ဖျါထိုင်နတၢ်ဟ်ဒုတ်ဟ်ကမဉ်ဒီးန IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူဉ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်, IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူဉ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ, ပၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စုဂံၢ်ခၢၣ်စး (fiscal employer agent), Metastar, မုတမဉ် တၢ် အိၣ်ဆူဉ်အိၣ်ဆူတၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤအအိၣ်သုန့ဉ်လီၤ.

နမဉ်တအဲၣ်ဒီး မုတမဉ် ယုဉ်လီၤနတၢ်ဟ်ဒုတ်ဟ်ကမဉ်မ့ၢ်တသ့ဘၣ်န့ဉ်, နယုထၢလၢနကတိုင်ဖျါထိုင်တၢ်သုဉ်တမံသးတမံသု ဒီး IRIS ပၤဖိၣ်ပံးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖဉ် မုတမဉ် ပၤကျဲၤယုကျဲၤဖိးတၢ်မၤစၢၤနၤသုန့ဉ်လီၤ.

နတိုင်ဖျါထိုင်တၢ်သုဉ်တမံသးတမံဒ်မိကျဲၤတဘီၤလၢလၢလံာ်သု-

- ကိး Metastar ဝဲ - ၁-၈၈၈-၂၀၃-၈၃၃၈.
- နသးမ့ၢ်အိၣ် ၁၈-၅၉ နံၣ်န့ဉ်, ကိးပၤကွၢ်ဂီၤတလၢတပုၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖဉ်ဝံး(စ)ခၢၣ်စၢၣ် (Disability Rights Wisconsin)
- နသးမ့ၢ်အိၣ် ၆၀ မုတမဉ် ဆူအဖိခိၣ်န့ဉ်, ကိး သုဉ်ကုသးပုၤကမံးတံာ် (Board on Aging)
- မၤလၢပုၤဒီးတိုင်ဖျါထိုင် IRIS တၢ်သုဉ်တမံသးတမံလံာ်ကွီၣ်ဒ်ဝဲ (www.dhs.wisconsin.gov/forms/f0/f01212.docx). နမၤနီၢ်လံာ်ကွီၣ်ဒ်လၢအထၢၣ်နးအဖိခိၣ် မုတမဉ် နယုထီၣ်လံာ်ကွီၣ်ဒ်အကွဲးဒီးလၢန IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူဉ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်, IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူဉ် ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ, ပၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စုဂံၢ်ခၢၣ်စး (fiscal employer agent), မုတမဉ် တၢ်အိၣ်ဆူဉ်အိၣ်ဆူတၢ်မၤစၢၤ ဝဲၤကျိၤအအိၣ်သုန့ဉ်လီၤ. ပၤတဂၤဂၤမ့ၢ်မၤစၢၤနၤလၢနတၢ်မၤလၢပုၤတၢ်သုဉ်တမံသးတမံလံာ်ကွီၣ်ဒ်န့ဉ်, နကြးမၤလီၤတၢ်လၢနက ကွၢ်ကဒါကွၢ်အိၤတချုးလၢနတိုင်ဖျါထိုင်တၢ်အံၤန့ဉ်လီၤ.

မူလကဆဲးကျိးပုၤလၢအမၤစၢၤကသုဒ်လဲဉ်.

နမဉ်အဲၣ်ဒီးဆဲးကျိး န IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူဉ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်, IRIS ပၤဟ့ၣ်ကူဉ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢ, ပၤရဲၣ်ကျဲၤနီၢ်ကစၢ်ကျိၣ်စုဂံၢ်ခၢၣ်စး (fiscal employer agent) ဘၣ်ဆဉ်နတသုဉ်ညါအဝဲသုဉ်အလိတဲစီနီၣ်ဂံၢ်ဘၣ်န့ဉ်, နကြးကိး IRIS လိတဲစီစဲထၢၣ်လၢနကမၤနီၢ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအံၤန့ဉ်လီၤ. အဝဲသုဉ်အလိတဲစီနီၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဝဲ -၁-၈၈၈-၅၁၅-၄၇၄၇ န့ဉ်လီၤ.

နမဉ်အဲၣ်ဒီးဆဲးကျိးပၤကျဲၤဘၣ်လိာ်ဖိးမံတၢ် မုတမဉ် တိုင်ဖျါထိုင်တၢ်သုဉ်တမံသးတမံဒ်န့ဉ်, နကိး Metastar ဝဲ - ၁-၈၈၈-၂၀၃-၈၃၃၈ သုန့ဉ်လီၤ.

နမဉ်အဲၣ်ဒီးဆဲးကျိးပၤဖိၣ်ပံးတၢ်သိၣ်တၢ်သီန့ဉ်, နဆဲးကျိးပၤကွၢ်ဂီၤတလၢတပုၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖဉ်ဝံး(စ)ခၢၣ်စၢၣ် (Disability Rights Wisconsin) (၁၈-၅၉ နံၣ်) မုတမဉ် သုဉ်ကုသးပုၤကမံးတံာ် (Board on Aging) (၆၀ နံၣ်ဆူအဖိခိၣ်) န့ဉ်လီၤ.

ပၤကွၢ်ဂီၤတလၢတပုၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖဉ်ဝံး(စ)ခၢၣ်စၢၣ် (Disability Rights Wisconsin)

Madison Office
1502 West Broadway, St 201
Madison, WI 53713
608-267-0214
800-928-8778 လိတဲစီကလီ
833-635-1968 ဖဲး(စ)
888-758-6049 TTY

Milwaukee Office
6737 W. Washington St,
Ste. 3230
Milwaukee, WI 53214
414-773-4646
800-708-3034 လိတဲစီကလီ
833-635-1968 ဖဲး(စ)
414-773-4647 TTY

Rice Lake Office
217 W. Knapp Street
Rice Lake, WI 54868
715-736-1232
877-338-3724 လိတဲစီကလီ
833-635-1968 ဖဲး(စ)
888-758-6049 TTY

သုဉ်ကုသးပုၤကမံးတံာ် (Board on Aging)

လိတဲစီနီၣ်ဂံၢ် -၁-800-815-0015

15.0   **န MEDICAID တစ်ခွဲတစ်ယတ်တဖန်**

နအိတ်ဒီးတစ်ခွဲတစ်ယတ်လၢနကမၤနီၤတၢ်ကွဲးတၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢတၢ်အိတ်ဆူၣ်အိတ်ဆူၣ်တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤအအိတ်တချုးလၢတၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီၤမၤတၢ်လၢတၢ်ကတၢၢ် မ့တမ့ၢ် မၤစၢၤလီၤနတၢ်အိတ်ဆူၣ်အိတ်ဆူၣ်တၢ်ကွဲး (Medicaid, BadgerCare Plus, ထဲဟံၣ်ဖိယိဖိတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတၢ်မၤစၢၤစီၤ (Family Planning Only Services) တၢ်န့ၢ်ဘျုးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်မံးတၢ်မၤအါတက့ၢ်အဂီၢ်, နကမၤနီၤလံာ်ပရၢအစ့ၤကတၢၢ် ၁၀ သီအပူၤတချုးလၢတၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီၤခိဆၢမၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်ပရၢအံၤကတၢၢ်လၢနလီၤကဝီၤတၢ်ဟဲနတၢ်အံးထွဲကွဲးထွဲဝဲၤဒၢအအိတ်န့ၣ်လီၤ. နတၢ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲမ့ၢ်လီၤမၤလၢ Medicaid အဂီၢ်န့ၣ်, နအိတ်လၢ IRIS တၢ်တိတ်ကျဲၤအပူၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

နကဘၣ်ယုထီၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ထဲသီးတုၤသီးဖဲနမ့ၢ်တအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဒီးခၢၣ်စးကရၢအတၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီၤမၤတၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. နကွဲးယုထီၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ထဲသီးတုၤသီးဆူ တၢ်ပတၢ်ပြးဝဲၤကျိၤ (Department of Administration), တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ်ဒီးတၢ်ပတံသကွံၢ်ကညးဝဲၤဒု (Division of Hearings and Appeals), PO Box 7875, Madison, WI 53707-7875 or by calling 608-266-7709 သ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဘၣ်မၤန့ၢ်နတၢ်ယုထီၣ်လၢ ၄၅ သီအတီၢ်ပူၤ စးထီၣ်လၢတၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီၤမၤတၢ်အမုၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စးထီၣ်မၤတၢ်အမုၢ်န့ၣ်ထီၣ်အိတ်လၢနဒီးန့ၢ်ဘၣ်လံာ်ပရၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်အါတက့ၢ်အပူၤ, တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ်ဒီးတၢ်ပတံသကွံၢ်ကညးဝဲၤဒု (Division of Hearings and Appeals) မ့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်နတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ထဲသီးတုၤသီးတချုးလၢတၢ်စးထီၣ်တၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီၤမၤတၢ်မံးတၢ်မၤအမုၢ်န့ၣ်လီၤ. နတၢ်န့ၢ်ဘျုးတပတုၢ် မ့တမ့ၢ် တဘၣ်တၢ်မၤစၢၤလီၤအီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. နတၢ်န့ၢ်ဘျုးတဖၣ်ကဆဲးမၤအသး, အစ့ၤကတၢၢ်တုၤလၢတၢ်မၤတၢ်ဆၢတံာ်ဘၣ်ယးဒီးနတၢ်ပတံသကွံၢ်ကညးတစုန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဆၢကတၢၢ်အံၤအကတီၢ်, တၢ်ဆိတလဲအဂၤတခါမ့ၢ်ကထီၣ်န့ၣ်, နကမၤနီၤလံာ်ပရၢအဂၤတဘျုးန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်တသးမံးဒီးနတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ထဲသီးတုၤသီးတၢ်ဆၢတံာ်ဘၣ်န့ၣ်, နကပတံသကွံၢ်ကညးထီၣ်ဒီးယုထီၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ထဲသီးတုၤသီးခံၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ. တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ထဲသီးတုၤသီးတၢ်ဆၢတံာ်တဖၣ်မ့ၢ်မၤကတၢၢ် မ့တမ့ၢ် မၤစၢၤလီၤနတၢ်န့ၢ်ဘျုးတဖၣ်န့ၣ်, နကဘၣ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၢ်တၢ်န့ၢ်ဘျုးတဖၣ်လၢနမၤနီၤအီၤဖဲနတၢ်ပတံသကွံၢ်ကညးအိတ်ခိးတၢ်အဖၢမုၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. နကယုထီၣ်လၢနတဆဲးမၤန့ၢ်တၢ်န့ၢ်ဘျုးတဖၣ်အဂီၢ်သ့န့ၣ်လီၤ.

နကကဲခၢၣ်စးလၢနနီၤကစၢ်ဒုနဲ မ့တမ့ၢ် ပၤအဂၤကကဲန့ၢ်နၤခၢၣ်စး ဖဲတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်အိတ်ဖိၣ်ခိဖျိ ပီၤရီၤ, တံၤသကိး, မ့တမ့ၢ် ပၤအဂၤတဂၤလၢနယုထီၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ. န IRIS ပၤဟ့ၣ်ကကွၢ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢဒီးတၢ်အိတ်ဆူၣ်အိတ်ဆူၣ်တၢ်မၤစၢၤဝဲၤကျိၤတဟ့ၣ်န့ၣ်နပီၤရီၤအပူၤဘၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ကန့ၢ်နၤခၢၣ်စးတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်နမၤနီၤတၢ်မၤစၢၤလၢပၤဖိၣ်ယံးတၢ်သိၣ်တၢ်သီသ့ဒီးသဲးဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ကအိတ်လၢနဂီၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်ဖဲနမ့ၢ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲအခါန့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်လီၤတီၢ်လၢနကဘၣ်ဟဲဟံၣ်ဖိထီၣ်နသးဖဲနတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ထဲသီးတုၤသီး မ့တမ့ၢ် နခၢၣ်စးမ့ၢ်လီၤတီၢ်လၢကဟဲဟံၣ်ဖိထီၣ်အသးဖဲတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒိကနၣ်လၢတအိတ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဂ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်, တၢ်ကသမၤကွံၢ်နတၢ်ပတံသကွံၢ်ကညး, ဒီးတၢ်ကဆိကတီၢ်ကွံၢ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

ခီၣ်ဖျါထၢၣ်တၢ်သမံသမိး - နမ့ၢ်မၤတၢ်န့ၣ်, တၢ်မံးတၢ်မၤဘူးလဲအပူၤလၢနဟံၣ်ဖိထီၣ်အီၤတဖၣ်ကဘၣ်တၢ်ကသံမံသမိးကွံၢ်အီၤလၢခီၣ်ဖျါထၢၣ်ဒီးဘူးလဲလၢနတၢ်မၤကစၢ်ဟံၣ်ဖိထီၣ်အီၤဆူတၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ပၤမၤတၢ်မိအဂီၢ်အဘိၤဝဲၤကျိၤ (Department of Workforce Development) အအိတ်န့ၣ်လီၤ. ထံလီၤကီၢ်ပူၤတၢ်ခိတၢ်သ့တၢ်မၤစၢၤ (Internal Revenue Service), ပၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်ပတၢ်ပြးတၢ်ကရၢကရီ (Social Security Administration), တၢ်မံးတၢ်မၤတအိတ်တၢ်အုၣ်ကီၤဝဲၤဒု (Unemployment Insurance Division), ဒီးဝံစိတီဆုၢ်ဝဲၤကျိၤ (Department of Transportation) ကဆဲးကျိးနၤဘၣ်ယးဒီးတၢ်ဟဲနဒီးတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢအအိတ်ဒီးနၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

FORWARD HEALTH ခးကု - တဘျီလၢလံာ်ဖဲနလဲဆူ BadgerCare Plus မ့တမ့ၢ် Medicaid ပၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအအိတ်အခါ, အဝဲသ့ၣ်ကယုန ForwardHealth ခးကုန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤစၢၤတနီၤအဂီၢ်, နကဘၣ်ဟ့ၣ်သကိးတၢ်အပူၤလၢပၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. စုၣ်ဖိၣ်ကဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်မၤစၢၤအကလုာ်အဖိခိၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. နပၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤကြးဝဲဘၣ်နၤဖဲတၢ်ဟ့ၣ်သကိးတၢ်အပူၤအိတ်အခါ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစၢၤအံၤတၢ်မ့ၢ်တကျါၤဘၢမၤစၢၤအီၤလၢနတၢ်အိတ်ဆူၣ်အိတ်ဆူၣ်တၢ်ကွဲးထွဲတၢ်တိတ်ကျဲၤအခါဘၣ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်အိတ်ဒီးတၢ်သံကွံၢ်တဖၣ်ဘၣ်ယးဒီးနတၢ်အိတ်ဆူၣ်အိတ်ဆူၣ်တၢ်ကွဲးထွဲတၢ်တိတ်ကျဲၤန့ၣ်, ဆဲးကျါကရၢဖိတၢ်မၤစၢၤတဖၣ် (Member Services) ဖဲ ၁-၈၀၀-၃၆၂-၃၀၀၂ န့ၣ်တက့ၢ်.

နမူနာမေးခွန်းတစ်ခုချင်းတဖန် မှတ်မိ တာမေးခွန်းတဖန်နဲ့, နကဘဉ်မပိုင်ထွဲတၢ်ကျါလၢလၢတဖန်အံၤ -

- တဘဉ် ဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါလၢအကမဉ် မှတ်မိ ဟံၣ်သ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါလၢနကမေးန့ၢ် မှတ်မိ ဆဲးမေးခွန်းတစ်ခုချင်းတဖန်အဂီၢ်ဘဉ်.
- တဘဉ် ကူၣ်လဲၤမေးကၤ မှတ်မိ ဆါ ForwardHealth ခးကွဲတဖန်တဂ့ၤ.
- တဘဉ် လဲလိာ်ဘိဘဉ်ခးကွဲလၢနကမေးခွန်းတစ်ခုချင်းတဖန်လၢနတၢ်ကြးဝဲဘဉ်ဝဲလၢနကမေးခွန်းအဂီၢ်န့ၣ်တဂ့ၤ.
- တဘဉ် စူးကါပုၤအဂၤတဂၤအ ForwardHealth ခးကွဲတဂ့ၤ.

တၢ်ပံးဖးနီၤဖး:

တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်မေးခွန်းတၢ်မေးခွန်းဒီးပုၤဟ့ၣ်တၢ်မေးခွန်းတဖန်လၢအဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးဂ့ၤယၢ်ဘဉ်ထဲသီးသီးန့ၣ်လီၤ. ပုၤခဲလၢ် လၢအပတံထီၣ်တၢ်န့ၣ်ချ့တဖန် မှတ်မိ ဒီးန့ၣ်တၢ်န့ၣ်ချ့တဖန်တၢ်ဒီးသဒါအီၤလၢတၢ်ပံးဖးနီၤဖးထီၣ်တၢ်လၢအဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢ စၢၤသ့ၣ်ကလုာ်န့ၣ်, ဖဲးဘုၣ်အလွဲၢ်, ထံကီၢ်လၢနဟဲ, က့ၢ်ဂီၤတလၢတပုၤ, တၢ်ကဲမုၢ်ခါ, တၢ်ယုထၢတၢ်ဘဉ်သးလၢမုၢ်ခါသ့ၣ်ထံးတကပၤ, သးန့ၣ်, မှတ်မိတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘိတဖန်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်စၢ်ဒီးကီၢ်စၢ်ဖိၣ်သဲးတၢ်သိၣ်တၢ်သိတဖန်လိာ်ဘဉ်ဝဲဘဉ် တၢ်ဟ့ၣ်လီၤ BadgerCare Plus တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်န့ၣ်ချ့တဖန်ခဲလၢ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ပံးဖးနီၤဖးအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအဖီခိၣ်ဘဉ်န့ၣ်လီၤ.

လၢကမျၢၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖန်အဂီၢ်, ကိးဖဲ ၆၀၈-၂၆၆-၉၃၇၂ (တၢ်ဟံးတၢ်ကစီၣ်) မှတ်မိ ၈၈၈-၇၀၁-၁၂၅၁ (TTY) န့ၣ်တက့ၢ်.

လၢကဟံးဖျါထီၣ်တၢ်ဟံးဒုၣ်ဟံးကမဉ်ဘဉ်သးဒီးတၢ်ပံးဖးနီၤဖးန့ၣ်, ဆဲးကျါတၢ်ကရၢကရီၤလၢလၢတခါခါသ့ -

Wisconsin Department of Health Services
Affirmative Action/Civil Rights Compliance Office

1 W. Wilson St., Rm. 555
Madison, WI 53707-7850

လိတဲစိ 608-266-9372 (ဟံးတၢ်ကစီၣ်)
888-701-1251 (TTY)
608-267-2147 (ဖဲး(စ))

မှတ်မိ

US Department of Health and Human Services
Office for Civil Rights – Region V
233 N. Michigan Avenue, Suite 240
Chicago, IL 60601

လိတဲစိ 312-886-5077 (ဟံးတၢ်ကစီၣ်) မှတ်မိ
312-353-5693 (TTY)

ဆေးလီမုန်နံ

တၢ်န့ၣ်ကျဲတဖၣ်

တၢ်မၤနီၣ်မၤယၢလၢအဃုၣ်တဖၣ် – တၢ်လီၤခဲလၢၣ်လၢလံာ်ကျိၣ်ဒီးအံၤအဖီခိၣ်န့ၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ. လံာ်ကျိၣ်ဒီးလၢတလၢတၢ်ဘၣ်န့ၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤအကျိၤအကျဲကစၢၤခဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

မတၢ်ကြးစူးကၢလံာ်ကျိၣ်ဒီးအံၤလဲၣ်

လံာ်ကျိၣ်ဒီးအံၤ IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢလၢအမၤန့ၣ်တၢ်လၢပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်လၢအဆဲးလီၤမံၤလၢ IRIS တၢ်တီၢ်ကျဲၤအပူၤတဖၣ်စူးကၢဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကူၤစၢၤဘျီအလီၤမ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်တဘျီလၢလံာ်န့ၣ်, လံာ်ကျိၣ်ဒီးအံၤကဘၣ်တၢ်စူးကၢအီၤလၢ IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်လၢကတဲၣ်နၢၢ်ပၢၢ်ကဒါက့ၤပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်ဒီး/မ့တမ့ၢ် အဝဲသ့ၣ်အပှၤခၢၣ်စးဖိသဲစးလၢတၢ်ယုၤထၢတၢ်အကူၣ်/တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤတၢ်နၢၢ်ပၢၢ်အံၤအလိၣ်မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤလၢပှၤလံာ်ကျိၣ်ဒီးအသီလၢကအၢၣ်လီၤအီၤလီၤတၢ်အကူၣ်တဖၣ်လၢတၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤအီၤဒီးဖဲတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်လၢတၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤဝဲဒ်ကဲဝဲအခါန့ၣ်လီၤ.

ကဘၣ်မၤလၢပှၤလံာ်ကျိၣ်ဒီးအံၤနီၣ်လဲၣ်

လံာ်ကျိၣ်ဒီးအံၤတၢ်ကဘၣ်မၤလၢပှၤအီၤဒီးတီၣ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢခိၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အကျိၤအကျဲန့ၣ်လီၤ. လံာ်တီၢ်လံာ်မိအံၤတၢ်တြီၢ်ယၢ်အီၤဖဲ Microsoft Word document တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ, ဘၣ်ဆၣ်လိၣ်ဘၣ်ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ် ဒီး/မ့တမ့ၢ် ခၢၣ်စးဖိသဲစး, ယုၣ်ဒီး IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ် အတၢ်ဆဲးလီၤမံၤလၢစုန့ၣ်လီၤ. ဖဲၣ် မ့တမ့ၢ် တီၢ်လီၤဖဲတၢ်လီၤတၢ်ကျဲတဖၣ်အဘၣ်စၢၤတဖၣ်.

နီၣ်ကစၢၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်အမံၤ – ထၢန့ၣ်လီၤပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်အမံၤ	ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်အ MCI နီၣ်ဂံၢ် –ထၢန့ၣ်လီၤပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်အ MCI.
န IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်အမံၤ – ထၢန့ၣ်လီၤ IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်အမံၤ	န IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ခၢၣ်စးကရၢအမံၤ – ထၢန့ၣ်လီၤ ICA အမံၤ
ပှၤက့ၢ်ထွဲတၢ်(တဖၣ်) အမံၤ ဒီး/မ့တမ့ၢ် ပီၤရီၤလၢအဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤတၢ်တဖၣ် (မ့ၢ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲ) – ထၢန့ၣ်လီၤပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်အပှၤက့ၢ်ထွဲတၢ် မ့တမ့ၢ် ပီၤရီၤလၢအဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤတၢ်တဖၣ်အမံၤအလၢအပှၤ.	
ဒူးန့ၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်လၢမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးပှၤတကၢၤလၢကမၤစၢၤန့ၣ်တၢ်ပၢၢ်အကူၣ်ထွဲလီၤနနီၣ်ကစၢၤအသးခါ – န့ၣ်ဒီးပှၤက့ၢ်ထွဲတၢ်အဆဲးအံၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပီၤရီၤလၢအဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤတၢ်လၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်က့ၢ်ထွဲအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, မ့တမ့ၢ် နီၣ်တကၢၤ.	

ဒူးန့ၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဂီၤလၢတၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနၢၢ်ပၢၢ်လံာ်န့ၣ်ကျဲ – မ့ၢ်တဖၣ်ထီၣ်တၢ်ဒူးသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်, တနံၣ်တဘျီတၢ်လဲၤဒီးပူးသးမ့ၢ်ဂ့ၢ်, မ့တမ့ၢ် မ့ၢ်လၢတၢ်မၤနီၣ်မၤယၢတၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ကူၤစၢၤဘျီတဖၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.

အကူၣ် ၂ – တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ

လံာ်န့ၣ်ကျဲအကူၣ် – တၢ်အကူၣ်တခါစုၣ်စုၣ်အိၣ်ဒီးအနီၣ်ဂံၢ်ဒ်ဝဲဒီးတၢ်လီၤကဝီၤလၢတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢထးတဖၣ်န့ၣ် ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ် မ့တမ့ၢ် အဝဲသ့ၣ်အပှၤက့ၢ်ထွဲတၢ်တဖၣ်ကဆဲးလီၤမံၤဒီးမၤနီၣ်မၤယၢမ့ၢ်န့ၣ်အကူၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤအီၤဒီး IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤမ့ၢ်န့ၢ် ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်/ပှၤက့ၢ်ထွဲတၢ်တဖၣ်ကြးထၢန့ၣ်လီၤမ့ၢ်န့ၢ်လၢတၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤတၢ်အကူၣ်ဒီး IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အကူၣ်အံၤတၢ်ကဘၣ်ဆဲးလီၤမ့ၢ်န့ၢ်မ့ၢ်လၢတၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤအီၤအယီၤန့ၣ်လီၤ.	တၢ်ဆဲးလီၤမံၤ – ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ် မ့တမ့ၢ် ပှၤက့ၢ်ထွဲတၢ် ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်/ပှၤက့ၢ်ထွဲတၢ်တဖၣ်ကြးဆဲးလီၤမံၤလၢတၢ်အကူၣ်တခါစုၣ်စုၣ်မၤလၢပှၤတၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤလၢကမၤနီၣ်မၤယၢဝဲဒ်လၢတၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤတၢ်အံၤဒီး IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဖဲမ့ၢ်န့ၢ်လၢတၢ်ဒူးန့ၣ်ဟံၣ်ဖျါအီၤလၢတၢ်ဆဲးလီၤမံၤကျိၤအစုၣ်တကၢၤအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆဲးလီၤမံၤ – ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်

ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်ကြးဆဲးလီၤမံၤလၢလံာ်ကျိၣ်ဒီးအဖီခိၣ်ဖဲက့ၢ်ကဒါက့ၤတၢ်အကူၣ်ခဲလၢၣ်ဒီး IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဝဲအလီၤခဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကူၤစၢၤဘျီအလီၤမ့ၢ်အိၣ်တခီ, ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်ကြးဆဲးလီၤမံၤဖဲတၢ်က့ၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤတၢ်သ့ၣ်ညါနၢၢ်ပၢၢ်အကူၣ်တဖၣ်လၢအလီၤအိၣ်တဖၣ်ခဲလၢၣ်ဒီး IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဝဲအလီၤခဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆဲးလီၤမံၤ – ပှၤက့ၢ်ထွဲတၢ် မ့တမ့ၢ် ပှၤမၤတၢ်ဆၢတံၢ်ဖိသဲစး (မ့ၢ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲ)

ပှၤက့ၢ်ထွဲတၢ်/ပီၤရီၤလၢအဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤတၢ်ကြးဆဲးလီၤမံၤလၢလံာ်ကျိၣ်ဒီးအဖီခိၣ်ဖဲက့ၢ်ကဒါက့ၤတၢ်အကူၣ်ခဲလၢၣ်ဒီး IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဝဲအလီၤခဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကူၤစၢၤဘျီအလီၤမ့ၢ်အိၣ်တခီ, ပှၤက့ၢ်ထွဲတၢ်/ပီၤရီၤလၢအဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤတၢ်ကြးဆဲးလီၤမံၤဖဲက့ၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤတၢ်သ့ၣ်ညါနၢၢ်ပၢၢ်အကူၣ်တဖၣ်လၢအလီၤအိၣ်တဖၣ်ခဲလၢၣ်ဒီး IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဝဲအလီၤခဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆဲးလီၤမံၤ – IRIS ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်

ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ကြးဆဲးလီၤမံၤလၢလံာ်ကျိၣ်ဒီးအဖီခိၣ်ဖဲဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ပၢၢ်ကျဲၤဒီးအုၣ်ကီၤအီၤလၢပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ် ဒီး/မ့တမ့ၢ် ပှၤက့ၢ်ထွဲတၢ်/ပီၤရီၤလၢအဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤတၢ်တဆိၣ်ဒီးတၢ်သံက့ၢ်အါထီၣ်ဘၣ်ယးဒီးလံာ်တၢ်န့ၣ်ကျဲဝဲအလီၤခဲန့ၣ်လီၤ.

ပှၤလၢမၤလၢပှၤလံာ်ကျိၣ်ဒီးအံၤ

ဖဲတီၣ်ဖျါထီၣ်လံာ်ကျိၣ်ဒီးအံၤအခါ, န့ၣ်လီၤတၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢန့ၣ်ထီၣ်အီၤတဖၣ်တၢ်ဟံၣ်ပၢၢ်ကျဲၤလဲအီၤဒီးဘၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢန့ၣ်သ့ၣ်ညါနၢၢ်ပၢၢ်အဂ့ၢ်ကတၢ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကဘၣ်တီၣ်ဖျါထီၣ်လံာ်ကျိၣ်ဒီးအံၤနီၣ်လဲၣ်

ဖဲတၢ်မၤလၢပှၤအီၤအကတီၢ်, လံာ်ကျိၣ်ဒီးအံၤတၢ်ကတီၣ်ထီၣ်အီၤဆူ ပှၤန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်တၢ်အတၢ်မၤနီၣ်မၤယၢလၢအဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါဆူ WISITS အပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်မၤန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဃးဒီး **IRIS**–

Wisconsin Department of Health Services IRIS ပုၣ်ယဲၤသန့–

<https://www.dhs.wisconsin.gov/iris/index.htm>